LAURENȚIU TEODOR

MIC DICȚIONAR AL BUNELOR MANIERE

Editura CORINT

LAURENŢIU TEODOR

MIC DICŢIONAR AL BUNELOR MANIERE

„Manierele, pe care le neglijăm ca pe nişte lucruri mărunte, fac adesea ca oamenii să te judece în bine sau în rău. O cât de uşoară străduinţă de a avea maniere plăcute şi civilizate te-ar scuti de aprecierile lor nefavorabile."

LA BRUYÉRE,
Caracterele

ISBN: 973-97588-8-6

5500 lei

Coperta: WALTER RIESS

Adolescenţii
Aeroportul
Angajarea în serviciu
Anecdotele
Animalele domestice
Aniversarea
Apa
Aperitivul
Ascensorul
Autobuzul sau mijloacele de transport în comun
Automobilul
Avionul

A

ADOLESCENŢII. Pentru mulţi părinţi, dar şi pentru unii psihologi, adolescenţa este o vârstă a crizei când copilul se pregăteşte pentru maturitate. Adolescentul are în primul rând tendinţa de a fi tratat ca un adult, vrea să-şi pună în valoare personalitatea, să-i fie respectate gusturile şi opţiunile. Într-un cuvânt, să fie tratat ca un adult. Pe de altă parte, în comportarea sa mai sunt semne ale copilăriei: nu ia întotdeauna lucrurile în serios, are o predispoziţie specială pentru joc, are sensibilităţile copilului.

Adeseori adolescenţii trec prin mici crize care-i îngrijorează pe părinţi: pot să tacă zile întregi, adânciţi în

propriile gânduri, sau, din contră, pot deveni excesiv de exuberanți. Sociabilitatea lor se manifestă prin întâlniri cu prietenii de aceeași vârstă; încep să apară manifestările primei iubiri, simt nevoia de prietenie. Unii adolescenți se confesează părinților, alții însă se închid în ei, simțind că adulții nu-i mai înțeleg. Deși nu este o regulă, mulți dintre adolescenți devin dintr-o dată extrem de critici cu părinții lor.

Toate aceste elemente specifice de comportament sunt binecunoscute de specialiști. Părinții trebuie să acționeze cu calm și cu răbdare, să nu dramatizeze aceste situații, dar nici să piardă de sub control pe adultul în devenire. O atitudine prietenească, deschisă, dacă este stabilită încă din copilărie între părinți și copii, se poate menține și la această vârstă.

Ideal este ca de ambele părți să se manifeste toleranță și spirit de compromis. Părinții nu trebuie să întrerupă contactul cu școala, dar nici nu trebuie să lase impresia că îl țin sub control pe adolescent. De asemenea, tot prin discuții deschise, trebuie stabilit un mod de viață reciproc acceptat, care sunt orele de venire acasă, să nu-și uite obligațiile (menținerea ordinii, ajutor în gospodărie). Unii pedagogi recomandă intensificarea exercițiilor fizice pentru adolescenți: acestea îi ajută să-și formeze un trup armonios și le canalizează forțele într-un sens pozitiv.

Există de asemenea școli de gândire care dau multă libertate de mișcare adolescenților, inclusiv în administrarea banilor sau în alte acțiuni prin care să învețe să devină independenți.

În cazul primelor iubiri totul trebuie tratat cu tact, fără ironizări şi insinuări. Nu strică ca atât fetele cât şi baieţii, să primească lecţii de educaţie sexuală din partea unor persoane competente sau a părinţilor.

AEROPORTUL. Pentru a ajunge în avion şi, cu ajutorul acestuia, să călătorim spre o anumită destinaţie, trebuie mai întâi îndeplinite anumite formalităţi la aeroport. Călătoria cu avionul are anumite caracteristici care o deosebesc de călătoria cu trenul sau cu autobuzul, dar desigur şi anumite trăsături comune cum ar fi punctualitatea, respectarea locurilor de pe bilete etc.

Cea dintâi regulă care trebuie respectată este că trebuie să te afli la locul de îmbarcare cu un anumit timp înainte de decolarea avionului (o oră sau două, după cum este uzanţa), pentru a fi îndeplinite anumite formalităţi absolut obligatorii. De aceea trebuie să avem grijă să plecăm din vreme, luându-ne şi o marjă de siguranţă pentru a avea timp, în cazul că se întâmplă ceva (de exemplu se defectează taxiul), să recuperăm întârzierea. Acasă, chiar cu o zi - două înainte, trebuie făcut bagajul având grijă ca greutatea acestuia să nu depăşească normele cerute: altfel vom fi nevoiţi fie să plătim taxe pentru surplusul de greutate, fie să nu se accepte valiza supraîncărcată. În plus, vor fi evitate discuţiile generate de astfel de situaţii. Totodată se verifică de acasă dacă toate documentele sunt în regulă: paşaportul cu vizele respective (dacă e cazul), biletul de avion, invitaţia, documentele pentru congres sau orice alt document fără de care

călătoria nu este posibilă sau devine inutilă.

Pentru cel care soseşte pentru prima dată pe un aeroport, mai ales unul mare, prima impresie este oarecum şocantă; mişcarea continuă a persoanelor, anunţurile la difuzoare, indicaţiile către diversele porţi de intrare, tabelele electronice, mesajele transmise în diverse limbi, toate acestea pot produce o uşoară panică şi dezorientare. Trebuie să plecăm de la premisa că, dacă ceilalţi oameni reuşesc să se descurce într-un asemenea furnicar, trebuie să existe anumite reguli lesne de urmat.

Dacă plecaţi în grup, lucrurile sunt în mare parte rezolvate: trebuie ţinut seama doar de locul şi ora de întâlnire. Chiar şi în această situaţie, prezenţa călătorului în aeroport nu trebuie să fie una pasivă: trebuie să observe ce face conducătorul grupului, care sunt etapele de parcurs până la avion etc. Nu se ştie când ne vor fi de folos aceste observaţii.

Dacă însă suntem singuri, trebuie să pătrundem pe acolo pe unde ni se îngăduie acest lucru. Primul punct este cel în care se efectuează aşa-numitul *check-in*, adică locul unde se verifică biletul şi bagajele. Dacă sunteţi fumători şi vreţi să călătoriţi într-un compartiment al fumătorilor, trebuie s-o spuneţi aici pentru că în avion va fi mai greu.

Dacă măsurile de prevedere luate v-au ferit de neplăcerea de a avea un bagaj mai greu, cu tichetul de îmbarcare şi cu formalităţile vamale îndeplinite pătrundeţi în sala de aşteptare. Acum puteţi să citiţi un ziar, să priviţi liniştit la forfota din jur fiind atent să auziţi anunţul de îmbarcare. Se pot vizita magazinele din aşa numitul *Duty*

Free Shop de unde se pot cumpăra produse fără taxe vamale. Atenție însă cum vă chibzuiți banii: nu vă lansați încă de la începutul călătoriei în cheltuieli fără rost.

Nu vă agitați și nu vociferați inutil dacă vi se spune că zborul are o întârziere. Aveți tot dreptul să cereți lămuriri în legătură cu aceasta, dar faceți-o pe un ton civilizat. Nu vă înghesuiți pe drumul spre avion și nici la intrarea pe scara avionului; locul vă este asigurat oricum. În general este preferabil să fiți destins, relaxat și bine dispus; încruntarea inutilă nu ajută la nimic. Drum bun!

ANGAJAREA ÎN SERVICIU. Dacă suntem în căutare de serviciu și suntem programați la o discuție preliminară sau la un „interviu" în vederea ocupării unui loc de muncă, respectarea anumitor reguli poate fi determinantă într-o anumită măsură în reușita acestei tentative. Prima grijă este să nu întârziem nici o secundă. Pentru a evita surprizele neplăcute, sosirea în apropierea locului unde se va desfășura întâlnirea va trebui puțin devansată. Îmbrăcămintea va fi potrivită cu situația, dar nu trebuie să fie excesiv de elegantă, sau la ordinea zilei în ce privește moda. În fond căutăm un loc de muncă și se presupune că avem nevoie de bani.

După ce este anunțat, candidatul va trebui să fie primit și tratat cât se poate de politicos de cel care vorbește în numele instituției. Candidatul nu se va așeza pe scaun decât atunci când este invitat și nu va vorbi decât atunci când este întrebat. Exuberanța și volubilitatea excesivă nu-și au rostul. Răspunsurile la întrebări să fie limpezi,

precise, fără amănunte inutile şi fără a se cădea în anecdotică gratuită.

Candidatul trebuie să-şi stăpânească emoţia, să nu se foiască, să nu-şi plimbe degetele pe marginea mesei sau să învârtă între degete diverse obiecte. Toată atenţia trebuie concentrată asupra discuţiei, fără ca prin aceasta persoana respectivă să rămână rigidă. Dimpotrivă, se impune o comportare cât mai naturală.

Când întrevederea pare că s-a încheiat, candidatul se va ridica şi nu se va reaşeza decât dacă va fi din nou invitat să o facă. Cât priveşte propria prezentare, ea trebuie să conţină date exacte, fără a omite elemente semnificative şi fără a adăuga date care se pot dovedi false sau exagerate.

Indiferent de răspunsul pe care-l primeşte candidatul (dacă va fi angajat sau nu), el trebuie să accepte totul cu demnitate. Nu va insista, în cazul unui răspuns negativ, decât dacă întrevede o altă posibilitate reală de rezolvare.

De asemenea, reprezentantul firmei sau instituţiei trebuie să dea un răspuns precis, iar în cazul unui refuz să ofere o explicaţie care să nu jignească.

ANECDOTELE. Anecdotele sunt, între prieteni, sarea şi piperul unor întâlniri. Dar chiar şi între prieteni – şi cu atât mai mult în cadrul unor reuniuni cu persoane necunoscute – nu trebuie să se abuzeze cu „recitalurile" de anecdote sau „bancuri".

În cadrul unor întâlniri protocolare, anecdotele nu sunt spuse întâmplător, ele urmăresc să pună în valoare o

situație. De aceea, nu trebuie să vă lansați imediat că „știu și eu una".

Cei care spun anecdote au de regulă un repertoriu, știu să povestească, au ceea ce se cheamă haz. Dacă știți că nu aveți asemenea „talente", nu riscați să ieșiți „în față" decât dacă știți o anecdotă absolut grozavă. Iar cel care știe multe bancuri nu trebuie să monopolizeze atenția; fiecare trebuie să se simtă bine, fiecare ar trebui să aibă prilejul să-și spună „partitura". Altfel unii se vor simți stingheri și chiar complexați. Nu trebuie coborât nivelul anecdotelor spre vulgarități; unele anecdote mai deocheate se pot spune între prieteni, dar nu trebuie exagerat: ce e mult strică.

Dacă cineva cunoaște „poanta" este bine să nu-i strice plăcerea povestitorului anticipând-o. Dacă cineva se simte ofensat de o anumită anecdotă, nu trebuie să se arate scandalizat sau să dea replici usturătoare. În atmosfera care se creează în astfel de situații, asemenea „dușuri reci" nu prea cad bine. O tăcere elocventă ar fi o armă eficientă.

Nu spuneți bancuri care pot să sune ca „funia în casa spânzuratului".

ANIMALELE DOMESTICE. Omul, fie că trăiește la țară, fie la oraș, simte nevoia companiei unui animal domestic. Nu toți au condițiile și răbdarea să-l crească. Deci, prima condiție pentru a ține un câine, o pisică, o pasăre sau un acvariu cu pești este să avem posibilitatea și disponibilitatea necesară de a ne ocupa de ele. Altfel ne chinuim și noi și le chinuim și pe ele.

O altă condiție, care decurge din prima, este de a le păstra curate și bine hrănite, eliminând, în acest fel, surprizele neplăcute care pot apărea. Din acest punct de vedere, un acvariu pare cel mai ușor de întreținut. Dacă este vorba de un câine, este bine să nu optăm pentru o rasă de câini mari, dacă locuim într-un apartament de bloc: lătratul lor puternic, lipsa de spațiu vor face dificilă conviețuirea. În schimb, cine dispune de un mic spațiu lângă casă poate să aleagă și o asemenea rasă. Câinii, ca și celelalte animale, trebuie să se afle în grija medicului veterinar, care ne poate oferi documentația necesară pentru creșterea animalelor în bune condiții.

Buna-cuviință cere ca, atunci când avem animale, să nu facem excese de demonstrații față de musafiri; nu toți au asemenea preferințe.

De asemenea, pe stradă și în locurile de plimbare, câinii trebuie supravegheați. Este nerecomandabil să mângâiem sau să încercăm să ne jucăm cu câinii pe care nu-i cunoaștem: nu se poate ști care va fi reacția lor. Lucrul acesta este cu atât mai mult valabil în cazul copiilor care au tendința naturală de a se apropia de animale: trebuie învățați să fie prudenți. Crescătorii de animale de casă sunt foarte mândri de exemplarele lor, așa că nu riscăm nimic dacă le facem câteva complimente; dimpotrivă.

Sunt exagerate acele manifestări ale unor posesori de animale de a le trata ca pe copiii lor: nu trebuie uitat niciodată că este vorba despre niște animale. Altfel, există riscul ca aceste persoane să devină ridicole.

ANIVERSAREA. La noi se obișnuiește să se organizeze mici agape prietenești atât cu prilejul zilei de naștere cât și de ziua numelui. Alte persoane sunt însă mai discrete, așa că nu trebuie să faceți aluzii că vă așteptați să facă „cinste", nici chiar între colegi. Unii preferă să-și organizeze asemenea întâlniri aniversare la restaurant; alții însă o fac într-un cadru mai intim.

Important este ca invitații să marcheze momentul făcând mici cadouri. Bucuria sărbătorii nu trebuie să ne facă să uităm să plecăm acasă; vizitele cele mai plăcute sunt vizitele scurte, se spune.

Dacă sunteți invitat la o doamnă sau domnișoară trecută de prima tinerețe, nu trebuie să întrebați „câte primăveri" a împlinit; deși, foarte multe femei nu se formalizează și nu cochetează inutil cu o lege biologică.

Persoanelor apropiate le faceți urările de bine prin telefon, telegramă, scrisoare, fără să așteptați să fiți invitat la festin; dacă sunteți invitat și nu vă puteți duce, trebuie să anunțați din timp și să dați explicațiile care se cuvin. Iar dacă motivele sunt întemeiate, nici sărbătoritul nu trebuie să se supere pe eventualii absenți.

APA. La orice masă este absolut indispensabil să punem o carafă cu apă pe masă, sau mai multe, în funcție de numărul invitaților. De asemenea, se poate aduce apă minerală sau gazoasă. În acest caz, pe masă se așază și un pahar pentru apă în afară de cel pentru vin. Persoanele care vor să bea „șprit" vor avea obligatoriu la dispoziție apa

minerală. În cazurile în care „obiceiul locului" este să se bea vin cu sifon, atunci gazda se va îngriji să umple recipientele bine cunoscute cu sifon. Cunoscătorii vinului nu recomandă însă amestecarea vinului cu apă, ci cel mult să se bea separat.

La mesele mai pretenţioase, sticlele de apă nu se aşază pe masă, iar primul pahar este umplut înainte de a se aşeza meseni.

Când pe masă sunt mai multe pahare, cel pentru apă este cel mai mare şi este aşezat la stânga celorlalte (a se vedea cap. *Paharele*).

APERITIVUL. În mod obişnuit, la noi se înţelege prin aperitiv o mică gustare care se ia înainte de servirea mesei, sau o băutură care se serveşte înainte pentru a stârni pofta de mâncare. De cele mai multe ori însă aperitivul constituie chiar primul fel, deşi nu ar trebui să-l substituie.

Dacă aveţi musafiri, servirea aperitivului are rolul de a încălzi puţin atmosfera, mai ales dacă oaspeţii nu se cunosc între ei. Pe de altă parte, servirea aperitivului îi ajută şi pe aceia dintre musafiri care, dintr-un motiv sau altul, nu sunt tocmai punctuali să nu se simtă stingheriţi dacă ar fi nevoiţi să se aşeze direct la masă.

Pentru aperitiv se servesc băuturi uşor alcoolice şi chiar sucuri de fructe. De asemenea, la dispoziţia musafirilor se vor pune tartine asortate, arahide, măsline aşezate pe platouri. Atât băuturile cât şi tartinele pot fi servite de cineva pus anume să facă acest serviciu, sau totul poate

fi lăsat la îndemâna musafirilor.

Este bine ca musafirii să nu exagereze cu degustarea celor servite şi nici să se posteze ostentativ lângă masa cu platouri făcând exces de zel în „savurarea" bunătăţilor oferite. Acest lucru ar crea o impresie nu tocmai favorabilă. Se serveşte doar din când în când câte ceva din cele oferite de gazdă, continuându-se discuţiile cu cei din jur.

Pe de altă parte, nici gazda nu trebuie să prelungească prea mult acest moment, pentru ca musafirii să nu se plictisească în aşteptarea momentului principal al mesei.

AŞCENSORUL. Ascensorul a devenit un mijloc inevitabil de folosinţă comună în imobilele moderne cu mai multe etaje. Dacă sunteţi în ascensorul de la propria locuinţă şi în el se află şi persoane necunoscute, nu vă lansaţi în discuţii prea intime cu cei pe care îi cunoaşteţi; de asemenea, nu este necesar să strigaţi. Trebuie să evitaţi să vorbiţi de rău vreo cunoştinţă comună: s-ar putea ca persoana necunoscută să fie chiar prieten sau rudă a celui criticat.

În ascensor nu se intră cu ţigara aprinsă, nu se dansează, sunt lăsate deschise sau închise uşile aşa cum prevede modul lui de folosire: altfel riscaţi să produceţi un accident sau să rămâneţi blocat. Se înţelege că nu trebuie să scrieţi pe pereţii ascensorului, iar dacă din întâmplare conduceţi un musafir şi în ascensorul dumneavoastră cineva prost crescut a mâzgălit pereţii, nu trebuie să insistaţi atrăgând atenţia însoţitorului: s-ar putea să se creeze o

situație jenantă.

Dacă ascensorul este prea aglomerat, nu intrați în sufletul celui de alături. De asemenea, dacă vă aflați lângă vreo femeie tânără și atrăgătoare, nu vă dați în spectacol făcând ocheade cu subînțeles: e neplăcut și apoi s-ar putea ca lângă ea să se afle prietenul sau soțul. Evitați să urcați cu multe bagaje incomodându-i pe alții; dacă nu aveți de ales, așteptați până când se mai eliberează ascensorul; același lucru dacă aveți un câine sau alt animal de casă.

În general, este bine să ne comportăm și în ascensor ca în oricare alt loc, cât mai natural și fără stridențe, respectând intimitatea celuilalt.

AUTOBUZUL SAU MIJLOACELE DE TRANSPORT ÎN COMUN. Autobuzul, troleibuzul, tramvaiul, metroul sunt locuri pe care le frecventăm zilnic. Și tot zilnic comentăm între prieteni felul cum se poartă alte persoane în asemenea împrejurări. iar de cele mai multe ori, concluziile noastre nu sunt deloc favo-rabile partenerilor noștri de transport.

Mulți consideră că, în autobuz, aflându-se între oameni necunoscuți, aproape totul este îngăduit. Și totuși... există anumite bariere care nu trebuie depășite. Dacă unui bărbat îi este greu să-i facă loc la ușa de urcare unei doamne, măcar în autobuz să nu dea buzna pe primul loc gol și să încerce să vadă dacă vreo persoană în vârstă, o femeie cu copil în brațe, o gravidă nu râvneau cumva la același loc.

ASCENSORUL AUTOBUZUL SAU MIJLOACE DE TRANSPORT ÎN COMUN

Un tânăr care stă nepăsător jos în timp ce o persoană în vârstă se chinuieşte în picioare: iată o imagine deloc agreabilă, asociată firesc cu proasta creştere.

Nu vorbiţi prea tare. Dacă cel căruia vreţi să vă adresaţi se află mai departe, evitaţi să înjghebaţi o conversaţie mai lungă; rezumaţi-vă la strictul necesar şi conveniţi să continuaţi discuţia mai târziu. Veselia prea zgomotoasă, râsul în hohote sunt privite cu îngăduiţă, dar deranjează. Îndrăgostiţii să evite pe cât posibil efuziunile sentimentale. Nu mâncaţi şi în nici un caz nu aruncaţi resturi alimentare sau alte deşeuri: în fond, autobuzul sau metroul constituie pentru o vreme chiar casa noastră. Nu vă aşezaţi în faţa uşilor dacă nu aveţi de gând să coborâţi.

Dacă se întâmplă să fiţi înghiontit sau împins fără voie, nu vă lansaţi într-o ceartă inutilă: nu veţi reuşi decât să vă faceţi sânge rău. Dacă nu rezistaţi fără a face anumite observaţii despre comportamentul vecinilor, faceţi-o pe un ton demn şi sec. O ironie bine plasată poate fi mult mai eficientă decât păruiala, absolut de evitat. Atenţie unde vă ţineţi umbrela sau bagajul: nu-l aşezaţi pe picioarele celor din jur. Dacă cineva vă incomodează cu cartea sau cu ziarul, încercaţi să-l ocoliţi, fără să deveniţi agresivi; în fond, poate că şi dumneavoastră aţi făcut cândva acelaşi lucru.

Discreţia şi buna creştere vă obligă să nu priviţi peste umărul vecinului care citeşte ziarul, să nu trageţi cu urechea ostentativ la ce anume vorbesc vecinii şi să nu fixaţi cu privirea îndelung şi stingheritor persoana care

AUTOBUZUL SAU MIJLOACELE DE TRANSPORT ÎN COMUN

v-a trezit interesul.

Dacă în autobuz sau în metrou sunt copii mai zburdalnici, nu vă apucați să le țineți lecții pedagogice de bună purtare; cu puțin tact, găsiți modul cel mai firesc și mai onorabil de adresare, fără să răniți amorul propriu al părinților sau bunicilor.

Nu încercați să legați conversație cu cineva care nu dorește acest lucru, chiar dacă sunteți nevoit să călătoriți în același mijloc de transport pentru mai multă vreme. De asemenea, evitați să vă descărcați sufletul primului necunoscut. Nu trebuie să vă descrieți conținutul valizelor în fața unor persoane pe care le vedeți pentru prima oară sau să le dați prea multe amănunte despre locul de unde veniți și unde mergeți: s-ar putea ca între acestea să fie vreuna care să fie ispitită să pună mâna pe lucrurile pe care le aveți.

AUTOMOBILUL. Automobilul a fost denumit „zeul" lumii moderne, atât pentru faptul că lui toți i se închină, cât și probabil că, din păcate, ca orice zeu cere noi și noi jertfe.

Dar nu trebuie să privim aspectul tragic al problemei; cert este că automobilul ne subjugă pe toți. Mulți fac însă din dorința de a avea automobilul cel mai luxos o adevărată competiție; de aici invidia cu care este privit cel al cunoscuților.

Trebuie să evităm să ne considerăm stăpânii absoluți ai carosabilului și să credem că, dacă un alt automobil vrea să ne depășească, asta ar însemna o umilință

pentru noi. Nu are importanță, la urma urmelor, dacă pe o porțiune de drum ne depășește un „Trabant"; dacă ținem neapărat, tot noi vom ajunge primii. Important este, așadar, nu numai să respectăm regulile de circulație, ci să avem și o atitudine cavalerească, civilizată față de ceilalți când ne aflăm la volan.

Psihologii spun de altfel că la volan oamenii își schimbă oarecum comportarea: se simt dintr-o dată mai puternici, mai îndrăzneți. Chiar dacă este așa, asta nu-i scutește bunăoară pe bărbații șoferi să fie amabili cu femeile aflate la volan. Unii țin însă ca, atunci când întâlnesc o femeie conducând mașina, să încerce să îi dea o lecție despre felul cum trebuie condus și fac tot felul de acrobații riscante în apropierea mașinii acesteia. Să nu credem că devenim mai interesanți în felul acesta; cel mult putem risca să ne accidentăm sau să o lovim pe cea în fața căreia vrem să ne grozăvim. Așadar, să nu ne simțim insultați dacă ne depășește o femeie și nici să nu încercăm să-i arătăm superioritatea noastră în materie de șofat.

Dacă se întâmplă ca partenerii noștri de drum să comită vreo greșeală, nu este absolut necesar să scoatem capul pe geam și să turuim tot repertoriul nostru de înjurături; o mică atenționare este de ajuns, fără să ne dăm neapărat în spectacol. Poate că este vorba de un începător și, la urma urmelor, și noi greșim.

Un automobil nu este discotecă: nu e nevoie să dăm drumul la maximum la casefon sau radio și să mergem cu geamurile lăsate devenind astfel ostentativi. Muzica, în habitaclul automobilului, are doar scopul de a ne însoți

discret, de a ne face singurătatea la volan mai plăcută.

Dacă avem un oaspete de vază în mașină îl invităm pe locul din față de lângă șofer: cândva, pentru o asemenea cinste era rezervat locul din spate dreapta. Iar atunci când avem pe cineva străin în mașină nu trebuie să arătăm toată măiestria noastră în arta conducerii luând curbele cu roțile sfârâind pe asfalt; s-ar putea să le dăm mari emoții musafirilor noștri, în afară de riscurile unui asemenea fel de a conduce.

Așadar nu trebuie ca automobilul să devină stăpânul nostru, ci noi să-i fim stăpâni. Altfel riscăm fie să ne punem viața în pericol, fie să devenim ridicoli. La urma urmelor automobilul nu este decât un obiect menit să ne facă existența mai ușoară.

AVIONUL. Avionul este doar un mijloc de transport, ceva mai deosebit, ce-i drept, pentru că nu-l folosim în fiecare zi. De aceea, călătoria cu avionul impune o anumită ținută. Cel care se urcă prima dată la bordul unui avion nu trebuie să lase să se vadă acest lucru: trebuie evitată panica zgomotoasă, exclamațiile cu voce tare. Pentru a-ți ascunde teama - firească într-un asemenea moment - este bine să întreții o conversație, pe un ton potrivit, cu o persoană cunoscută, să citești cât mai degajat ceva ușor, ori să închizi ochii prefăcându-te că vrei să te odihnești. Nu este recomandabil să atragi atenția celor din jur cu panica ta, pentru că s-ar putea fie să le-o transmiți firilor mai sensibile, fie să devii obiect de persiflare pentru cei mai experimentați.

Pe timpul călătoriei este bine să respectați intimitatea celui aflat alături. Când te așezi, se cuvine să saluți sau să încerci o conversație pe teme banale cu vecinul tău; dacă celălalt nu se arată dispus să comunice, nu trebuie să insiști – fiecare are dreptul la liniștea sa. Bagajul de mână este preferabil să fie așezat în locurile special amenajate, și nu la picioare, mai ales dacă este mai voluminos. Evitați să umblați prea des la geanta de voiaj pentru că îi puteți deranja pe cei din jur.

Pentru problemele legate de zbor faceți apel la însoțitoarele de bord (stewardese). Nu confundați zâmbetul lor amabil, profesional, cu o invitație la o comportare prea familiară. Chemați-le discret, fără să țipați și fără să vă ridicați în picioare. În momentul în care trec cărucioarele speciale cu mâncare, căutați să rămâneți pe locul în care vă aflați, altfel puteți produce încurcături.

Și în avion, ca și în alte mijloace de transport, se recomandă o comportare cuviincioasă și cavalerească. Rămâneți în compartimentul fumătorilor dacă sunteți fumători și nu vă aprindeți țigara în locurile în care acest lucru este interzis; nu încercați să vă aplecați spre hublou, ca să priviți afară, dacă prin această mișcare incomodați vecinul; puteți cel mult să-i cereți voie. Dacă dați drumul la ventilator nu îndreptați jetul de aer către vecinul dumneavoastră căruia poate să nu-i facă plăcere acest lucru.

Respectați indicațiile însoțitorilor de bord încă de la urcarea în avion: ocupați-vă locurile indicate, puneți-vă centurile de siguranță și nu vă ridicați de la locurile dumneavoastră decât atunci când vi se cere acest lucru.

Dacă sunteți la prima călătorie în străinătate și nu înțelegeți indicațiile care se dau, urmăriți discret ce fac cei din jur. Atenție ca, atunci când lăsați pe spate, pentru a vă odihni, scaunul pe care stați, să nu loviți persoana așezată înapoia dumneavoastră.

Un moment important în timpul zborului cu avionul este servirea mesei. Evitați mișcările bruște care ar putea duce la răsturnarea caserolelor cu mâncare; nu faceți comentarii cu voce tare dacă mâncarea nu vă place; dacă ceva nu vă convine puteți chema însoțitorii și le puteți transmite nemulțumirea dumneavoastră. Mâncați cu grijă, fără plescăituri, fără gesturi largi, fără comentarii zgomotoase, adică respectând recomandările unui comportament civilizat la masă. Dacă vreți să adăugați un pahar de băutură mesei dumneavoastră, nu depășiți o limită decentă; s-ar putea ca primul care s-o regrete să fiți chiar dumneavoastră pentru că vi se poate face rău. Dacă vă cunoașteți sensibilitățile stomacului nu mâncați în exces.

În timpul zborurilor lungi, căutați să vă odihniți fără să-i incomodați pe cei din jur, iar dacă aveți insomnie, retrageți-vă undeva într-un loc mai discret; în orice caz nu este bine ca în timpul insomniei să faceți repetate plimbări printre scaune sau să vorbiți tare: unii chiar vor să se odihnească.

Bagajul
Barba, mustățile, pletele
Batista
Bârfa
Bătrânii
Berea
Bijuteriile
Biroul
Boala
Botezul
Brânza
Bronzajul

B

BAGAJUL. Fiecare are nevoie, cel puțin de câteva ori pe an, să-și facă bagajele pentru a pleca undeva mai departe. Primul lucru de care trebuie să ținem seama este pentru cât timp plecăm și cam ce ne așteaptă acolo: în funcție de aceste date ne vom face și bagajul. Unii au plăcerea să-și încarce portbagajul mașinii, sau să care prin autobuze ori prin trenuri valize, saci, rucsacuri etc. E un obicei dăunător; în afară de faptul că transformați călătoria într-un calvar îi veți incomoda în mod sigur și pe alții.

Alții sunt la extrema cealaltă făcându-și un principiu de viață din a lua cu ei în călătorii doar o pijama, periuța de dinți, aparatul de ras și cam atât. Din punctul acesta de

vedere, femeile sunt întotdeauna mai „generoase"; ele au tendința să adauge oricând o fustă sau un șal în plus la bagajul strict necesar. Pe de altă parte, într-un fel te vei pregăti pentru o excursie de o zi și altfel dacă mergi la un congres, unde protocolul cere să fii elegant și prospăt și deci să ai mai multe schimburi de haine; dar nici aici nu trebuie exagerat.

Așadar, după ce ne-am făcut o listă cu lucrurile care ne trebuie, să ținem seama și de modul în care ne deplasăm; cu mașina proprie poți să mai adaugi câteva lucruri în plus, dar cu mijloacele de transport facem operațiunea în sens invers.

Contează apoi și aspectul exterior al bagajului: un sac de voiaj cu fermoarul rupt și lucrurile atârnând din el arată mai întâi neglijența, iar apoi există riscul să ne pierdem lucrurile. Nu strică să avem oricând pe bagajele noastre, aplicată, o bucată de hârtie protejată în plastic pe care să trecem numele și adresa. Nu este nici bine, nici plăcut să transportăm lucruri care au un miros neplăcut; de ce să stricăm buna dispoziție a noastră și a altora. Și atenție să nu-i incomodăm pe alții cu bagajele noastre.

Un bărbat galant este bine să dea oricând o mână de ajutor unei femei, unui bătrân sau unui copil să-și mute un bagaj prea greu.

BARBA, MUSTĂȚILE, PLETELE. Unii bărbați preferă, datorită modei sau pentru că așa socotesc ei că le stă bine, să poarte barbă sau mustăți (ori și una și alta). De asemenea moda pletoșilor revine când și când,

găsind noi aderenți. În principiu nimeni nu ar trebui să se sesizeze și cu atât mai mult să se revolte de faptul că cineva preferă aceste podoabe capilare. Singura condiție este ca bărbații care au decis să poarte barbă, mustață sau plete să le țină îngrijite. Altfel se creează o impresie de om preistoric.

Forma mustăților sau a bărbii este aleasă de fiecare după conformația feței. Pentru păstrarea unui aspect îngrijit atât mustața cât și barba trebuie periate și ajustate cu foarfecele la intervale cât mai scurte. De asemenea, bărboșii și mustăcioșii trebuie să aibă mare grijă, atunci când mănâncă, să se șteargă atent și să se asigure că nu le-au rămas firimituri de mâncare agățate printre firele de păr.

Pletoșii trebuie să păstreze totuși o anumită măsură. Părul prea lung riscă să nu poată fi îngrijit în afară de faptul că la bărbați firul de păr „oboseşte" și începe să cadă. De asemenea, din cauza părului lung, transpirația poate fi mai abundentă; iar praful este reținut mai ușor.

Cei care poartă părul lung se văd adesea în dificultate din cauza reticențelor pe care le manifestă față de ei anumiți oameni. Un pletos poate fi tratat drept superficial sau boem, deși poate fi un om foarte serios și cu multă aplicație în activitatea sa. Nu există posibilități de combatere a acestor prejudecăți. Cei care au asemenea idei pot fi ignorați; nu este cazul să se declanșeze conflicte din acest motiv.

În societate oamenii trebuie să dovedească toleranță și îngăduință față de asemenea gusturi ale semenilor noștri și mai ales nu trebuie să-i judecăm pe alții după lungimea

părului. (Vorba cântecului: „important e ce şi cum gândesc".)

BATISTA. Îngrijirea nasului este nu numai o operaţiune estetică, ci şi sanitară, dar ea trebuie făcută cu multă discreţie când ne aflăm în societate. Nu este elegant şi nici sănătos să vârâm degetele în nas. Pentru aceasta obiectul tradiţional folosit este batista. Metoda mai modernă şi mai sigură este să folosim în acest scop batistele din hârtie, care se aruncă după utilizare. În caz că folosim însă batistele din pânză, acestea trebuie să fie permanent curate şi călcate. Când avem guturai, este preferabil să avem câteva batiste de schimb. Altfel vom fi nevoiţi să scoatem la iveală un ghemotoc de pânză murdară căreia abia de-i putem spune batistă.

- Când ne suflăm nasul, nu este nevoie să desfăşurăm toată suprafaţa batistei; dimpotrivă, despăturim discret un colţ şi după ce terminăm o punem în buzunar în aceeaşi formă. Nu trebuie făcut prea mult zgomot în timpul acestei operaţiuni intime; dacă ne aflăm într-un grup de persoane este preferabil să ne îndepărtăm puţin cât timp suflăm nasul. Acelaşi lucru când strănutăm, cu precizarea că în acest caz trebuie să anticipăm cu câteva secunde explozia de aer care se produce.

Nu trebuie să aşteptăm ca batista să fie complet inutilizabilă înainte de a o înlocui.

Batista se mai poate folosi pentru a ne şterge de sudoare; în acest caz ea trebuie să fie perfect curată.

Batista decorativă în buzunarul mic de la haină este

tot mai puțin folosită. Aceasta este special fabricată și trebuie asortată cu cravata.

BÂRFA. Multe persoane, chiar și în medii mai „selecte", recurg adesea la această formă de flecăreală, care nu este atât de nevinovată, numită bârfă. Bârfa este o formă de defăimare care uneori poate fi mai candidă. Persoanele care recurg la un asemenea exercițiu afirmă că este vorba doar de simple comentarii care cuprind și caracterizări ale personajelor implicate.

De fapt bârfa are o dinamică oarecum ocultă: se întâlnesc două persoane și încep să vorbească despre o a treia, colportând zvonurile proaste despre aceasta. Partea de „candoare" este dată de faptul că în comentarii persoana discutată pare să fie compătimită. „Ai auzit de Georgeasca, săraca, fata ei a fost dată afară de la serviciu pentru că «trăia» cu șeful, un bărbat însurat". Psihologia bârfei se bazează pe faptul că nimeni nu are timp și chef să verifice știrea. Și, ca în schițele satirice ale lui Caragiale sau ca în jocul „telefonul fără fir", se ajunge – peste trei-patru persoane – să se povestească cum însăși doamna Georgescu «trăia» cu șeful fiicei ei.

Prin urmare, bârfa este un discurs răutăcios despre cineva care nu este de față, pentru a i se crea o anumită imagine acelei persoane. Uneori, vehicularea unui asemenea tip de discurs are o motivație personală: răzbunare, ranchiună, iar alteori, bârfa este dirijată.

Persoanele cu înclinații speciale pentru pălăvrăgeala defăimătoare ar trebui să fie puse în situația de a asculta,

ca din întâmplare, ce pot să spună despre ele alţi bârfitori. Leacul probabil ar funcţiona, deşi aceasta este o maladie care nu se poate vindeca.

Bunele maniere cer ca, în situaţii de acest gen, să fie descurajată înclinaţia spre pălăvrăgeală a interlocutorului sau să se pună sub semnul întrebării cele aflate. Ori, în anumite cazuri, să ceară imediat confruntarea cu cei incriminaţi pentru a afla adevărul.

Bârfa are însă şi anumite forme mondene: glume sau înţepături ironice, ori aluzii răutăcioase atunci când vine vorba despre o persoană care nu este agreată, bineînţeles în absenţa aceleia. În asemenea cazuri adevăraţii prieteni trebuie să ia apărarea celui calomniat, în cazul în care sunt convinşi de nevinovăţia lui. Din păcate bârfa creează un fel de climat de complot şi solidaritate între cei care o practică.

BĂTRÂNII. Faţă de bătrâni trebuie să ne purtăm întotdeauna cu respect. Chiar şi atunci când performanţele intelectuale sau fizice ale unor persoane în vârstă nu mai sunt la nivelul unui tânăr, ele merită consideraţie şi chiar ocrotire din partea celor în putere. De asemenea .trebuie acceptaţi cu îngăduinţă chiar şi atunci când devin pisălogi. când cad în mania povestitului sau a sfaturilor, sau atunci când dau semne că-i lasă memoria. Mulţi bătrâni privesc autoironic şi condescendent aceste manifestări ale vârstei şi chiar admit tachinări din partea celor din familie pe aceste teme. Trebuie însă ca totul să se petreacă cu tact, cu respect şi fără a răni sensibilităţile lor.

Atâta timp cât nu solicită în mod expres, bătrânii nu trebuiesc tratați ca niște oameni neputincioși care au nevoie de ajutor. Așa ceva pe unii poate să-i jignească.

În general, în comportarea față de bătrâni se recomandă multă înțelegere. Mulți vor să fie în continuare utili și este bine să fie stimulați în acest sens, dar în caz de exces e bine să fie îndemnați să renunțe.

Bunele maniere recomandă, firește, ca bătrânilor să li se cedeze locul în mijloacele de transport în comun, să li se acorde prioritate acolo unde se poate. Micile atenții ale tinerilor din familie față de bătrâni îi emoționează și îi tonifică. Armonia din familie precum și reușitele celorlalți membri ai familiei au darul de a le transmite și lor optimism. Prin urmare, nu trebuie rupte legăturile cu bătrânii, dimpotrivă ele trebuie continuate și perfecționate.

BEREA. Este o băutură foarte căutată în timpul verii pentru că astâmpără setea. În unele țări, precum Germania sau Cehia, se consumă foarte multă bere, în altele, ca Italia, la mare căutare este vinul, în timp ce în Rusia sunt preferate băuturile cu mare conținut de alcool. Și cu toate acestea berea este consumată cu plăcere în toată lumea. Berea se consumă cu mici, cârnăciori, pizza și în alte ocazii mai puțin pretențioase. Se poate servi și la cocktail, mai cu seamă în timpul verii, dar mai mult la cerere.

Unii băutori care se consideră experimentați amestecă berea cu băuturi alcoolice, ceea ce este dăunător și chiar toxic. De asemenea nu trebuie exagerat consumând prea multă bere, mai ales că are și un efect diuretic. Ca și

în cazul altor băuturi, consumul trebuie să fie moderat.

Berea se consumă rece în pahare sau în halbe, mai ales atunci când se toarnă de la butoi.

BIJUTERIILE. Gustul pentru bijuterii nu este de azi de ieri, ci este atestat din cele mai vechi timpuri. Chiar şi la popoarele primitive diferitele obiecte cu care se împodobesc atât bărbaţii cât şi femeile au atât un rol simbolic sau ritualic cât şi de înfrumuseţare.

Pentru femeia modernă o bijuterie bine aleasă îi pune în valoare nu numai frumuseţea, ci întreaga personalitate. În această privinţă însă gusturile diferă: sunt femei care poartă şi ziua şi seara multe bijuterii, după cum sunt altele care abia dacă adaugă vestimentaţiei câteva bijuterii discrete. În orice caz, recomandarea este că „ceea ce este mult strică". O femeie încărcată ca un pom de Crăciun cu tot felul de inele, brăţări şi cercei dă impresia unei prinţese de operetă, dacă nu şi mai rău.

Pietrele preţioase strălucitoare, mai pretenţioase, se poartă numai seara, în timp ce acelea colorate şi mate pot fi purtate şi ziua. Dar nu numai lucrurile de mare preţ pot constitui o podoaba frumoasă, ci şi cele mai ieftine făcute cu gust. Oricum, nu trebuie să uităm că toate bijuteriile trebuie bine armonizate cu restul îmbrăcămintei.

Şi unii bărbaţi poartă bijuterii. În afară de inel sau un ceas cu o brăţară mai deosebită, unii obişnuiesc să poarte brăţări din aur sau lănţişoare şi cruciuliţe, tot din metal preţios. Şi în aceste cazuri se cuvine să prevaleze lipsa de ostentaţie şi bunul gust: de asemenea depinde şi de vârsta şi de mediul social.

BIROUL. Viaţa la birou a creat un fel de nouă mitologie a lumii moderne. Oamenii sunt nevoiţi prin forţa lucrurilor să-şi petreacă o bună parte din viaţă în birou sau la locul de muncă alături de colegi. De aceea, pentru ca viaţa să fie lipsită de tensiuni şi, în acelaşi timp, civilizată, anumite reguli de convieţuire devin aproape inevitabile.

De la început trebuie stabilită o relaţie directă, sinceră, între colegi. „Bisericuţele", şuşotelile, intrigile sunt considerate inevitabile, dar există şi colective unde asemenea „subterfugii" sunt scoase din uz. Pentru aceasta trebuie să existe raporturi corecte şefi – subalterni, dar şi între colegii de acelaşi rang. Şefii să nu cultive favoritismele, iar promovarea să se facă pe baza valorilor autentice. Ariviştii nu lipsesc niciodată, dar menţinerea unui climat deschis le poate micşora apetiturile. De asemenea trebuie combătută – şi de şefi, dar şi de colegi – aplicaţia specială a unora de a face pe spionii şi de a „turna"; acestea sunt primele surse ale unei atmosfere tensionate.

Nu trebuie „aduse" necazurile de acasă ale fiecăruia la locul de muncă: cu problemele intime trebuie să fim discreţi. Să nu uităm să ne sărbătorim colegii, iar sărbătoriţii să marcheze într-un fel momentul aniversar. Asemenea festinuri creează un spaţiu familiar, care însă nu trebuie să depăşească anumite limite.

La serviciu trebuie să ne îmbrăcăm curat, potrivit mediului. O anumită opulenţă excesivă dă o notă de vulgaritate şi de parvenitism. De asemenea să avem grijă de ambient: curăţenie la locul de muncă, fumatul numai în locurile convenite, curăţenie în birouri: astfel totul devine

mai simplu şi mai civilizat.

Saluturile de dimineaţă şi de plecare sunt, se înţelege, o normă obişnuită. Faţă de colege ne putem manifesta mai atent, dar nu într-atât încât să fie alimentată „bârfia" nelipsită în asemenea situaţii. În nici o situaţie nu se recomandă să transpară în afară animozităţile dintre colegi: este foarte penibil când un vizitator asistă la strâmbăturile dezaprobatoare făcute de unii colegi în spatele altora.

Chiar dacă apar situaţii de rivalitate, să nu uităm un anumit spirit cavaleresc al competiţiei.

BOALA. Cu o persoană bolnavă suntem, sau ar trebui să fim, întotdeauna mai atenţi decât în condiţiile normale, în sensul că putem să-i oferim ajutor sau protecţie pe măsură ce ne stă în putinţă. În momentul în care aflăm că un prieten sau o cunoştinţă mai apropiată este bolnavă, a-i da un telefon constituie mai mult decât un simplu gest de curtoazie. Dacă cel bolnav este nevoit să stea mai multă vreme în pat, în funcţie de starea sa, cu permisiunea familiei îl putem vizita. Bolnavului i se pot duce în dar compoturi, fructe sau alte alimente care să nu intre în contradicţie cu indicaţiile medicului, sau cărţi uşor de citit, reviste etc.

În caz că aceste vizite nu se pot face, telefoanele periodice date lui sau familiei constituie un gest de atenţie şi afecţiune.

În acelaşi mod se procedează dacă bolnavul este la spital, unde de asemenea se pot trimite flori (dar nu din cele cu parfum puternic). Trebuie ţinut seama că vizitele

într-un spital se fac între anumite ore şi că nu trebuie să-i deranjăm pe ceilalţi bolnavi din salon.

Totodată, pe timpul spitalizării, bolnavii trebuie să respecte indicaţiile medicului, iar dacă starea lor este ameliorată să nu asculte radioul dat la maxim, sau să joace table, cărţi etc. care de altfel nu sunt permise de regulamentele spitalelor. De asemenea este recomandabil ca discuţiile dintre bolnavi să nu se refere – cum se cam întâmplă – doar la probleme legate strict de boală. A spune glume în serie este nepotrivit atât cu cadrul spitalului cât şi cu starea, poate mai dificilă, a altor bolnavi; acelaşi lucru despre plimbările pe culoarele spitalului: dacă vă simţiţi mai bine cereţi externarea, nu îngreunaţi viaţa celorlalţi.

Unii bolnavi, din cauza suferinţei, devin capricioşi în legătură cu mâncarea şi cu serviciile asistentelor, uneori în mod justificat. Nu cereţi personalului lucruri imposibile, dar desigur nu toleraţi nici neglijenţele: în asemenea cazuri este bine să fie lămurite lucrurile pe un ton civilizat. Altfel nu faceţi decât să vă înrăutăţiţi starea de sănătate.

La plecarea din spital se cuvine să se mulţumească întregului personal.

BOTEZUL. Botezul unui copil este un eveniment în viaţa unei familii creştine. De regulă botezul este o sărbătoare „în familie" la care pot fi invitaţi doar prieteni foarte apropiaţi, dar depinde după obiceiul locului.

Nu vom insista asupra ritualului propiu-zis, nici asupra „obligaţiilor" naşilor şi finilor (cadouri etc.).

Este bine ca naşii să fie relativ tineri atât pentru a face faţă ceremoniei propriu-zise, dar şi pentru că ar trebui să devină un fel de părinţi pentru fin.

Nu trebuie să se facă gafa de a întreba direct ce fel de daruri trebuie aduse, dar se pot realiza tatonări sau „consultări" indirecte asupra dorinţelor celeilalte părţi.

La botez, copilul nu trebuie să devină un fel de păpuşă care să treacă din mână în mână pentru a stârni admiraţia; este nesănătos, iar copilul, după eveniment, are nevoie de odihnă. Cei care privesc copilul nu trebuie să rămână insensibili ci să spună ceva care le va face cu siguranţă plăcere părinţilor, fără exagerări, însă. Atenţie: se pot face şi gafe, afirmând, de pildă, că nu înţelegeţi de ce copilul are ochii albaştri când tatăl lui are ochii negri.

Dacă botezul are loc la scurtă vreme după naştere, trebuie să înţelegem că mama nu poate rezista la toată veselia: nu trebuie să insistăm să stea permanent alături de invitaţi. Un botez nu trebuie să ţină cât o nuntă; aşa că nu trebuie abuzat de ospitalitatea gazdelor.

BRÂNZA. Brânza se serveşte la masă după felul al doilea, înainte de desert şi de fructe. De obicei, brânza se consumă la masa principală a zilei, dar desigur şi la cină, mai ales că i se recunosc anumite calităţi pentru digestie.

Comesenii primesc, pentru servirea diverselor sortimente de brânză, farfurii şi tacâmuri; există cuţite speciale pentru brânză, în cazul că aceasta este mai dură. Dacă nu există asemenea cuţite, se poate folosi un al doilea

cuţit aşezat pe masă în acest scop.

Este bine să se ofere cel puţin două sortimente de brânză pentru ca oaspeţii să poată alege. Se taie câte o feliuţă de brânză cu cuţitul, se aşază pe o felie de pâine care poate fi şi prăjită şi se mănâncă astfel ca o tartină. Prin urmare furculiţa nu se foloseşte decât atunci când este vorba de brânzeturi moi.

BRONZAJUL. Un om bine bronzat creează o impresie de sănătate şi bună dispoziţie, în afară de faptul că a sta în aer liber, fie vară, fie iarnă, bucurându-te de efectele binefăcătoare ale razelor soarelui este o îndeletnicire plăcută şi care poate înfrumuseţa „imaginea". Bronzajul se face dozat, ţinând seama şi de sfaturile medicilor care afirmă că a sta sub razele soarelui la orele amiezii poate fi periculos. O bronzare prea rapidă riscă de altfel să provoace neplăceri: nasul se cojeşte, pot apărea pete dizgraţioase. De aceea bronzul trebuie să fie cât mai natural. Când am socotit că bronzul pe care l-a căpătat pielea noastră este destul de agreabil, trebuie să fim atenţi şi la felul cum ne îmbrăcăm ca să punem în valoare noua nuanţă a pielii. De asemenea femeile trebuie să aplice cu mare grijă fardul care poate să întunece pielea feţei, sau să o facă să strălucească prea puternic. Pentru tinerele care vor să-şi arate spatele bine bronzat, mare grijă să nu se vadă dungi mai decolorate. Şi încă ceva: un chip bronzat impune în toate situaţiile o ţinută mai sportivă.

Cafeaua
Carnea
Cărţile de vizită
Celibatarii
Cererea pentru un loc de muncă
Cinemaul
Ceaiul
(La) Coadă
Cocktailul
Comesenii
Complimentele
Comportamentul copiilor
Comportamentul în străinătate
Comportamentul la masă
Comportamentul pe stradă
Concertul
Condimentele
Condoleanţele
Consommé-ul
Conversaţia
Convieţuirea
Copiii
Cortul
Cravata
Cumpărăturile
Curriculum vitae

C

CAFEAUA. Pentru mulţi dintre noi servirea cafelei este una dintre plăcerile zilnice, care ţine de tabietul fiecăruia. Nu ne vom referi, aşadar, asupra felului cum

îşi serveşte fiecare cafeaua acasă, la serviciu sau undeva, la o cafenea pe stradă, ci doar la situaţia când avem musafiri şi îi servim cu cafea.

Se serveşte direct din vasul în care a fost pregătită, în faţa musafirilor, în ceştile pregătite dinainte şi aşezate pe farfurioare; în felul acesta se evită şi echilibristica aducerii la masă a ceştilor pline. Este preferabil să avem un vas cu zahăr şi o linguriţă pentru ca fiecare să îndulcească după gust;dacă avem şi un mic vas, acoperit,cu lapte pentru cei care preferă cafeaua servită astfel, totul va fi perfect.

Şi încă ceva: la cafea mulţi vor să fumeze; chiar dacă în casă nu se fumează, în asemenea ocazii nu se fixează interdicţii; este bine însă ca şi musafirii să ceară îngăduinţa de a fuma. În cazul în care este vorba de o familie cu copii mici, este preferabil să nu se fumeze, sau să fie servită cafeaua într-o altă încăpere unde se poate fuma.

CARNEA. Carnea constituie aproape întotdeauna cel de-al doilea fel de mâncare. Desigur, sunt multe feluri de pregătire a cărnii, dar dacă avem în vedere ceea ce se cheamă friptura (nu grătarul), atunci carnea este adusă la masă fie tăiată în porţii corespunzătoare şi într-un număr care să depăşească pe cel al musafirilor, fie se poate aduce pe un platou întreaga bucată de carne pregătită care este tăiată pe masă de gazdă. Dar pentru aceasta este nevoie de îndemânare şi desigur trebuie ca friptura să fie bine pătrunsă.

Ca regulă generală carnea se serveşte caldă şi numai în cazul unor feluri speciale se poate servi şi rece.

Separat se aduce sosul care este pus de fiecare în propria farfurie. Tot separat sunt aduse şi legumele fierte sau gătite conform reţetei, precum şi salatele. La carne se serveşte de regulă vin roşu.

CĂRŢILE DE VIZITĂ. Cărţile de vizită au devenit un mijloc foarte eficient şi modern de a face cunoştinţă, de a întreţine relaţii. Dar şi aici trebuie ţinut seama de o anumită „etichetă".

Cărţile de vizită trebuie tipărite îngrijit, ţinând seama de rangul social al fiecăruia: o carte de vizită prea sofisticată (cu litere în relief) la un om de o condiţie socială modestă, poate fi luată drept snobism sau înfumurare. Cui îi dă mâna ar trebui să tipărească două serii de cărţi de vizită: unele în care se trec numele, profesia, adresa, telefonul de acasă şi de la serviciu etc. – destinate unor persoane mai apropiate sau pentru care există interesul de a face cunoştinţă – şi altele, doar cu numele şi profesia, pentru prime contacte. De regulă, cărţile de vizită se tipăresc pe carton alb.

În afară de situaţiile când se face cunoştinţă cu o persoană necunoscută (la recepţie, la o întâlnire de afaceri etc.), cărţile de vizită se mai folosesc când trimitem un buchet de flori sau un dar cuiva; pe acestea se pot adăuga câteva cuvinte de afecţiune şi semnătura. De asemenea se pot trimite şi de Crăciun sau Paşte, sau la aniversarea cuiva.

În cazul unor întâlniri de afaceri, cărţile de vizită se schimbă de la început şi trebuie păstrate pe masă pentru a reţine şi mai bine numele interlocutorului.

CELIBATARII. Mulţi bărbaţi trecuţi de prima tinereţe preferă să rămână celibatari. Ei pot fi invitaţi în nume personal la diverse reuniuni, sau împreună cu prietena lor, când aceasta este cunoscută. Se spune că din cauza opţiunii pentru viaţa de burlac, mulţi dintre ei devin mai capricioşi sau capătă anumite comportări rutiniere. În societate, nu este recomandabil ca, din cauza statutului lor, să devină ţinta glumelor sau înţepăturilor celorlalţi: în fond fiecare îşi programează viaţa aşa cum doreşte. Dar nici celibatarii nu trebuie să facă în aşa fel încât să se singularizeze prin ceva.

În cazul în care un bărbat, indiferent de vârstă, hotărăşte să renunţe la celibat şi să se căsătorească, el poate organiza pentru prieteni o sărbătoare la care să participe doar ei, sau fiecare cu prietena sau soţia lui. Există şi o explicaţie maliţioasă, dar poate reală, a acestui fapt şi anume că bărbaţii consideră căsătoria ca o închisoare, sau ca sfârşitul libertăţii şi că acest moment al acceptării unui „rău necesar" trebuie marcat. Cam aşa cum se întâmplă şi cu tinerii care pleacă să-şi satisfacă serviciul militar. Deşi astăzi casătoria a pierdut din această înţelegere negativă (dacă a existat), obiceiul sărbătorii la despărţirea de celibat s-a păstrat. Reuniunea tinerilor se face fără alte obligaţii din partea invitaţilor care pot cel mult să aducă un mic cadou, sau o sticlă de băutură fină în cinstea prietenului lor.

CEREREA PENTRU UN LOC DE MUNCĂ.

În economia de piaţă mobilitatea forţei de muncă este foarte mare: mulţi vor să fie mai bine plătiţi, alţii vor să promoveze şi se înscriu la concursuri, alţii, aflaţi în şomaj, vor să-şi găsească un loc de muncă. În fiecare dintre cazuri atât agenţiile specializate cât şi mica publicitate pot oferi şanse reale.

Dar cum să ne adresăm celor care au dat anunţul? Acest lucru se poate realiza fie telefonic, în cazul în care este precizat acest lucru, fie se poate trimite o documentaţie adecvată. În acest din urmă caz se face o cerere cam în următorii termeni: „Urmare a anunţului dumneavoastră din ziarul ... din data de ... consider că dispun de calificarea şi calităţile cerute. De aceea aş vrea să mă înscrieţi la concursul pentru ocuparea postului de .... Alăturat trimit, în copie, documentele necesare" (care trebuie să cuprindă şi un *curriculum vitae*).

CINEMAUL.

În sala de cinematograf trebuie să ne purtăm la fel ca în orice loc public: decent, fără să-i tulburăm pe alţii, fără să ne dăm în spectacol.

Pentru a evita apariţia unor situaţii neplăcute, trebuie să ştim cam ce fel de film este cel la care am invitat iubita, nişte persoane mai în vârstă sau copii – aşa fel încât subiectul să nu producă un şoc. De asemenea este recomandabil să intrăm în sală înainte de începerea filmului şi să ne aşezăm pe locul indicat. Dacă se întâmplă să intrăm după începerea proiecţiei trebuie să aşteptăm până ni se

obişnuiesc ochii, pentru a nu risca să ne aşezăm în braţele cuiva. Dacă trebuie să deranjăm pe cineva din capătul rândului, ne scuzăm în şoaptă şi mulţumim pentru amabilitate.

În timpul filmului trebuie evitate: foşnitul unor hârtii sau ambalaje de bomboane, mestecatul zgomotos, aruncarea unor deşeuri pe jos (seminţe de dovleac şi alte asemenea „ingrediente" folosite de unii în astfel de ocazii). Nu se fac comentarii cu voce tare ale unor scene văzute pe ecran (impresia este de prost gust total şi de lipsă de educaţie), nu se citeşte cu voce tare. Dacă cineva procedează în acest fel, fie îl ignoraţi, fie îi atrageţi atenţia politicos. Nu daţi importanţă şi nu comentaţi dacă în jur îndrăgostiţii se îmbrăţişează: aşa a fost de când există săli de cinema; dar nici tinerii nu trebuie să exagereze cu tandreţea.

Dacă trebuie să plecaţi înainte de terminarea proiecţiei, mişcaţi-vă în aşa fel încât să deranjaţi cât mai puţin.

CEAIUL. La unele popoare – englezii, ruşii, asiaticii – servirea ceaiului presupune un adevărat ceremonial. Europenii cărora le place să consume ceai trebuie să ştie să-l şi pregătească. Atunci când ceaiul se pregăteşte în pliculeţe, este ceva mai simplu. Apa fierbinte, adusă într-un vas de porţelan se toarnă în ceşti. Se poate folosi un pliculeţ la două ceşti, pentru ca ceaiul să nu fie prea tare. Se poate de asemenea prepara infuzie chiar în vasul de porţelan. Pe masă este adus din timp un vas separat cu

zahăr şi o linguriţă, iar lângă fiecare ceaşcă, aşezată pe farfuriuţa ei, se găseşte şi câte o linguriţă. Ceaiul se prepară după gust adăugându-se lapte dulce, adus separat, sau lămâie.

Când ceaiul se prezintă sub formă de frunze uscate tăiate mărunt, pregătirea lui este ceva mai complicată. Se încălzeşte vasul de porţelan pentru ceai cu apă fierbinte, după care se goleşte. Se pune apoi cantitatea necesară de ceai pentru volumul care urmează să fie pregătit şi se lasă să se infuzeze în vasul pentru ceai timp de trei-patru minute. Se strecoară şi se serveşte fiecăruia în ceşti, adăugându-se zahăr, lapte sau lămâie după gust. Pot fi servite tartine, biscuiţi, pişcoturi.

În timpul verii, ceaiul neîndulcit este răcoritor şi înlătură senzaţia de sete.

(LA) COADĂ. Oamenii din estul Europei s-au obişnuit atât de mult cu cozile făcute pentru procurarea oricărui lucru sau pentru orice serviciu, încât s-a ajuns să se vorbească despre o adevărată „filosofie" a cozii. Dar cozi se întâmplă să vezi şi în state dezvoltate. În orice ocazie de acest fel trebuie să ne înarmăm cu răbdare şi să aşteptăm.

A trece în faţă, ignorând şi chiar sfidând pe cei care aşteaptă, este lipsă de respect şi de înţelegere: fiecare poate că se grăbeşte. Dacă din greşeală nu aţi băgat de seamă că şi alţii aşteaptă la coadă, în momentul în care vi se atrage atenţia sau v-aţi dat seama cereţi-vă politicos scuze şi aşezaţi-vă la rând. Dacă alţii se încăpăţânează să nu respecte

pe cei care stau în ordine aşteptând-şi rândul, atrageţi atenţia, dar nu transformaţi totul într-un circ dezagreabil.

De asemenea atâta timp cât aşteptăm nu are rost să ne împingem în cel din faţă, să dăm din mâini şi din picioare, să comentăm cu voce tare: este un bun exerciţiu de răbdare şi de toleranţă în a ne păstra cuviincioşi în asemenea situaţii.

De asemenea este nepoliticos obiceiul (folosit cândva pe scară largă) de a-ţi „lăsa rând" mergând între timp să-ţi rezolvi alte probleme: nu trebuie abuzat de bunăvoinţa şi înţelegerea celorlalţi. Dar cel mai bine este, evident, să nu avem nevoie să stăm la coadă.

COCKTAILUL. Folosim acest cuvânt pentru a desemna ceea ce se poate numi un bufet sau o masă servită în picioare. Acest mod de a-ţi primi musafirii este mai puţin formal, nu impune o etichetă strictă, dar trebuie să ţină seama de anumite reguli. Mai întâi, pentru a evita întâmplările neplăcute nu se servesc supe, ciorbe, sau mâncăruri care ar impune folosirea întregii vesele. Este bine, aşadar, ca mâncarea să fie aşezată dinainte pe masă pe mai multe platouri pentru a evita mici busculade; sunt preferate tartine sau sandviciuri şi salate, la care să nu fim nevoiţi să folosim cuţitul. Băutura se aşază pe alte mese. Totodată mesele trebuie să fie astfel aşezate încât lumea să se poată mişca în voie în jurul lor.

Cine are spaţiu suficient în casă este bine să pună la dispoziţie cât mai multe scaune pentru ca oaspeţii să se aşeze din când în când. De asemenea trebuie aşezate la

îndemână şervetele. După tartine se servesc dulciuri, salate de fructe, cafea.

Cocktailul dă posibilitatea invitaţilor să se mişte de la un grup la altul, să discute. iar gazdele nu trebuie să aibă grijă să aducă următorul fel. Totuşi, gazdele trebuie să fie atente şi să observe sau chiar să întrebe dacă lipseşte ceva. La un cocktail nu trebuie neapărat să avem pretenţia să ne săturăm.

COMESENII. „Masa este mijlocitoarea prieteniei" spune un proverb francez. Într-adevăr. trebuie să facem din servitul mesei, mai ales când avem şi invitaţi, un prilej de împăcare şi bună dispoziţie şi o ocazie potrivită pentru a lega prietenii. Dar, pentru ca masa să creeze această ambianţă necesară, este nevoie să ţinem seama de câteva reguli, care nu sunt simple trucuri ale ospitalităţii, ci reprezintă o anumită etică (şi etichetă) a raporturilor interumane.

Când suntem invitaţi la prânz sau la cină nu trebuie să întârziem: câteva minute după ora fixată, în limitele „sfertului academic", sunt îngăduite: ba chiar nici nu trebuie să sosim chiar la fix, şi în nici un caz înainte.

Aşezarea la masă se face atunci când amfitrionul dă un semnal în această privinţă. Musafirii vor fi aşezaţi la masă în aşa fel încât să alterneze pe cât posibil bărbaţii cu femeile: soţul şi soţia nu sunt aşezaţi unul lângă altul, ci intercalaţi cu alţi musafiri.Gazda ocupă unul din locurile centraleale mesei, iar în dreapta gazdei este aşezat invitatul

cel mai important. În țările occidentale nu se urează „poftă bună"; de asemenea șervetul nu se așază la gât ci pe genunchi. După folosire, șervețelul nu se împăturește, ci se lasă în dreapta farfuriei.

Buna-cuviință cere să ne controlăm și să așteptăm să ne servim sau să fim serviți în ordinea stabilită de gazdă. Bărbatul trebuie să umple paharul vecinei lui, cerându-i permisiunea; de asemenea va încerca înjghebarea unei conversații, fără însă a forța nota. Nu se gesticulează, mai ales când avem în mână furculița sau cuțitul; este bine să evităm să ne lansăm în discursuri interminabile care pot să-i plictisească pe ceilalți. Și în nici un caz nu se vorbește cu mâncarea în gură. De regulă amfitrionul este cel care conduce discuția și care trebuie să aibă grijă ca să fie antrenați cu toții, fără ca cineva să rețină atenția în mod excesiv, iar alții să treacă complet neobservați. Bărbatul este bine să bage de seamă dacă vecinele lui au nevoie de sare, de o țigară, sau de un pahar cu apă și să le servească. Nu este frumos să vorbim cu altcineva aflat la două-trei locuri distanță, aplecându-ne peste ceilalți comeseni. O masă reușită este atunci când fiecare are prilejul să vorbească și să fie ascultat. Nu este frumos ca, în afară de ce ne oferă gazda, să emitem și alte pretenții care o pot pune în încurcătură (fie că nu are, fie că nu are suficient pentru a le oferi și celorlalți). Dacă un anumit fel v-a plăcut, iar gazda întreabă cine mai dorește puteți accepta, pentru că îi va face plăcere, dar fără exagerare; de asemenea, dacă un anumit fel nu vă place sau este contraindicat pentru dieta pe care o urmați, nu refuzați:

COMESENII

„ciuguluţi" un pic din el şi lăsaţi-l discret la o parte. Dacă vreţi să fumaţi, trebuie să cereţi permisiunea; dacă altcineva a făcut-o mai devreme, nu mai este nevoie să repetaţi rugămintea.

Înainte de a pleca, este bine să spunem gazdei câteva cuvinte politicoase în legătură cu masa şi cu atmosfera acelei întâlniri. (Alte amănunte, la capitolul *Comportamentul la masă*).

COMPLIMENTELE. Este un gest de eleganţă şi de atenţie să-i faci unei persoane un compliment. O vorbă bună poate deschide porţile prieteniei, către o comunicare lipsită de oprelişti. Dar trebuie multă grijă în ce priveşte felul şi momentul în care sunt spuse complimentele Gafele sunt oricând posibile şi trebuie evitate.

Astfel, se pot face remarci în legătură cu felul în care o femeie s-a îmbrăcat, cu felul în care a pregătit o masă, cu felul în care nişte părinţi şi-au educat copilul sau – de ce nu? – cu felul în care se îngrijesc de un câine.

Pentru ca un compliment să fie bine primit şi acceptat trebuie să reflecte în bună parte un adevăr: persoana respectivă să fie într-adevăr bine îmbrăcată, sau mâncarea bine gătită etc. Desigur, uneori, se mai fac şi complimente de conjunctură pentru a câştiga bunăvoinţa cuiva. Cel mai adesea complimentele se adresează unei femei, dar şi bărbaţilor le pot fi remarcate anumite calităţi.

Cum spuneam, gafele se pot face foarte uşor. Astfel nu i se va spune unei femei: „Ce bine te-ai fardat, nu ţi se mai văd cearcănele", „Parcă ai mai întinerit" (când ea are

doar 20 de ani). Unele femei refuză complimentele, dar acest lucru nu trebuie să ne descurajeze să le spunem când considerăm necesar. Bărbaţii care fac complimente trebuie să nu risipească laudele faţă de mai multe femei deodată: atunci totul pare gratuit şi chiar jigneşte. De asemenea trebuie evitat să se facă unei femei complimente pentru silueta ei. când de faţă este o altă femeie mai corpolentă: în felul acesta ţi-ai făcut poate un prieten, însă ţi-ai făcut sigur şi un duşman.

Complimentele nu trebuie repetate prea des şi nu trebuie să reflecte aceeaşi idee: nu-i spui unei femei de cinci ori că-i stă bine cu o anumită pălărie, bunăoară.

În general. complimentarea trebuie să exprime şi o galanterie şi o atenţie faţă de cei din jur, dar nu trebuie să devină un fel ipocrit şi interesat de a te purta. Dimpotrivă, trebuie să manifeste doar atenţia şi sensibilitatea noastră faţa de cei din jur.

COMPORTAMENTUL COPIILOR.

Nu este sarcina acestui dicţionar să se ocupe în special de educaţia copiilor. Totuşi anumite reguli trebuie cunoscute, înţelese şi respectate atât de copii cât şi de părinţi în legătură cu comportarea celor mici în ambianţa adulţilor, dar nu numai.

Aşadar copiii trebuie să-i salute ei mai întâi pe cei mai mari pe care îi cunosc, dar nu la un mod familiar, ci prin formule de tipul „Bună ziua dl. Cutare"; să nu-i întrerupă pe cei mari în timpul discuţiilor şi în general să

rămână în altă încăpere atunci când adulții au ceva de discutat; să nu facă pe vedetele; să învețe să spună „vă rog", „vă mulțumesc" etc.; să se obișnuiască să spună „dumneavoastră" celor mai în vârstă și să înțeleagă când se spune „tu" și când „dumneavoastră"; să nu facă mofturi la masă; să-și facă ordine în lucrurile proprii; să nu se scobească în nas și să nu țină degetele în gură; să nu mintă, să nu se prefacă.

Desigur, lista poate continua, dar nu vrem să ne substituim în totalitate familiei și școlii.

Părinții să se poarte normal cu copiii, să nu-i răsfețe, să nu-i laude excesiv în fața altor adulți, să nu-i pună să facă demonstrații ale „deșteptăciunii" sau „talentului" lor, dar nici să le ascundă calitățile reale, ci să-i încurajeze și să-i stimuleze, inclusiv prin referiri la anumite înclinații în fața altor persoane străine: așa ceva dă mult curaj. De asemenea să nu-i inhibe pe copii, să-i lase să se poarte liber dar cuviincios; în același mod nu trebuie pedepsiți în fața altora pentru a arăta cât de bine sunt „struniți".

Cu tact, deschidere și încredere reciprocă orice copil poate să înțeleagă ce se cuvine și ce nu se cuvine să facă.

În nici un caz nu se folosește violența față de copii.

COMPORTAMENTUL ÎN STRĂINĂTATE.

Atunci când cineva ajunge într-o țară străină comportamentul său nu trebuie să fie diferit de cel de acasă, considerat cuviincios. Cu singura precizare că în fiecare țară trebuie ținut seama de legile și obiceiurile locale.

În afară de normele curente de comportare la masă, pe stradă, în mijloacele de transport, cel ce a ajuns într-o altă țară trebuie totuși să mai aibă grijă de câteva aspecte:

– Nu se critică obiceiurile locale; cel mult, dacă există anumite nedumeriri, se cer lămuriri.

– Nu se fac comentarii defavorabile cu privire la istoria sau la valorile țării respective; dacă cercul de oameni în care ne aflăm permite o abordare mai deschisă, bineînțeles că ne putem spune părerea sinceră, fără pretenția de a da verdicte.

– Trebuie să manifestăm curtoazie față de gazde și să subliniem acele lucruri care ne plac. Dacă ele au altă părere, este bine să fim rezervați.

– Se cuvine să facem un efort înainte de începerea vizitei și să aflăm cât mai multe despre istoria, valorile culturale și de civilizație ale acelei țări; așa vom învăța și înțelege mai mult, inclusiv despre cei întâlniți. Dacă nu este prea greu, ar fi măgulitor pentru gazde și util pentru noi să știm câteva cuvinte uzuale (bună ziua, mulțumesc etc.) în limba țării respective.

COMPORTAMENTUL LA MASĂ.

Poate că în nici un alt loc de întâlnire cu semenii nu ne dezvăluim mai bine buna-creştere şi buna-cuviinţă decât la masă, ca invitat sau ca gazdă. Întrucât masa este un prilej de bună dispoziţie, s-ar putea ca anumite reguli să fie ignorate sau uitate. Se poate alcătui, aşadar, o listă cu ce se cuvine şi ce nu se cuvine în asemenea situaţii, sintetizând anumite lucruri pe care le-am mai spus şi atunci când am mai vorbit despre felul de aşezare a tacâmurilor, despre comeseni etc.

– De la mama de acasă ştim că este bine şi sănătos să ne spălăm pe mâini înainte de a ne aşeza la masă; când suntem invitaţi undeva venim pregătiţi şi la acest capitol, dar dacă vom considera că e necesar, putem cere voie să facem întâi o vizită la baie în acest scop.

– La masă nu se stă nici aplecat peste farfurie, nici prea apropiat de farfurie; este recomandabil să stăm cu bustul drept. coatele pe lângă corp (nu sprijinite de masă), fără însă a rămâne rigizi.

– Imediat ce ne aşezăm, desfacem şervetul şi-l aşezăm pe genunchi, nu la gât, că nu suntem bebeluşi. După folosire, şervetul rămâne pe masă, neîmpăturit.

– Înainte de a începe să mâncăm aşteptăm un semnal de la gazdă; dacă gazda spune că nu trebuie să aşteptăm până vor fi serviţi toţi oaspeţii, putem începe să mâncăm.

– Nu se atinge mâncarea cu mâna în afară de pâine. Dacă pâinea este tăiată felii nu o mai tăiem cu cuţitul ci o rupem.

– Nu se gesticulează cu tacâmul în mână şi nu se duce niciodată cuţitul la gură.

– Mâncarea care se găseşte pe farfurie nu este tăiată de la început în bucăţi mai mici, ci se taie (cu cuţitul ţinut în mâna dreaptă şi furculiţa în stânga) pe măsură ce mâncăm. Atenţie să nu se apese prea tare pe furculiţă; s-ar putea să alunece.

– Nu se foloseşte propria lingură pentru a se servi de pe platou; trebuie să fie o lingură specială pusă în acest scop. De asemenea trebuie să existe şi o linguriţă specială pentru zahăr de pus în ceai sau cafea;

– Dacă o mâncare este prea fierbinte sau prea rece după gustul nostru, aşteptăm până ajunge la o temperatură potrivită. *Nu se suflă niciodată peste mâncare pentru a-o răci.*

– Tacâmul se utilizează făcând cât mai puţin zgomot posibil.

– Lingura nu trebuie să fie prea plină, pentru a nu risca să dăm pe jos conţinutul.

– Totul *se mănâncă mestecând cu gura închisă, fără plescăituri sau alte zgomote dezagreabile.*

– Când terminăm de mâncat cu lingura, aceasta rămâne în farfurie perpendicular cu cel care s-a servit de ea.

– Dacă ne oprim în timpul mesei pentru o clipă, aşezăm cuţitul şi furculiţa pe farfurie cu vârfurile spre centrul farfuriei şi nu sprijinite de aceasta; la sfârşit, cuţitul şi furculiţa se aşază alăturate, tot pe farfurie.

– Înainte de a bea din pahar şi după aceea, este bine să ne ştergem la gură cu şervețelul; de asemenea ne ştergem degetele pe şervețel înainte de a pleca de la masă.

– *Nu se vorbeşte cu gura plină.*

– Nu trebuie umplute „ochi" paharele cu apă sau cu alte băuturi; nu ridicăm paharul prea sus pentru a închina; nu se rostesc toasturi decât dacă momentul este cu totul deosebit, sau dacă în familia gazdei este acest obicei.

– Nu se recomandă să adunăm sosul din farfurie cu pâine; acolo unde lumea se formalizează mai puțin aşa ceva poate fi îngăduit.

– Biscuiții sau pişcoturile nu se înmoaie în cafea, ceai sau vin.

– Nu se folosesc scobitorile; dacă avem neapărat nevoie să ne facem toaleta dinților, cerem voie şi ne ducem în baie.

– Nu se aranjează toaleta la masă şi cu atât mai puțin nu se reface fardul etc. De asemenea, nu se fumează decât cel mai devreme la cafea, cerând permisiunea gazdei.

COMPORTAMENTUL PE STRADĂ.

Pe stradă omul nu este un ins oarecare în mulțime care poate să facă orice fără ca nimeni să zică sau să-i facă ceva. Din contră, comportamentul civilizat şi buna creştere se vădesc atunci când trebuie să dai seama doar față de tine însuți.

Pe stradă pot fi întâlnite persoane cunoscute. Gestul cel mai firesc este să saluți: cei mai tineri pe cei bătrâni,

bărbaţii pe femei etc. Dacă relaţiile sunt mai apropiate şi timpul permite, se pot schimba şi două-trei vorbe, dar fără să stăm în calea celor care circulă. Dacă lovim pe cineva din greşeală ne cerem scuze. Dacă unei alte persoane îi cade ceva din mână îi atragem atenţia şi eventual o ajutăm. Nu aruncăm gunoaiele pe stradă, nu scuipăm (e un obicei foarte urât şi total nesănătos), nu inoportunăm oamenii cu întrebări inutile; dacă vrem să aflăm o adresă, o stradă etc. întrebăm cât mai politicos şi mulţumim. Este bine să evităm strigătele, lamentările ca şi efuziunile zgomotoase. La semafor se aşteaptă în ordine, nu îmbrâncim pe altcineva chiar dacă suntem foarte grăbiţi.

CONCERTUL. Cei care frecventează sălile de concert ştiu prea bine în ce condiţii trebuie ascultată muzica: în deplină linişte, cu concentrare şi respectând atât pe muzicieni cât şi pe ceilalţi spectatori. Deci în nici un caz nu vom proceda ca într-o sală de cinema (deşi nici acolo nu e recomandabil) şi anume, să foşnim în căutarea bomboanelor etc. Cel care e răcit şi tuşeşte e preferabil să rămână acasă: dacă se declanşează un acces de tuse este bine să părăsească cât mai repede şi cât mai discret sala până se va linişti, sau va renunţa la audiţie; altfel strică bucuria tuturor. Nu vă ridicaţi de la loc şi nu circulaţi în timpul concertului; nu aplaudaţi la părţile unui concert de cameră, ci doar la final. Nu vă manifestaţi bucuria prea zgomotos la sfârşitul concertului. Dacă v-a plăcut atât de mult, un „bravo" strigat din tot sufletul nu supără pe nimeni.

Dacă sala de concert vă plictiseşte şi sunteţi predispus să adormiti, mai bine rămâneţi acasă. Concertul nu este o îndatorire mondenă, ci o plăcere estetică de care vor să se bucure cei care au parcurs abecedarul muzical, sau care vor să se iniţieze.

CONDIMENTELE. La masă, condimentele se oferă separat în vase sau boluri speciale. Cele lichide (ulei, oţet) sunt aşezate fie în suporţi speciali, fie aduse în vase mici şi adânci; sosurile sunt aduse în sosiere. Comesenii se servesc cu ajutorul unor linguriţe puse special, sau toarnă direct din sticluţe pe mâncare.

Condimentele mai solide, precum maioneza, sunt aduse pe mici platouri. Nu ne servim cu propriile linguriţe sau furculiţe din aceste condimente.

Dacă un condiment este prea puternic (prea piperat sau prea acru) este bine ca gazda să-i prevină pe musafiri pentru a nu pune cantităţi prea mari.

CONDOLEANŢELE. În viaţa unui om au loc evenimente plăcute – pe care ni le dorim cât mai numeroase – dar şi unele neplăcute. Şi în asemenea situaţii, ba am spune că mai cu seamă în asemenea situaţii, se dovedesc nu numai prietenia, dar şi buna-cuviinţă.

Un asemenea moment grav, tragic este cel prilejuit de moartea cuiva apropiat, sau ruda unui prieten apropiat. Exprimarea condoleanţelor, în asemenea situaţii, se face în modul cel mai natural şi mai sincer. De obicei este şi greu

să găsești cuvintele potrivite care să nu sune nici prea solemn, și deci ușor fals, dar nici prea rece. Așa încât este bine să spunem câteva cuvinte simple de părere de rău pentru cel decedat și de încurajare pentru cel sau cei îndoliați. Dacă ne e greu să găsim asemenea cuvinte, folosirea unor expresii creștinești, de genul „Dumnezeu să-l ierte", ne poate scoate din încurcătură. Uneori în asemenea situații nici nu este nevoie să spui ceva ci doar să faci un semn de îmbărbătare către cei îndoliați.

Când exprimarea condoleanțelor ține de o datorie socială, o putem face în expresii consacrate, dar cât mai discret: în alte situații aceasta se poate face printr-o telegramă de condoleanțe, sau printr-un telefon în care să ne exprimăm compasiunea față de durerea ce o resimte cel direct lovit.

Pentru anumite situații se poate recurge la publicarea unui ferpar (anunț în ziar) care însă nu ne scutește de exprimarea condoleanțelor. Inutil să spunem că în exprimarea condoleanțelor se cere multă sobrietate, fără retorică de efect, ci urmând în principal spontaneitatea sentimentelor noastre. Dacă este cazul să se pregătească un discurs funebru să nu se uite că „despre morți numai de bine": nu e cazul să fie amintite și posibilele defecte sau slăbiciuni ale răposatului, ci acele trăsături care i-au făcut îndrăgit de cei din jur.

CONSOMMÉ-UL. Prin *consommé* se înțelege o supă ușoară servită caldă în cești speciale sau în boluri. Ceașca este adusă pe o farfurioară și se așază

în fața fiecărui comesean. Dacă ceașca are toarte. conținutul se poate bea prin mici sorbituri fără zgomot, așa cum se bea cafeaua. Dacă nu, se poate servi cu lingura, care la sfârșit se lasă pe farfuria cu care a fost adusă ceașca.

După ce se servește *consommé*-ul, ceașca, farfuria, lingura sunt luate de pe masă.

Nu se suflă în lichid dacă este prea cald; se așteaptă până se răcește.

CONVERSAȚIA. Ca ființă socială cuvântătoare omul se definește prin ce vorbește și cum vorbește. Socrate spunea „vorbește ca să te văd", ceea ce voia să însemne că nu poate să zărească ființa intimă a interlocutorului decât când acesta se exprima. În secolele trecute, în Franța, „saloanele" aristocratice erau adevărate „ateliere" pentru învățat și practicat vorba frumoasă, cuvântul de spirit. De fapt, în toate civilizațiile și în toate timpurile, în societate, omul a trebuit să se deprindă cum și cât trebuie să vorbească. Cu toate acestea, și în ziua de azi, când relațiile dintre oameni au devenit mai puțin formale, această practică socială este fie ignorată, fie voit nerespectată.

Și totuși înțelepciunea populară spune: „cine vorbește seamănă, cine ascultă culege"; „ori te poartă cum ți-e vorba, ori vorbește cum ți-e fapta"; sau „păsările se prind cu plasa, iar oamenii cu vorba".

Dincolo de ceea ce spui, „arta conversației" trebuie să cuprindă și alte reguli legate în principal de felul cum știi să-ți respecți interlocutorul.

Mai întâi trebuie să ştim ce anume avem de spus; dacă subiectul ne depăşeşte nu are rost să intrăm în vorbă; de obicei însă trebuie abordate subiecte cu caracter general: sport, literatură etc., dar nu acele domenii care pot trezi polemici neagreate într-o întâlnire protocolară. Pe urmă nu trebuie să abuzăm de subiecte intime: ce grozavi sunt copiii sau câinii noştri etc. Trebuie evitate subiectele lugubre, sau dacă sunt abordate nu trebuie insistat asupra lor: morţi, boli cumplite etc. La fel nu trebuie aduse într-o discuţie „de salon" subiecte prea intime şi nici altele care să semene a „clevetire" în legătură cu persoane cunoscute. De evitat glumele sau anecdotele cu subiect „fără perdea".

Nu întrerupeţi interlocutorul şi nu vorbiţi în acelaşi timp cu alte persoane din acelaşi grup; acest mod de a vorbi toţi laolaltă este nepoliticos şi extrem de obositor.

Nu puneţi interlocutorului întrebări cu caracter prea personal; trebuie să respectaţi ceea ce englezii numesc *privacy*, adică tot ceea ce ţine de intimitatea fiecăruia.

Trebuie evitate demonstraţiile de superioritate în cultură sau în diverse domenii: superioritatea afişată nu este agreată sau cum se spune: „lauda de sine nu miroase bine"; de aceea nici nu trebuie să folosim un limbaj prea sofisticat sau specializat. Nu este recomandată prin urmare corijarea ostentativă a greşelilor altcuiva; dacă vrem să înlăturăm o eroare există moduri mai puţin provocatoare şi agresive de a o face.

Într-o conversaţie neutră nu trebuie să ne lăsăm pradă sentimentelor şi să devenim prea pătimaşi; sigur că

anumite subiecte foarte dragi ne subjugă, iar susținerea lor ne poate face mai înflăcărați. Dar o întâlnire obișnuită între persoane bine crescute nu este o tribună pentru debitarea unor obsesii proprii.

Trebuie evitat limbajul trivial, prea colocvial, dacă sunt de față și persoane necunoscute sau prea puțin familiare; așa ceva ne descalifică.

Nu se vorbește cu mâinile în buzunare, dar nici nu trebuie gesticulat prea tare; când vorbești cu cineva îl privești direct în față, nu stai cu capul în pământ sau urmărind cu privirea pe altcineva. Când ceva nu s-a înțeles din ce spune interlocutorul e bine să cerem politicos să repete, dar nu pe un ton imperativ. E bine să urmărim discursul celuilalt; altfel riscăm să fim întrebați în legătură cu ce anume a spus și să nu știm ce să răspundem. Dacă două persoane vorbesc și vrem să ne adresăm uneia dintre ele, așteptăm politicos până se face o mică pauză apoi intervenim, cerând scuze pentru întrerupere.

În societate nu se vorbește niciodată la urechea altuia sau pe șoptite; dacă avem ceva de spus care constituie un secret ne retragem într-un loc mai ferit și vorbim cât mai încet.

Nu trebuie monopolizată discuția, dar nici nu trebuie să tăcem tot timpul, chiar dacă suntem mai timizi din fire; dacă vorbim vom descoperi că găsim de spus adesea lucruri interesante.

Cu atâtea sfaturi nu se poate să nu faceți figură frumoasă în orice ambianță.

CONVIEȚUIREA. Datorită unor situații deosebite două persoane pot să împartă pentru un anumit timp aceeași locuință: este vorba de studenți în camerele universitare, dar pot fi și alte categorii de persoane de același sex sau de sex diferit.

În asemenea situații este bine ca alegerea partenerului de cameră să se facă cu multă grijă (nu vorbim de situațiile când coabitarea are ca motivație chiar o apropiere sentimentală între cei doi). Altfel vom avea surpriza să descoperim adevărata personalitate a celui cu care locuim împreună și surprizele pot adesea să nu fie plăcute. Mai întâi, trebuie să se înțeleagă că a locui împreună nu înseamnă a pătrunde nepoftit în viața intimă a celuilalt. În al doilea rând, de la folosirea băii și a celorlalte spații în comun și până la felul cum își păstrează fiecare curățenia, totul trebuie să se facă de bunăvoie și prin înțelegere reciprocă.

Cel mai convenabil este să se facă, în asemenea situații, o înțelegere prin care să se stabilească precis cine spală vasele și în care zile ale săptămânii, cine face cumpărături etc.

Dacă două persoane adulte de sex opus hotărăsc să locuiască împreună fără să se căsătorească, lucrurile sunt oarecum mai simple pentru că cei doi se vor comporta ca un cuplu, cu singura diferență că nu pot să se prezinte public ca o pereche căsătorită. E bine însă ca în asemenea caz, pentru a evita situațiile ambigue și neplăcute, să fie informați despre aceasta prietenii, rudele. În felul acesta cei doi nu vor fi nevoiți de fiecare dată să inventeze câte o

scuză. Dacă li se întâmplă să fie invitați undeva împreună. cei doi se pot prezenta ca „logodnicul(a) meu(a)" etc. fără să se ofere și alte detalii. Iar ceilalți nu trebuie să insiste asupra acestui subiect.

COPIII. Educarea copiilor este treaba familiei. a școlii. a societății, iar în legătură cu metodele cele mai adecvate de educare a lor pedagogii din toate timpurile și-au spus cuvântul. Și totuși, oricât de mult ne-am iubi copiii și oricât ne-am considera adepții unei gândiri „moderne" care ar da libertate totală acestora, anumite „limite" trebuie avute în vedere. Cu mult tact, copilul trebuie să afle cum să se comporte la masă. cum să se spele și să-și păstreze lucrurile curate. cum trebuie să-i salute pe cei din jur și cum să se comporte față de cei mai în vârstă (care trebuie respectați. indiferent de „personalitatea" celui mic). Pe de altă parte nu trebuie să exagereze nici adulții și să-și transforme copilul într-un fel de animal domesticit care execută fără să crâcnească orice i se „poruncește". Copilul trebuie să se poarte natural. să-și manifeste energia vârstei. dar cu decență. fără să-i agreseze pe cei din jur. De aceea el trebuie să știe că nu e frumos să întrerupă pe cineva când vorbește: că nu trebuie să se certe cu alți copii, nici în prezența nici în absența adulților: că nu trebuie să facă pe „interesantul" pentru a deveni centrul atenției oricărei reuniuni în familie; că a spune „te rog" sau „mulțumesc" nu este un moft inutil, ci un semn de conduită civilizată: că a mânca pe cât posibil tot ce i se dă nu este pentru că așa vrea mama sau tata, ci pentru că are nevoie

de hrană (nu discutăm de cazul în care copilul are anumite probleme dc sănătate care îi atenuează pofta de mâncare); că nu trebuie să se scobească în nas sau să-şi roadă unghiile; că trebuie să-şi pună lucrurile la loc după ce le-a folosit. Şi asemenea reguli pot fi multe. Părinţii, la rândul lor, nu trebuie să facă „demonstraţii" de faţă cu alţii de felul cum sunt ascultaţi de către copii.

Toate acestea rămân o simplă minciună, o demagogie pedagogică, dacă adultul nu se poartă la fel. Puterea exemplului contează mult mai mult decât dacă am afişa acele cerinţe pe toate obiectele din camera copilului. De asemenea armonia din casă, lipsa certurilor (măcar în prezenţa lor), exprimarea dragostei, dar fără afectări inutile şi maimuţăreli, reprezintă reperele de care trebuie să ţină seama adultul dacă vrea ca educaţia copilului să dea roade.

Şi încă ceva: să nu uităm că şi copilul are demnitatea lui.

CORTUL. Sunt mulţi cei care preferă să-şi petreacă vacanţele mergând cu cortul: nu este vorba doar de a face economii (lucru care nu este dc altfel de neglijat) ci este vorba cel mai adesa de a intra într-o anumită stare de spirit. Şi anume de a simţi libertatea, de a fi în mijlocul naturii şi la urma urmelor de a renunţa la lejeritătile confortului burghez.

Dacă aţi ales ca loc de fixare a cortului un punct izolat, în care puteţi avea cel mult trei tovarăşi de aventură, singurele reguli de respectat sunt cele ecologice: nu aruncaţi deşeurile şi alte lucruri nefolositoare cum vă vine

la mână. Dacă sunteți cu mașina, nu transformați cortul de pădure în mic atelier auto sau spălătorie pentru mașini.

În cazul mult mai probabil că veți instala cortul într-un camping este bine să țineți seama de câteva norme necesare în astfel de situații: mențineți curățenia în sectorul ce v-a fost rezervat; respectați regulile cerute pentru folosirea serviciilor comune – duș, wc, spălătorie etc.; nu dați drumul la radio sau la T.V. portabil la maxim, mai ales noaptea; nu prelungiți peste măsură micile agape prietenești; chiar dacă lumea este mai puțin convențională nu umblați în permanență dezbrăcat; dacă aprindeți focul nu uitați să-l stingeți etc.

CRAVATA. Deși moda masculină din ultimii ani a eliminat „sclavia" purtării cravatei, totuși, în foarte multe situații mai solemne sau oficiale, acest accesoriu vestimentar devine aproape obligatoriu.

De foarte multe ori bărbații ajung să nu-și mai cumpere singur cravate, fiind un articol care este primit în dar. Dacă vrem însă să avem o cravată care să se „potrivească" cu costumele pe care le purtăm, este bine să le alegem noi. Alegerea cravatei dă personalitate nu numai întregului ansamblu vestimentar, dar chiar și celui care o poartă. Cravata se asortează atât cu culoarea costumului și cămășii, cât și cu cea a pantofilor. Trebuie ținut seama și de modă: uneori se preferă modelele înguste, alteori cele mai late; uneori sunt recomandate culorile vii, alteori cele mai discrete. Fiecare alegere depinde de gust și de ambianță. Nodul trebuie făcut îngrijit, cravata bine introdusă sub

gulerul cămăşii; o cravată chiar foarte frumoasă pusă dezordonat strică totul.

Nodul trebuie făcut în aşa fel încât cravata să nu fie prea scurtă şi să se vadă partea de dedesubt. Unii preferă să poarte şi ac de cravată (care trebuie să fie de bună calitate, dar nu bătător la ochi). În anumite medii acest accesoriu vestimentar este considerat uşor desuet sau pretenţios. Nu ezitaţi să-l purtaţi, însă trebuie avut grijă ca întreaga ţinută să se caracterizeze prin distincţie şi bun gust.

CUMPĂRĂTURILE. A face cumpărături într-o ţară unde sortimentul de mărfuri este minim şi posibilităţile reduse, simplifică operaţiunea ca atare. Totuşi, chiar şi în condiţiile în care a cumpăra orice lucru înseamnă a sta la cozi, buna-cuviinţă cere respectarea ordinii de sosire şi o minimă curtoazie faţă de bătrâni, copii, femei gravide.

În condiţiile unei societăţi de consum, sau care tinde să devină astfel, cumpărăturile se fac fără grabă, chiar cu o anumită plăcere de a alege obiectele cele mai utile, cele mai frumoase, ori cele mai ieftine, după preferinţă. În orice situaţie însă relaţiile dintre cumpărător şi vânzător sau patron trebuie să fie curtenitoare, civilizate şi prevenitoare: în fond vânzătorul doreşte să-şi vândă marfa, iar cumpărătorul vrea să-şi aleagă exact obiectul pe care-l doreşte şi pentru care plăteşte. Aşadar, nu trebuie să lipsească din vocabular expresii ca: „vă rog", „poftiţi", „vă mulţumesc", „mai veniţi" etc.

Cumpărătorul are dreptul să caute exact obiectul care consideră că îi este de folos (de obicei dificultăţile cele mai mari se întâmpină la articolele de îmbrăcăminte sau încălţăminte), dar nu trebuie să exagereze. Sunt şi persoane care probează diverse obiecte fără să aibă de fapt de gând să cumpere. Apoi trebuie mare atenţie cu obiectele din magazin: să nu fie murdărite sau rupte în timpul acestor încercări. De asemenea cumpărătorul trebuie să aibă răbdare până îi vine rândul să fie servit.

La rândul lor, vânzătorul sau patronul trebuie să se comporte prevenitor şi politicos; să-i servească pe toţi la fel, indiferent dacă cineva este îmbrăcat mai modest. Totodată nu trebuie să insiste exagerat obligându-l practic pe vizitator să cumpere ceva: a doua oară s-ar putea ca acela să nu mai păşească în magazin. Marfa cumpărată trebuie frumos ambalată.

Şi în magazinele alimentare de tip supermarket este necesară o anume conduită: nu trebuie să blocăm raioanele cu cărucioarele, trebuie respectată o anumită ordine, nu sunt pipăite toate mărfurile. Trebuie evitat zgomotul, conversaţiile pe un ton ridicat, ori cearta cu vânzătorii; dacă s-a produs vreo greşeală totul poate fi lămurit în termeni decenţi.

CURRICULUM VITAE. Până de curând la noi nu era cunoscut acest termen latinesc, preferându-se *autobiografia*. Pentru că, în fond, *curriculum vitae* este un fel de autobiografie făcută la modul cel mai sintetic cu putinţă. În condiţiile economiei de piaţă,

oriunde mergi pentru o angajare, pentru obţinerea unei burse etc. ţi se cere *curriculum vitae.*

Prima condiţie pe care trebuie să o respectăm este să fim pe deplin sinceri cu datele comunicate; orice eroare introdusă, odată descoperită, ne compromite deplin în ochii celui cu care suntem într-o anumită relaţie socială şi putem să ne pierdem şansele într-o competiţie oarecare. Desigur, anumite detalii mai puţin importante ale vieţii vor fi în mod inevitabil omise; dar nu cele importante.

Tonul redactării este unul neutru, ca şi când ar fi vorba de o altă persoană, deşi se mai utilizează şi formule personale în genul „m-am născut ...".

Ce trebuie să cuprindă? Data naşterii, numele şi prenumele părinţilor şi fraţilor; studii efectuate (anul de admitere şi cel de absolvire), eventuale burse de studiu obţinute în ţară sau în străinătate, distincţii deosebite. O altă rubrică trebuie să conţină limbile străine cunoscute şi eventual gradul de cunoştere; apoi experienţa de muncă (locul de muncă, funcţii îndeplinite). În sfârşit se menţionează ultimul loc de muncă. Sunt apoi trecute lucrări ştiinţifice elaborate, titluri ştiinţifice dobândite şi orice altă informaţie care să întregească portretul profesional.

Un astfel de *curriculum vitae* nu este nici laudativ, nici denigrator, este pur şi simplu informativ.

Darurile
Desertul sau dulciurile
Discoteca
Divorțul
„Dumneavoastră" sau „Tu"

D

DARURILE. „Să nu uităm să ne facem daruri", sună un îndemn întâlnit adeseori. Darul sau cadoul reprezintă într-adevăr o bucurie atât pentru cel care oferă, cât şi pentru cel care primeşte. Totul este însă să faci cadoul potrivit persoanei potrivite. Aceasta ar fi regula de bază. Dar ştim oare întotdeauna să alegem momentul potrivit şi ştim, mai ales, să alegem cadoul cuvenit pentru o persoană ale cărei gusturi nu le poți cunoaşte întotdeauna foarte bine? Există, evident, unele mici riscuri, dar ele nu trebuie să ne împiedice să facem daruri.

În țările dezvoltate abundența produselor creează o dificultate a alegerii. Trebuie apoi să ținem seama de cât anume putem să cheltuim pentru acel cadou şi dacă se potriveşte pentru un anume moment: cadoul poate fi mai

generos când cineva se căsătoreşte, dar este mai comun în cazul unei simple aniversări. Apoi trebuie ales nu acel articol care ne-ar plăcea nouă în mod special, ci acela care ar face plăcere destinatarului, cunoscându-i gusturile, înclinaţiile, preferinţele, vârsta, stilul de viaţă etc.

Astfel nu se face cadou un obiect care ar putea fi interpretat ca o aluzie răutăcioasă: de exemplu o carte de bucate unei femei care şi-a manifestat repulsia faţă de bucătărie, sau o trusă de machiaj unei femei care s-a arătat dezinteresată pentru aşa ceva. Nu se dăruiesc obiecte care pot fi considerate ca purtătoare de ghinion: de exemplu există părerea, în anumite medii, că oglinda aduce necaz, în altele că un portofel dăruit aduce sărăcie, ori că batista făcută cadou înseamnă lacrimi.

Dacă darul primit nu este pe plac, nu trebuie ca acest lucru să-l afle şi cel care a dăruit şi care a făcut-o probabil cu cele mai bune intenţii. Se cuvine, din contră, să se manifeste mulţumirea, nu falsă ci curtenitoare, faţă de cel care a avut gândul cel mai bun. Darul primit nu se dă mai departe; altfel există riscul să ajungă din nou în mâna primului donator, ceea ce ar fi cu totul lipsit de tact.

Nu trebuie exagerat când se fac daruri: a da cuiva un obiect scump, din aur bunăoară, impune o obligaţie şi pentru celălalt de a răspunde la fel, ceea ce poate că nu-i dă mâna. Dar nici nu trebuie să se cadă în extrema cealaltă rămânând indiferenţi la momentele de sărbătoare ale celor din jur: acest lucru poate fi tratat ca lipsă de sensibilitate sau zgârcenie.

Cadourile se fac de asemenea copiilor: colorate, vesele, dulci, care să răspundă interesului lor, dar fără a face din ei niște răsfățați care se învață să primească prea mult. Se fac cadouri și cu un anumit interes: profesorului, doctorului, funcționarului dintr-o instituție. Acestea se apropie mai mult de ideea de mită, dar uneori pot fi făcute ca semn al unei recunoștințe sincere pentru grija pe care a manifestat-o față de noi.

Pentru colegi sau șefi ori pentru căsătorii se pot face cadouri colective, care să fie astfel mai substanțiale prin contribuția mai multor persoane.

Se mulțumește pentru cadouri imediat, prin telefon, sau în altă formă directă. De asemenea este frumos ca celui care ți-a făcut un cadou să-i faci un dar asemănător, fără ca aceasta să devină un fel de schimb în natură. Nu trebuie să uităm ca atunci când ni se aduce un cadou să-l scoatem imediat din ambalaj, exprimându-ne bucuria, chiar dacă nu era exact ceea ce am fi dorit.

DESERTUL SAU DULCIURILE.

Dulciurile (în general desertul) se servesc întotdeauna după brânză și înainte de fructe. Înainte de a fi servite se iau de pe masă pâinea, sarea, piperul și farfuriile în care s-au servit felurile anterioare. Dacă desertul este o cremă, o budincă etc. se servește în vase speciale cu ajutorul linguriței. Dacă este vorba de o prăjitură gen tort ne servim de o furculiță specială sau linguriță, iar în cazul cozonacului sau checului bucățile tăiate pot fi luate cu mâna. Trebuie să existe șervețele la îndemână.

În cazul în care se folosesc tacâmuri pentru desert (furculiță, cuțit, linguriță – după caz), acestea sunt aduse odată cu desertul sau sunt așezate de la început în fața farfuriei.

Dacă este vorba despre înghețată, cupele sunt aduse pe o tavă și împărțite fiecăruia.

Tortul se taie de regulă în fața musafirilor în felii egale, pornind de la centru, când este rotund. Dacă tortul este decorat, pe cât posibil se va da fiecăruia o parte.

– Tortul „miresei" se taie la nuntă. Prima felie se taie cu un cuțit ținut de cei doi miri. Apoi restul va fi tăiat de cineva din personal, de un prieten ori rudă.

DISCOTECA. Pe vremuri era balul, cu tinerele fete însoțite de mame, cu tineri care se înclinau cavalerește cerând permisiunea unui dans. În sfârșit, un întreg ritual al dansului în societate. În lumea noastră electronizată și mai puțin înclinată să respecte o etichetă riguroasă, locul balului a fost luat de discotecă, iar locul orchestrei care aștepta ceremonios comanda unui nou dans a fost preluat de o mașinărie infernală care lansează în jur decibelii muzicii moderne. Acesta ar fi un punct de vedere nostalgic, bătrânesc. Există însă și punctul de vedere al tinerilor care afirmă că discoteca este locul de întâlnire și de distracție unde participă fără nici o inhibiție și unde se simt bine.

Cu toată libertatea pe care și-o iau amatorii de discoteci, anumite reguli minime nu trebuie uitate: nu exagerați cu paharul în plus, dacă se servesc băuturi alcoo-

lice; nu uitați un minim protocol față de domnișoara pe care o invitați la dans; pornirile exibiționiste trebuie totuși reprimate; să nu uităm că în timpul dansului foarte solicitant se transpiră, deci o minimă atenție pentru cum folosim deodorantul sau parfumul; siguranța de sine și lipsa de inhibiție nu trebuie să se transforme în aroganță; evitați să dansați cu țigara în gură; nu transformați ringul de dans într-un loc de manifestare a efuziunilor sentimentale – căutați un loc mai intim pentru aceasta.

Fără să fie o dădăceală nesuferită, aceste reguli țin totuși de un respect reciproc, necesar și la discotecă.

DIVORȚUL. Divorțul este un rău necesar în cazurile în care doi adulți căsătoriți ajung la concluzia că nimic nu se mai poate face pentru a menține matrimoniul. Situația nu este deloc plăcută și provoacă fără doar și poate o traumă fiecăruia dintre soți, chiar dacă unul dintre ei, sau ambii răsuflă ușurați ... Dar separarea este dificilă și pentru că impune un nou statut social și chiar o schimbare a modului de viață, a ritmului biologic. Dar toate acestea vor fi probleme de *după*.

Pentru oamenii civilizați despărțirea ar trebui să se facă în condiții care să nu sporească amărăciunea momentului. Așadar fără scene inutile, fără incriminări și reproșuri de ultimă oră care nu mai schimbă cu nimic situația. În fond hotărârea de a divorța a fost acceptată de comun acord, iar vinovăția o va demonstra justiția. Chiar și atunci când decizia justiției creează unuia dintre foștii soți un sentiment de nemulțumire, nu trebuie făcute scene pate-

tice; trebuie găsită eventual tot o cale legală de atac. Educaţia şi buna-cuviinţă cer ca, în afară de cauzele invocate la divorţ, şi care ar trebui puse de comun acord, să se evite răfuielile cu cuvinte grele aruncate cu furie; s-ar putea ca totul să se întoarcă împotriva celui care le rosteşte. Un minim respect pentru cel sau cea cu care ai împărţit o parte din viaţă impune o conduită mai atentă.

Momentele cele mai penibile sunt cele ale partajului: şi de astă dată educaţia şi bunele maniere cer o anumită decenţă.

Deşi este dificil de oferit reţete pentru asemenea situaţii, totuşi un om educat nu-i va interzice unuia dintre soţi să-şi vadă copilul (când este cazul); de asemenea relaţiile cu familia celuilalt trebuie păstrate în limitele bunei-cuviinţe, fără reproşuri, fără răspândirea printre cunoscuţi a unor indiscreţii jenante.

Şi chiar şi între foştii soţi, în măsura posibilului, trebuie păstrate anumite raporturi civilizate: salutul şi răspunsul la salut, fără gesturi ostentative la vederea celuilalt (să treci pe trotuarul celălalt, să te faci că nu-l cunoşti etc.).

„DUMNEAVOASTRĂ" SAU „TU".

Sunt persoane care trec cu foarte multă dezinvoltură şi cu familiaritate vecină cu lipsa de educaţie la o formă de adresare cu „tu", fără să ţină seama de diferenţa de vârstă, de cultură şi de faptul că îl vede pe interlocutor pentru prima oară. În asemenea cazuri este bine ca lucrurile să fie puse la punct fără echivoc, vorbindu-i celuilalt

în mod apăsat cu *dumneavoastră*, iar dacă nici acest lucru nu schimbă felul său de a vorbi, să i se atragă atenţia că nu îngăduiţi să vi se vorbească în felul acela.

Desigur, între colegi (cu atât mai mult când este vorba de tineri) se trece destul de repede la forma de adresare cu „tu"; dar este bine ca iniţiativa să vină de la cel mai în vârstă sau de la şef către subaltern. (În anumite ocazii „oficiale" poate că şeful preferă să păstreze forma de adresare cu „dumneavoastră", sau pronumele de politeţe!)

Faţă de cineva căruia i te adresezi cu *dumneavoastră* nu-i vei spune „Domnule Ionel", ci „Domnul Popescu", folosind, prin urmare, numele de familie, iar unei persoane cu funcţie importantă i se va spune „Domnule Ministru" şi nu „Domnule Georgescu", mai cu seamă în situaţii oficiale.

De asemenea este absolut neelegantă forma de adresare cu „mă" şi „bă" chiar şi atunci când persoanele se tutuiesc; lucrul acesta nu este scuzabil nici în adresarea de la şef la subaltern. Dar chiar şi în situaţiile mai familiare aceste formule trebuie pe cât posibil evitate.

Farfuriile
Florile
Fructele
Fumatul
Funeraliile
Furculița

F

FARFURIILE. Farfuriile sunt un element nelipsit pe masă; în jurul lor se aşază tacâmurile şi paharele, din ele se serveşte mâncarea. În restaurante, farfuria adâncă este pusă peste farfuria plată, care poate fi luată şi ea odată cu terminarea primului fel de mâncare. Atunci când te aşezi la masă, trebuie să existe maximum trei farfurii: una pentru aperitiv, cealaltă pentru primul fel şi a treia pentru felul al doilea. Ele însă pot fi aduse pe rând. Farfuria nu se atinge niciodată cu mâna; aşa că bunele maniere recomandă să nu ridici farfuria pentru a lua toată mâncarea, deşi în practică se mai întâmplă aşa. Schimbarea farfuriilor se face în felul următor: farfuria curată se aduce prin stânga celui aşezat la masă, iar cea folosită este retrasă prin dreapta.

Când se servesc salatele, se aduc farfurii sau platouri

speciale care se aşază lângă farfuria cu mâncare. Dintr-o farfurie mai mică poate fi servit desertul; pentru aceasta celelalte farfurii sunt strânse.

Niciodată farfuriile nu sunt spălate de musafiri, chiar dacă aceştia insistă.

FLORILE. Nimic nu constituie un dar mai potrivit decât florile. Imaginea florilor este legată imediat de ideea unei sărbători, de puritate şi delicateţe. Celui care le primeşte, florile îi dau un sentiment reconfortant că cineva a avut un gând frumos de simpatie, prietenie sau dragoste. Pentru cel care dăruieşte, faptul că oferă flori nu numai că-i uşurează alegerea unui alt cadou, ci îi oferă posibilitatea să se dovedească gentil şi atent faţă de o altă persoană. Desigur că sunt şi situaţii când, cu ajutorul unui buchet de flori, intenţionăm să câştigăm bunăvoinţa cuiva: medic, profesor etc. Chiar şi în aceste situaţii floarea înseamnă tot o investiţie de simpatie.

Aproape întotdeauna o persoană dăruieşte sau primeşte flori, mai rar cumpără pentru sine. Tot în mod obişnuit bărbaţii cumpără pentru femei, sau o femeie pentru o altă femeie şi mai rar o femeie pentru un bărbat (în afară de cazuri festive: unui actor sau muzician etc.).

Se aleg pentru a fi dăruite (în alte ţări sunt servicii speciale pentru trimiterea de flori) buchete, ghirlande, coşuri cu flori, dar la fel de bine se poate dărui o singură floare, în funcţie de împrejurări. În principiu orice floare decorativă poate fi dăruită; există şi anumite prejudecăţi

față de anumite flori și acestea ar trebui să le știm. Ideal este să cunoaștem dinainte ce fel de flori preferă cel căruia îi dăruim.

Dacă este un buchet, acesta nu trebuie să conțină decât *un număr fără soț de flori* (cinci, șapte, nouă etc.). Numai la morți buchetul trebuie să fie alcătuit dintr-un număr cu soț. Culorile și dimensiunile sunt de regulă armonizate de vânzătorii de flori: dacă însă avem anumite preferințe putem cere acest lucru.

Chiar și florile uscate, iarna (așa-numitele imortele), pot constitui un frumos cadou, dar mult mai greu pot fi acceptate florile artificiale (este chiar preferabil să fie evitat așa ceva, căci poate fi luat drept o gafă).

În orice situație, pentru florile primite se mulțumește și eventual se face o conversație despre flori: „acestea sunt florile mele favorite", „ce frumoase sunt", „ce drăguț din partea ta" etc. Apoi, pe cât posibil florile – care de regulă nu se înmânează laolaltă cu ambalajul – sunt așezate într-o vază. Este un semn de lipsă de cuviință și de lipsă de sensibilitate să spui ceva de genul „pune-le undeva acolo" sau să arunci florile la întâmplare laolaltă cu alte obiecte.

Când duci cuiva flori acasă obligatoriu gazda le scoate și le pune imediat într-o vază, așezându-le într-un loc cât mai vizibil. Primirea florilor trebuie să provoace de fiecare dată ceea ce ele înseamnă: o bucurie, o sărbătoare, sau simpatie față de cineva (inclusiv față de un mort).

Pentru spiritele mai pedante precizăm că roșul înseamnă o dragoste pasionată, albul semnifică puritate, fidelitate și bunătate (de aceea florile pentru mireasă sunt

albe). Galbenul în schimb înseamnă gelozie şi amărăciune, albastrul reprezintă tandreţea, prietenia, în timp ce violetul este semn de gingăşie şi de amintiri.

FRUCTELE. Fructele se servesc la sfârşitul mesei, cu precizarea că singurele probleme pentru cel care vrea să respecte bunele maniere sunt legate de felul în care trebuiesc cojite unele dintre ele, sau cum să fie scoşi sâmburii, atunci când este cazul.

Deci, fără a intra în detaliu pentru fiecare fruct în parte, se poate reţine că seminţele sau sâmburii sunt culeşi cu mâna făcută căuş în faţa gurii şi depuşi pe farfurie, în mod discret.

Cât despre fructele care trebuie cojite această operaţiune se face cu ajutorul unui cuţit. Apoi fructul este tăiat în felii cu ajutorul cuţitului şi furculiţei şi se servesc cu furculiţa. Banana se taie la un capăt cu cuţitul, se desface cu mâna de coajă şi se mănâncă cu cuţitul şi furculiţa; se poate mânca, în cazul în care nu se păstrează strict eticheta, desfăcând câte puţin coaja bananei până se mănâncă întreg fructul. Portocala se cojeşte tăind pentru început două discuri în cei doi „poli" ai fructei; apoi tot cu cuţitul se crestează coaja pe secţiuni longitudinale fiind apoi desfăcute cu mâna. Se serveşte cu mânafiecare felie de portocală aşa cum se desprinde. Când se servesc struguri, este bine să fie puşi pe masă în ciorchini mai mici pentru a nu le crea dificultăţi musafirilor care vor să desprindă atât cât au nevoie. Cireşele se servesc cu mâna, una câte una, iar sâmburii sunt puşi pe farfurie aşa cum am arătat mai sus.

Se înțelege că toate fructele trebuie spălate înainte de a fi aduse la masă, de unde nu trebuie să lipsească șervețelele pentru ștergerea mâinilor. În multe țări, odată cu fructele sunt aduse și vase cu apă pentru spălarea degetelor. Vasele sunt pe jumătate pline; cel care a mâncat fructe și vrea să se spele de sucul rămas își umezește ușor vârful degetelor și apoi se șterge cu un șervețel.

FUMATUL. În ultimii ani s-a dus o intensă campanie de luptă împotriva fumatului, demonstrându-se pe baze statistice influența sa nefastă asupra sănătății. Dar cum scopul acestei cărți nu este acela de a face campanie anti-tabagică ne vom opri doar la precizarea unor recomandări privind felul cum se cuvine să fie împăcate dorința fumătorului și drepturile nefumătorilor de a nu li se vicia aerul.

Se știe că în anumite locuri publice fumatul este strict interzis, sau permis doar în spații special amenajate: este cazul spitalelor, școlilor, în sălile de spectacol etc. În mijloacele de transport unde există compartimente speciale pentru fumători și nefumători trebuie respectată această indicație. Chiar și dacă suntem într-un compartiment de fumători și altcineva nu fumează, este bine să cerem voie înainte de a aprinde o țigară. La fel nu se fumează în automobilul cuiva și chiar și în propriul automobil dacă se află și alte persoane. Nu se intră într-o casă străină sau într-un birou cu țigara aprinsă; când suntem invitați la cineva, dacă gazda nu dă lămuriri speciale în acest sens, trebuie să cerem voie înainte de a fuma. În grupurile de fumători,

după ce aprindem o ţigară, îi invităm şi pe ceilalţi să se servească. În casele unde fumatul este permis gazda poate pune la dispoziţie şi ţigări, dar nu este obligatoriu date fiind preferinţele diferite ale fumătorilor.

La masă nu se fumează între un fel şi altul, ci numai la sfârşit şi după ce s-a cerut permisiunea. Chiştocurile nu se aruncă oriunde pentru că în afară de aspectul estetic există şi riscul unor incendii; de asemenea nu se aruncă resturile de ţigări pe stradă, ci, după ce s-au stins, se aruncă în coşurile de gunoi. Nu se ţine ţigara în gură în timp ce este salutată o altă persoană şi trebuie multă atenţie în mulţime să nu le ardem hainele celorlalţi trecători. Este bine să fie evitat fumatul în prezenţa copiilor mai ales în locuri închise. Nu se suflă fumul în faţa cuiva; acest gest este total neelegant şi nesănătos.

FUNERALIILE. Organizarea unor funeralii pentru o persoană apropiată nu este deloc o operaţiune plăcută, dar este necesară. În pofida durerii pricinuite de pierderea persoanei dragi, rudele sau prietenii apropiaţi trebuie să se ocupe de toate amănuntele organizatorice pentru a nu se produce situaţii neplăcute care pot afecta, la urma urmelor, chiar o despărţire în demnitate şi durere de cel decedat.

Dacă defunctul nu a lăsat dispoziţii testamentare sau nu şi-a exprimat în mod special anumite dorinţe în legătură cu funeraliile, acestea se desfăşoară după un anumit tipic pe care îl ştiu preoţii şi persoanele mai în vârstă.

Prima grijă este de a conveni cu preotul asupra datei exacte de organizare a funeraliilor. Apoi se iau măsuri pentru îngropare, pentru slujbele de înmormântare, pentru plata groparilor, pentru organizarea parastasului etc.

În biserică, rudele defunctului stau cât mai aproape de coşciug. Ceilalţi participanţi la ceremonia funebră vin îmbrăcaţi pe cât posibil în haine cernite sau mai închise la culoare; în nici un caz nu îmbrăcaţi în culori vii.

Întreaga atitudine a participanţilor la funeralii trebuie să fie reculeasă şi demnă; exprimarea compasiunii se face cât mai sobru, fără gesturi inutile.

FURCULIŢA. Este un alt accesoriu indispensabil la masă, care se aşază la stânga farfuriei. Dacă există o furculiţă şi pentru peşte, aceasta se va aşeza la extremitatea din stânga. Dacă, în sfârşit, există şi o furculiţă pentru desert, aceasta va sta în faţa farfuriei, paralel cu marginea mesei.

Furculiţa se foloseşte cu mâna stângă ţinând coada ei între degetul mare, arătător şi degetul mijlociu, cât mai natural cu putinţă. Fiecare bucăţică de friptură este tăiată şi purtată la gură fără volte prin aer; nu se agită mâna. După ce folosim furculiţa o aşezăm pe farfurie, în nici un caz sprijinită de aceasta şi nicidecum pe masă. Unii obişnuiesc ca după ce taie bucata de friptură să-şi treacă cuţitul în mâna stângă şi furculiţa în dreapta şi abia după aceea este dusă la gură.

Dacă folosim furculiţa cu mâna dreaptă pentru brânzeturi sau dulciuri, aceasta va fi ţinută cu „dinţii" în sus;

dacă în schimb mâncăm friptură, furculiţa va fi ţinută cu „dinţii" în jos. În acest din urmă caz, atunci când tăiem friptura, se poate lăsa degetul de sprijin mai jos spre dinţii furculiţei.

Gafa
Gelozia
Graviditatea
Guma de mestecat

G

GAFA. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române *gafa este un gest, atitudine sau vorbă nepotrivită, care poate constitui o indelicatețe sau o jignire neintenționată adusă cuiva.*

Mulți consideră că gafa ar fi doar un cuvânt nepotrivit care poate să jignească pe cineva; de asemenea nu se reține caracterul neintențional al acesteia spre deosebire de situațiile când asemenea atitudini, vorbe sau gesturi se produc exact cu intenția de a răni sau a-i face rău cuiva.

Cu aceste precizări să spunem că atunci când cineva face o gafă (de exemplu spune că nu poate suferi pe cei graşi în prezența unei persoane grase) își dă seama de greşeala făcută şi „ar vrea să intre în pământ de ruşine", deci regretă această impolitețe.

Buna-cuviință cere ca în asemenea situații să ne cerem scúze, fără să insistăm asupra acestui incident şi/sau să schimbăm subiectul. Unele persoane au un „talent" deosebit de a face gafe, dar acest lucru se explică prin faptul că nu sunt suficient de atente cu cei din jur. Deci nu te lansezi niciodată să spui cine „este mutra aia nesuferită" despre cineva într-un cerc în care nu se ştie dacă una dintre persoanele prezente nu îi este rudă, prieten.

Alteori se poate greşi față de cineva printr-o acțiune al cărui rezultat nu bănuim că ar putea să afecteze persoana respectivă, iar în asemenea cazuri ne vom cere în mod discret scuze încercând să reținem din nefericita întâmplare o lecție pentru mai târziu.

GELOZIA. Cuplurilor tinere, logodnici sau căsătoriți, li se întâmplă uneori să treacă prin crize de gelozie din cauza unuia sau chiar a ambilor. Mulți spun că acesta ar fi semn de dragoste: este în orice caz câte puțin din dragoste, sentimentul posesiunii, nesiguranță, dorința de a atrage atenția şi poate şi un complex de inferioritate. Dacă este vorba despre o criză trecătoare, lucrurile se aranjează, dar când devine o obsesie, atunci stabilitatea cuplului este pusă în pericol.

În cele mai multe cazuri o discuție sinceră şi lipsită de prejudecăți lămurește lucrurile; de asemenea dacă bărbatul este cel „ars" de gelozie şi are şi unele dovezi în acest sens, cel mai bine este să aibă o „explicație" cu adversarul său scoțând lucrurile din ambiguitate.

În societate scenele de gelozie trec greu neobser-

vate. De aceea, pentru a nu cădea în ridicol şi pentru a nu strica nici altora cheful, cum se spune, cel mai bine este ca explicaţiile să aibă loc în altă parte şi să fie evitate pe cât posibil bosumflarea şi întristările demonstrative în public. Desigur, pentru aceasta este nevoie de un efort de voinţă, dar trebuie încercat.

Dacă însă scenele se repetă şi suspiciunea persistă, este bine să vă călcaţi pe inimă şi să luaţi o hotărâre definitivă; mai ales că tot suspectându-l pe celălalt, îl veţi împinge cu gelozia în braţele altcuiva. Numai că rămâne imaginea pe care aţi lăsat-o prietenilor şi cunoscuţilor.

GRAVIDITATEA. Chiar şi în cazul gravidelor se cuvine să fie respectate anumite reguli ale eleganţei şi bunei-cuviinţe. Fiind o situaţie deosebită în viaţa unei familii, graviditatea nu trebuie anunţată decât după primele trei luni, pentru a se evita riscurile unor explicaţii-compasiuni în cazul unor avorturi spontane. Se înţelege că mai întâi sunt anunţate rudele, iar când semnele sunt evidente pot fi informate şi alte persoane cunoscute, colegi etc., dar fără ostentaţie, confirmând de fapt zvonurile care sigur vor circula. Îmbrăcămintea de gravidă trebuie să fie cât mai comodă, potrivită pentru o asemenea stare, darşi elegantă. Trebuie eviatate atât gesturile care vădesc o teamă exagerată, care solicită implicit o protecţie a celor din jur, dar şi actele de bravură care pot fi chiar riscante.

De asemenea nu trebuie să se ia în seamă toate sfaturile femeilor „experte"; este bine şi sănătos să respectăm indicaţiile medicului.

În toată această perioadă, totul trebuie să se petreacă, aşadar, cu naturaleţe. Şi încă un sfat: multe femei au tentaţia de a mânca în exces pentru ca „cel mic" să fie sănătos. Nu trebuie exagerat, dar nici nu trebuie neglijate necesităţile fiziologice ale unei situaţii speciale. Altfel după naştere va fi mai greu să fie recuperată silueta „dinainte".

GUMA DE MESTECAT. Fie că ne place, fie că nu ne place, tot mai multă lume, în special tinerii, poate fi văzută mestecând *chewing-gum* în cele mai diverse împrejurări. Metehnele timpului, spun cei mai în vârstă, care clatină din cap dezaprobând acest obicei. Partizanii mestecatului au şi ei argumentele lor: spun că aşa ceva îi calmează, că au întotdeauna un miros plăcut al gurii. Şi apoi este şi puterea exemplului: văd atâtea personaje, în special în filmele americane, făcând la fel.

Nu ne rămâne, aşadar, decât să vă sfătuim să reduceţi pe cât posibil folosirea gumei de mestecat atât cât să vă ajute să vă lăsaţi de fumat, sau atunci când doriţi să aveţi într-adevăr un miros plăcut al cavităţii bucale. În orice împrejurare, atât tinerii cât şi cei mai în vârstă care nu pot renunţa la acest obicei, ar trebui să se abţină cât vorbesc cu cineva, mai ales dacă nu este doar un prieten sau cineva din familie: altfel se creează o impresie detestabilă de dispreţ şi lipsă de respect pentru cel din faţă.

De asemenea nu creează o impresie prea bună cei care se prezintă mestecând gumă la un examen, la o întâlnire cu un necunoscut: nu este exclus ca dintr-un asemenea „fleac" să fiţi prea aspru judecaţi. Dacă sunteţi

întâmplător surprinşi mestecând scuzaţi-vă, dar evitaţi să faceţi gestul de a vă descotorosi de guma mestecată de faţă cu interlocutorul. Şi evitaţi să vorbiţi prea mult cu guma în gură. Unii copii sau tineri obişnuiesc să facă „balonaşe": nimic mai dizgraţios, mai ales în cercul unor persoane adulte.

Rămâne apoi problema la fel de neplăcută a aruncării gumei mestecate. Este absolut detestabil obiceiul de a lipi resturile de mobilă, sau de a le arunca la întâmplare. Cel mai bine este să ne servim de o bucăţică de hârtie în care să învelim totul şi apoi să aruncăm la coşul de gunoi.

Handicapaţii
Hotelul

H

HANDICAPAŢII. Se întâmplă se ne întâlnim în diverse locuri cu persoane handicapate. Reacţia cea mai normală este să-i ajutăm pe cât posibil şi în măsura în care se dovedeşte necesar: dacă nu sunt însoţite, dacă au anumite dificultăţi.

Altfel handicapaţii simt nevoia cel mai adesea să fie trataţi ca persoane normale, care însă manifestă anumite deficienţe. Trebuie, aşadar, să avem grijă să nu le rănim sensibilitatea; atât adulţii cât şi copiii trebuie să nu privească insistent şi cu compasiune vădită un handicapat. Să facem efortul să privim totul cât mai natural posibil şi să nu-i jignim.

HOTELUL. Pentru omul modern a locui în hoteluri sau moteluri a devenit un lucru extrem de obișnuit. Cu toate acestea, nu toată lumea știe să se poarte cum trebuie într-un astfel de loc public. Sunt dese cazurile când clienții se vaită de serviciile care le-au fost oferite de administrațiile hotelurilor, după cum sunt la fel de numeroase plângerile hotelierilor în legătură cu comportamentul oaspeților lor vremelnici.

Cel dintâi lucru pe care trebuie să-l știe cineva când ajunge la un hotel este cunoșterea prețurilor acestuia raportate la posibilitățile sale financiare. Pentru a evita situațiile jenante este bine să obținem informații prealabile în legătură cu diversele categorii de hoteluri. Se poate întâmpla ca hotelul la care ne-am hotărât să înnoptăm să nu aibă camere disponibile. De aceea mijlocul cel mai eficient, modern și lipsit de riscuri este rezervarea din timp a camerei sau camerelor de care avem nevoie. Informațiile necesare se pot obține și în orașul respectiv, consultând o listă a hotelurilor la serviciile turistice, dacă așa ceva există.

Dacă, în sfârșit, am rezolvat problema camerei, celelalte reguli țin de comportarea noastră în hotel. Trebuie să nu uităm că hotelul este un loc public: de aceea se recomandă să nu dăm drumul la televizor sau la radio la maximum, să nu aruncăm chiștoace pe jos sau să stingem țigara pe tăblia mesei sau suprafața altei mobile. Într-un cuvânt, să ne purtăm ca și când am fi în casa noastră și bineînțeles nu trebuie să ne deranjăm vecinii.

Contrar unor imagini văzute prin filme, în hotel nu

te plimbi pe coridoare pe jumătate gol sau înfăşurat într-un prosop. Trebuie să păstrăm relaţii civilizate cu ceilalţi clienţi: să nu ne îmbulzim la uşa ascensorului, să salutăm pe cei care ne-au devenit deja familiari, să nu ţipăm la recepţioner pentru cine ştie ce nereguli. Dacă este ceva de reclamat acest lucru se face pe un ton civilizat, ferm, dar fără vociferări care să ne aşeze în centrul atenţiei.

Să încercăm să ne adaptăm „ritmurilor" din hotel. Să nu facem baie sau duş după miezul nopţii, decât dacă este strict necesar, să mergem la micul dejun la orele indicate. Şi să încercăm să ne îmbrăcăm decent, în consens cu restul clienţilor.

Unii preferă să facă pe misterioşii în hoteluri, profitând de starea de incognito în care se află; alţii, din contră, vor să devină prea familiari cu o persoană văzută pentru prima dată.

Înainte de a pleca nu vă luaţi „amintiri" din camera hotelului: acest lucru creează o impresie dezagreabilă, chiar dacă nu are urmări materiale. S-ar putea ca prin dumneavoastră să fie judecat oraşul sau ţara din care veniţi.

Ilustratele
Inelul
Invitaţiile
Iubirea

I

ILUSTRATELE. A scrie o ilustrată dintr-o staţiune de odihnă sau dintr-o tabără, dintr-un oraş unde ne aflăm întâmplător sau nu, reprezintă un semn de bună creştere şi atenţie din partea expeditorului şi de afecţiune sau simpatie faţă de destinatar.

Fiind într-o vreme foarte la modă, ilustratele tind să fie înlocuite de telefon sau chiar fax. O vedere frumoasă reprezintă însă un semn de atenţie în plus. În ultimul timp, mulţi preferă să trimită şi ilustrate în plic. Dacă alegeţi calea tradiţională, este bine să nu uitaţi câteva precauţii. În primul rând ilustrata trebuie să fie cât mai sugestivă; dacă ea face „trimitere" la o amintire comună cu destinatarul cu atât mai bine. Textul scris trebuie să fie scurt, pe cât posibil neconvenţional, dar din el să reiasă că locul respectiv vi l-a readus în minte, în vreun fel, pe cel căruia

îi scrieți. Întrucât ilustrata poate fi citită și de alții evitați expresiile prea libere sau cu dublu înțeles. Nu trebuie să transformați ilustrata într-o scrisoare dând tot soiul de alte amănunte; nu faceți indiscreții (gen: „m-am întâlnit cu cutare care nu era cu nevasta" etc.).

Dacă cel căruia îi veți scrie vă cunoaște scrisul, semnătura poate fi și în formă prescurtată; dacă în schimb este vorba de o ilustrată trimisă colegilor de serviciu sau unei persoane cu care nu ați mai purtat corespondență, semnați cu numele întreg sau cât mai inteligibil. Dacă este cazul, dați și adresa completă unde vă aflați.

Înainte de a introduce ilustrata în cutia poștală controlați dacă are timbru.

INELUL. Inelul este cel mai cunoscut simbol al unei legări profunde, al unui legământ. Inelul leagă, dar în același timp izolează.

Tradiția spune că logodnicii și mirii schimbă între ei inele ca semne ale unei legături tainice și profunde. În ultima vreme logodna a devenit o etapă facultativă. Dacă totuși vreți să dăruiți un inel care să reprezinte promisiunea căsătoriei, el nu trebuie să fie ostentativ, dar nici prea modest, pentru că importanța momentului o cere. În același timp nu trebuie să faceți eforturi exagerate pentru a cumpăra cine știe ce inel scump: un inel frumos și rafinat poate fi procurat și cu mijloace mai modeste. În același timp cel care-l primește, chiar dacă are mici îndoieli în legătură cu frumusețea sau valoarea inelului, este bine să nu strice bucuria celui care îl dăruiește, ci să-și manifeste

entuziasmul. Primirea cu strâmbături din nas a unui asemenea cadou poate lăsa răni adânci pentru toată viața.

Este bine ca inelele de căsătorie să fie alese de cei doi viitori soți. Obiceiul este ca soțul să dăruiască miresei verigheta din banii săi; dar dacă mirele nu are mijloace financiare suficiente trebuie procedat cu mult tact ca să accepte o împărțire a cheltuielilor. Este bine însă ca, oricât de modeste ar fi veniturile, mirii să aibă la nuntă propriile lor verighete. Solemnitatea momentului o cere.

Chiar dacă purtarea inelului vă incomodează, este bine să-l păstrați pe deget cel puțin o vreme. Dacă din motive obiective (felul meseriei etc.) este riscant să-l purtați, explicați cu mult tact soției (soțului) că trebuie să renunțați la inel, dar că o faceți cu multă părere de rău.

Dacă de comun acord considerați că nu trebuie să le mai purtați pe deget, nu deveniți superstițioși: importantă este buna înțelegere, iar inelul puteți să-l puneți din nou când vă veți răzgândi.

INVITAȚIILE. Invitațiile pentru o sărbătoare, un ceai, sau un cocktail se fac în timp util prin telefon, prin viu grai sau în scris, în funcție de importanța reuniunii și de posibilitățile pe care le avem. Pentru a evita situațiile neplăcute trebuie făcută de la început o listă a invitaților, care să țină seama de spațiul de care dispunem și chiar de cheltuielile pe care le avem de făcut. Invitațiile trebuie să fie precise, să fie indicate ora și locul întrunirii și prilejul cu care aceasta se organizează. Trebuie evitat pe cât posibil să fie invitate persoane aflate în dispută și care,

prin caracterul lor, ar putea să strice petrecerea. Sunt invitaţi soţii cu soţiile, prietenul cu prietena sa (când acest lucru este de notorietate publică).

Invitaţiile se fac din vreme pentru ca fiecare să-şi poată organiza timpul; nu este elegant să fie invitat, de pildă, un coleg de faţă cu altul care se va simţi jignit că l-aţi ocolit; de asemenea invitat în ultima clipă va avea impresia că este „de umplutură", adică este chemat să completeze un gol.

Nu este nepoliticos să refuzi o invitaţie, dar trebuie mulţumit pentru invitaţie şi explicate cauzele refuzului. În schimb nu este delicat, mai ales la reuniunile restrânse, să promiţi că vii şi să te răzgândeşti în ultima clipă; gazda face nişte pregătiri, iar, în afară de acest lucru, este un afront care cu greu se iartă.

Cei care se autoinvită pot fi poftiţi fără reticenţe afară; unii îşi fac o profesie din a fi nepoftiţi.

Pe de altă parte, datoria amfitrionilor este de a-i prezenta pe toţi invitaţii în caz că nu se cunosc şi de a încerca să încălzească atmosfera. Dacă sunt prea mulţi invitaţi aceştia voravea ei înşişi grijă să se prezintă celorlalţi.

În acelaşi timp invitaţii trebuie să fie punctuali, să aducă un dar sau flori gazdei, după cum consideră că este necesar, să fie cuviincioşi şi să nu tulbure petrecerea celorlalţi. De asemenea nu se cuvine să facă „mutre" dacă nu le convine ceva sau să critice cu voce tare dacă nu le place un anumit fel de mâncare. Şi este bine să lase la uşa de la intrare posomoreala şi plictisul pentru a nu strica buna dispoziţie a celorlalţi.

IUBIREA. O pereche de tineri îndrăgostiţi se observă imediat şi este privită de regulă cu îngăduinţă şi simpatie. Dar cel care iubeşte trăieşte de regulă desprins de lumea reală şi de aceea nu prea mai ia seama la ce se întâmplă în jurul său. De aceea de multe ori îndrăgostiţii, prin gesturile lor exagerate de tandreţe, pot să le pară ridicoli celor din jur. Atunci când o pereche de îndrăgostiţi este în societate este bine să ţină seama şi de locul unde se află şi, fără să renunţe la fericirea lor, să evite gesturile prea elocvente de jubilaţie lirică.

Declaraţiile înflăcărate făcute în public sau gesturile tandre prea îndrăzneţe pot să-i stingherească pe cei din jur. Ei vor avea probabil delicateţea să nu vă facă observaţie, dar nu este bine să deveniţi centrul atenţiei prin jocul dragostei pe care îl arătaţi în public. Înţelepţii din vechime spuneau de altfel că „îmbrăţişările celor ce-şi arată iubirea pe drumuri sunt pline de nesăbuinţă, îndrăzneală, fiindcă vor să fie observate de ceilalţi" (Clement Alexandrinul); desigur, timpurile moderne sunt mai îngăduitoare, dar un sfat nu strică: păstraţi-vă efluviile de tandreţe pentru clipe şi locuri mai intime. De asemenea îndrăgostiţii, care se spune că sunt cam orbi, au tendinţa să-şi spună cuvinte de alintare în public. Dar nu toată lumea poate privi fără să zâmbească dacă vă aude spunând „pisoiule", „puişor" sau alte asemenea drăgălăşenii.

Evitaţi gesturile prea posesive: s-ar putea ca ele să-l jignească în primul rând pe partenerul dumneavoastră. Şi de asemenea nu vă chinuiţi partenerul(a) cerându-i să vă dea în public dovezi ale dragostei pe care v-o poartă.

S-ar putea să înceapă chiar să vă urască pentru asta.

Dacă în intimitate aveţi formule de adresare mai deschise nu faceţi asemenea demonstraţii în public. Cei ce se iubesc, se tachinează, se spune. Atenţie însă să nu depăşiţi anumite limite, care pot jigni, mai cu seamă dacă acest joc se desfăşoară de faţă cu alţii.

Cât priveşte modul de comportare faţă de iubit(ă), dacă sentimentul este real şi puternic el va fi dictat de inimă.

Îmbrăcămintea
Îmbrăcămintea de mireasă
Împrumutul
Încălțămintea
Înghețata
Întâlnirea

Î

ÎMBRĂCĂMINTEA. Înțelepciunea din vechime vorbește cât se poate de limpede despre importanța care se acordă felului de a se îmbrăca al omului în societate. Se cunoaște, bunăoară, că Nastratin Hogea, năzdrăvanul personaj al înțelepciunii orientale s-a dus îmbrăcat în straie alese la masa unor oameni bogați și a început să-și înmoaie mânecile hainelor în sosurile servite. Gazdei alarmate el i-a răspuns că a procedat astfel pentru că atunci când mai venise în vizită în straie sărăcăcioase, nu fusese băgat în seamă; în schimb, când venise frumos îmbrăcat, i se dăduse un loc de cinste la masă. Deci hainele erau cele mai importante și pe acestea voia și el să le onoreze.

O haină îngrijită, elegantă este așadar un „amănunt" care nu trebuie neglijat în societate. Regula de aur în ce

priveşte îmbrăcămintea este ca aceasta să fie potrivită cu vârsta, cu aspectul fizic al fiecărei persoane şi, nu în ultimul rând, cu împrejurările. Iar toate aceste elemente trebuie să ţină seama, în măsura posibilităţilor, de modă. Moda însă se schimbă foarte des şi nu toată lumea poate să ţină pasul cu ea. Pe de altă parte, unele curente ale modei nu se potrivesc cu aspectul fizic şi cu vârsta fiecărui om. Într-un fel stă o fustă mini pe o adolescentă şi altfel pe o femeie trecută de prima tinereţe; într-un fel va sta un anumit tip de croială şi chiar de materiale pe o persoană suplă şi altfel pe una corpolentă. Înţelept este, aşadar, să fie adoptate ultimele chemări ale modei, pentru a nu părea caraghioşi sau prea conservatori în faţa prietenilor sau colegilor, dar în acelaşi timp trebuie să ne întrebăm dacă acea modă ni se potriveşte. Şi să ţinem pasul cu moda, doar în măsura în care nu riscăm să devenim dezagreabili. Se spune de altfel că un croitor iscusit ştie întotdeauna să ascundă eventualele defecte ale clientului său punându-i în schimb în valoare calităţile.

Despre toate acestea s-au scris biblioteci întregi. Ca şi în alte domenii care privesc buna comportare în societate şi aici trebuie îmbinat bunul gust cu bunul simţ. Iată de ce vom putea purta cu nonşalanţă jeans la o petrecere între prieteni care nu se formalizează, dar nu vom merge astfel îmbrăcaţi la o nuntă, la Revelion sau la alte ocazii care cer o anumită solemnitate. Pe de altă parte, nici o îmbrăcăminte prea sobră nu trebuie să ne caracterizeze în orice moment; femeile, mai cu seamă, nu uită niciodată să adauge un amănunt vestimentar care să le facă

mai cochete: nişte cercei frumoşi, o eşarfă bine asortată pot înveseli un ansamblu prea sobru.

Grijă mare pentru felul în care ne îmbrăcăm pentru fiecare moment al zilei. Trebuie să ne ferim ca veşmintele – ca şi felul de a se machia, la femei – care se potrivesc pentru seară să fie folosite dimineaţa. Şi perioada anului contează: într-un fel ne îmbrăcăm primăvara şi altfel toamna.

O altă regulă importantă ar fi aceea că trebuie să încercăm să nu devenim ridicoli: o îmbrăcăminte prea ţipătoare în loc să ne ajute să reţinem atenţia fără ostentaţie, ne poate transforma în bufoni; după cum şi veşmintele prea sobre ne pot da un aer înţepenit şi îmbătrânit. Şi încă ceva: să nu ne grăbim niciodată să ajungem la locul unde suntem aşteptaţi fără a arunca o privire critică asupra întregului: o pereche de pantofi murdari sau scâlciaţi face o impresie absolut dezagreabilă chiar dacă restul este perfect; o cravată care nu se potriveşte cu restul, poate să ruineze toate eforturile de a părea eleganţi.

Chiar dacă „nu haina îl face pe om", aşa cum se spune, pentru o bună impresie în societate contează foarte mult şi îmbrăcamintea – acest lucru nu trebuie uitat.

ÎMBRĂCĂMINTEA DE MIREASĂ.

Ca simbol al curăţeniei şi purităţii, tradiţia cere ca în noaptea nunţii mireasa să se îmbrace în alb. Folosirea acestui tip de veşmânt nu este atât de veche precum s-ar crede. Din contră, cercetările în materie dovedesc că până în secolul al 17-lea obiceiul era necunoscut şi abia prin

secolul al 19-lea moda s-a generalizat. Ca dovadă că şi astăzi în sate din România, (dar observaţia este valabilă şi pentru alte ţări) miresele sunt îmbrăcate în frumoase costume populare înflorate.

Oricum, dintotdeauna fetele au acordat o atenţie specială felului de a se îmbrăca în noaptea nunţii, care constituie şi un moment de iniţiere, de pătrundere în lumea adultă. Toate modelele existente fac din veşmântul de mireasă ceva deosebit, care să exprime în acelaşi timp frumuseţe, eleganţă şi graţie. Există şi aici multe modele, pe care fiecare tânără poate să-l adopte când s-a convins că este cel mai potrivit în funcţie de talie, de conformaţia feţei, ten, culoare a părului etc., ţinând seama, bineînţeles, şi de posibilităţile materiale. Astfel, o tânără cu talie scurtă trebuie să renunţe la modelele prea vaporoase şi „umflate", iar dacă este înaltă şi corpolentă trebuie să adopte un model mai „elansat" care să o facă mai suplă. Aceste mici secrete sunt cunoscute de creatorii de modele, cărora li se poate acorda tot creditul.

Eticheta spune că veşmântul miresei trebuie să fie dintr-un material vaporos, de bună calitate, care să-şi păstreze forma şi să nu dea impresia de ţesătură de calitate proastă. Unele modele recomandă voalul şi mănuşile, altele au prevăzute o coroniţă. În orice caz, chiar şi atunci când din anumite motive se optează pentru o ţinută mai sobră, mireasa trebuie să aibă în mâini un buchet de flori, oferit de către mire chiar în ziua nunţii. Mănuşile albe, lungi fac şi ele parte din recuzită. Întreg ansamblul miresei poate fi pus frumos în contrast de un costum de culoare

închisă al mirelui, cu toate că şi pentru tinerii căsătoriţi preferinţele se îndreaptă tot spre costume albe, crem sau altă nuanţă caldă.

Tot tradiţia spune ca mireasa, când este dusă la altar, să nu poarte bijuterii, în afară de cercei discreţi. Dacă are şi inel de logodnă îl va trece pe mâna dreaptă, în cazul că ţine neapărat să-l păstreze. Mâinile trebuie să fie foarte îngrijite, unghiile făcute cu oja, dar nu culoare violentă. Machiajul va fi foarte discret, pentru că fiind vorba de tinere, emoţia le va îmbujora oricum chipul. În cazul că ceremonia căsătoriei are loc într-un sezon rece, de voie de nevoie mireasa va trebui să-şi pună şi o îmbrăcăminte călduroasă, de preferinţă de lână albă, fină, peste întreg ansamblul. Acest veşmânt va fi scos la intrarea în biserică.

În schimb, la căsătoria civilă ambii tineri trebuie să poarte costume elegante şi pe cât posibil noi. Nu vor lipsi flori, bomboane, confetti.

Dacă este vorba de o a doua căsătorie, tradiţia, dar şi manierele elegante, cer ca mireasa să nu mai îmbrace tradiţionalul costum alb care este semn al virginităţii. Dar acest sfat este ignorat de multe tinere.

ÎMPRUMUTUL. Probabil că nu există om care să nu fi avut nevoie să împrumute un obiect, o carte, bani etc. de la altă persoană. Acest lucru ţine de convieţuirea în societate.

Condiţia obligatorie şi elegantă a acestei forme de întrajutorare este ca obiectul împrumutat să fie restituit la termenul fixat. Cel care împrumută îşi asumă un risc:

obiectul poate fi stricat, distrus sau pierdut: sunt de altfel persoane care nu împrumută unele obiecte mai ales dacă acestea se leagă de o anumită amintire afectivă. În asemenea cazuri nu trebuie insistat ca obiectul să fie împrumutat, chiar dacă valoarea lui reală n-ar necesita atâtea precauții. Așadar, de regulă se intră în relații de împrumut doar cu o persoană bine cunoscută, sau care are recomandări de la un prieten, rudă etc.

Pe de altă parte, cel care împrumută trebuie să respecte angajamentul asumat şi să restituie ceea ce a împrumutat chiar cu riscul de a-şi provoca unele neplăceri. În afară de aceasta trebuie să aibă grijă să restituie obiectul exact în felul în care l-a primit. Dacă se întâmplă ca obiectul să se deterioreze trebuie reparat şi/sau eventual plătită o compensație; iar dacă este pierdut, este cumpărat un altul la fel sau este achitat prețul lui nou. Dar este bine să fie evitate asemenea situații. Pe cât este posibil, cel care a împrumutat se cuvine să ofere ceva în compensație, dar fără să jignească: un buchet de flori, o masă, o cafea etc., după caz.

Situații mai delicate se pot întâmpla în cazul banilor. Atunci când termenul de restituire a trecut, cel care a împrumutat poate reaminti acest fapt; când suma este mai mică se reaminteşte doar când termenul de restituire a fost depăşit prea mult. Există însă riscul ca debitorul să nu aibă de unde restitui suma; pentru a evita aceste riscuri se recomadă mai multă prudență. Asemenea situații – se spune – ajută şi mai bine la cunoaşterea omului. Depinde însă cu ce preț.

ÎNCĂLŢĂMINTEA. Ca şi îmbrăcămintea este destul de delicată întrucât nu se pot face recomandări general valabile. Cu fiecare sezon alt tip de încălţăminte vine la modă, alegerea devenind tot mai complicată. Şi aici soluţia „căii de mijloc" ne poate scoate din încurcătură. Adică să adoptăm acel tip de încălţăminte care ni se potriveşte cel mai bine şi care se armonizează cu felul în care ne-am îmbrăcat, fără a părea demodaţi. Pentru cei care vor să fie la zi cu moda recomandările sunt inutile: ei vor şti de fiecare dată ce anume trebuie să pună în picioare. În orice caz, pentru femei, în special, o încălţăminte bună, bine aleasă dă o notă de eleganţă şi de personalitate, punând în valoare forma piciorului sau, din contră, putând să ascundă unele mici imperfecţiuni. Atenţie însă la respectarea „reţetelor de sezon": o anumită încălţăminte pentru iarnă, alta pentru a merge la plajă şi alta pentru o recepţie etc.

Bărbaţii pedanţi cu ţinuta lor îşi asortează pantofii cu cravata: să rezistăm tentaţiei de a folosi încălţăminte în culori prea vii care se potriveşte doar la anumite vârste şi în anumite împrejurări.

Pentru vacanţă sau situaţii obişnuite nu ezitaţi să folosiţi pantofi uşori, practici: de altfel, pentru ţinuta normală de zi, există tendinţa de a se utiliza încălţăminte practică, lejeră, uşor de purtat, fără a se renunţa la atributele de eleganţă.

Repetăm ceea ce am spus şi în legătură cu îmbrăcămintea: o încălţăminte neîngrijită, murdară, reduce mult din nota de eleganţă pe care am merita-o.

ÎNGHEŢATA. Înghețata se consumă nu numai vara, în localurile publice (unde se servește conform uzanțelor din acel loc), dar și pe stradă. În aceste situații este recomandabil să rămânem pe loc la colțul unei străzi sau într-un loc mai ferit până terminăm, pentru a nu ne murdări pe mâini sau pe haine, sau să punem în pericol îmbrăcămintea celor din jur. Nu este deloc recomandabil, din aceleași motive, să intrăm cu înghețata în mână în magazine sau în mijloacele de transport în comun.

La masă înghețata se servește la sfârșit, ca desert, când poate fi însoțită de lichioruri, cafea ori ciocolată, sau cu salată de fructe. Este adusă în cupe și se servește cu linguriță.

ÎNTÂLNIREA. Se pot fixa întâlniri sub orice motiv, la orice oră și în orice loc. De regulă când cineva spune întâlnire se gândește la cele cu iubita sau iubitul, iar acestea se programează la ore rezonabile.

Dar pot fi și întâlniri de afaceri, întâlniri cu un coleg, cu un cunoscut sau necunoscut. În acest din urmă caz, este bine să fixăm un loc nu foarte circulat și să oferim reciproc detalii pentru recunoaștere. La o adică se poate recurge la vechi trucuri: să țină în mână o revistă, o sacoșă sau alt obiect.

Pentru fixarea întâlnirii dintre doi îndrăgostiți inițiativa poate veni din ambele părți. Cel care primește o propunere de întâlnire, de orice fel, nu este obligat să dea un răspuns afirmativ; dar refuzul este bine să fie însoțit de

o explicație amabilă și credibilă.

Regula de bază la o întâlnire este punctualitatea despre care se spune că este virtutea regilor. A ajunge cu întârziere la o întâlnire este semn de proastă creștere; dacă aceasta se datorează unei cauze inevitabile, cel care întârzie trebuie să prezinte și explicații. A ajunge cu întârziere într-o vizită înseamnă a provoca perturbări în programul gazdei. De asemenea a ajunge după începerea unui spectacol înseamnă a deranja pe ceilalți spectatori, așa că este bine să fie așteptată pauza.

Lucrul cel mai neplăcut este când cineva așteaptă în stradă, și cu atât mai grav dacă timpul nu este favorabil. Unii tineri încearcă să pună la încercare „dragostea" celuilalt lăsându-se așteptați. Nimic mai greșit. Pentru a obține dovezi de dragoste sunt alte posibilități mai puțin penibile. Pentru evitarea întârzierilor este recomandabil să venim mai din vreme în apropierea locului întâlnirii. În caz că întâlnirea nu mai poate avea loc este bine să contramandăm din timp și să explicăm cauza acelei schimbări.

Jocul de cărţi
Jurămintele

J

JOCUL DE CĂRŢI. Se întâmplă adesea ca un grup de prieteni să-şi petreacă timpul liber împreună jucând cărţi. În afară de plăcerea jocului în sine, compania prietenilor creează o ambianţă plăcută. În plus, jocul este stimulativ pentru atenţie, pentru jocul combinatoriu şi pentru testarea norocului, iar acest lucru îl ştiu şi jucătorii versaţi şi simplii amatori.

Indiferent de jocul agreat, participanţii trebuie să aibă o comportare corectă şi *fair-play* ca în orice joc sportiv, de altfel. Când norocul surâde unui jucător, el trebuie să-şi tempereze bucuria şi automulţumirea. În primul rând pentru că norocul este trecător, iar în al doilea rând pentru că poate să-l afecteze pe un alt jucător urmărit de neşansă. Iar când ghinionul se ţine scai de un jucător, acesta trebuie să suporte cu stoicism „pasa neagră" şi să

aştepte vremuri mai favorabile. Numai că, în timpul jocului, mai ales când există şi o miză în bani, jucătorii se aprind, iar unii mai temperamentali încep să vocifereze sau să înjure. Este un lucru neplăcut pentru toţi ceilalţi şi absolut neelegant, care ar trebui să-i amintească celui care se consideră nefericit că asta este regula jocului. Glumele potrivit cărora cine nu are noroc la jocul de cărţi are noroc în dragoste nu ajută nici ele prea mult la redresarea atmosferei. În asemenea cazuri, cea mai bună soluţie este suspendarea jocului.

Pentru a evita situaţiile neplăcute jucătorii nu trebuie să crească mizele, lăsând ca banii să însemne doar o formă de stimulare, iar nu una de zâzanie. De regulă jucătorii se cunosc între ei, iar momentele de tensiune sunt tratate cu umor în grupurile de prieteni.

În orice caz, în cazul că se acceptă o anumită mizã a jocului, achitarea datoriilor constituie o chestiune de onoare. Este plină literatura care se referă la realităţi din secolele trecute cu dramele unor jucători nesolvabili. Pentru persoanele pasionate de jocurile de noroc există alte posibilităţi de a-şi exersa talentele. Jocurile de cărţi dintre prieteni ar trebui, aşadar, să rămână eliberate de aceste obsesii.

Din contră, jocul de cărţi ar trebui tratat precum şahul sau bridge-ul, în care calculul şi atenţia se iau la întrecere cu norocul.

În jocul de cărţi dintre prieteni ar trebui, aşadar, să predomine sportivitatea, eleganţa şi buna-cuviinţă.

JURĂMINTELE. Romanele vechi de dragoste sunt pline de scene în care El sau Ea pronunță înfocați jurăminte de dragoste eternă. Această retorică abundentă și cam găunoasă este respinsă astăzi de tineri, care preferă o exprimare mai directă a sentimentelor și nu simt nevoia să facă promisiuni de iubire veșnică. Cei care o fac au propria motivație și nu trebuie dezaprobați. Numai că asemenea scene ar trebui să aibă loc între patru ochi. Se întâmplă însă și astăzi ca mai ales anumiți adolescenți să devină patetici față de persoana iubită.

Jurămintele se fac însă și în alte împrejurări, iar acestea sunt absolut detestabile și denotă o lipsă de educație și apartenența la un mediu cultural mediocru al celui care procedează astfel. Sunt persoane care pentru a fi crezute sunt oricând gata să spună „Jur pe mama", „Jur pe copiii mei". Este un limbaj de mahala dezgustător, iar cel care recurge la asemenea metode de convingere dovedește de fapt că nu are nimic sfânt pe care să jure. Necazul este că, din imitație și lipsă de discernământ, acest fel de a vorbi, ca și alte variante lingvistice de aceeași natură proliferează în diferite medii. O persoană bine crescută trebuie să fie atentă la asemenea împrumuturi și să evite ceea ce se cheamă „limbajul de mahala".

Lăcaşul de cult
Limbajul vulgar
Lingura

L

LĂCAŞUL DE CULT. Cineva care intră într-un aşezământ de cult, indiferent care este religia lui, trebuie să se comporte sobru şi să aibă o îmbrăcăminte îngrijită (nu se intră în biserică în pantaloni scurţi sau cu îmbrăcăminte de plajă etc.). Dacă regulile cer ca să-ţi acoperi capul vei proceda în consecinţă, după cum dacă intri într-o moschee, chiar ca turist, trebuie să-ţi laşi pantofii la intrare.

Pentru a evita situaţiile neplăcute este mai bine să cerem explicaţii unei persoane competente sau chiar sacerdotului cultului respectiv.

Dacă vizitarea unui lăcaş de cult se face în timp ce acolo se săvârşeşte serviciul religios fie plecăm discret, fie, dacă rămânem, încercăm să nu-i tulburăm pe cei prezenţi: nu este obligatoriu să dăm „replicile" sacerdotului laolaltă

cu ceilalți enoriași, dacă nu cunoaștem regulile. În astfel de ocazii este însă mai bine să evităm situațiile neplăcute sau să fim călăuziți de cineva care să ne ofere lămuririle necesare.

Ca turiști, în lăcașurile de cult nu avem voie să atingem obiectele, la fel ca și într-un muzeu.

LIMBAJUL VULGAR. Nimic mai neplăcut pentru o persoană bine educată decât să recurgă, în anumite situații, la un limbaj vulgar sub pretextul „nervilor". Desigur, fiecărui om, în anumite împrejurări, poate să-i scape o înjurătură care-l descarcă de o energie negativă, îl „răcorește", cum se spune. Dar de aici până a-și face un obicei din a rosti cuvinte vulgare este o cale lungă.

Pe de altă parte, chiar și anumiți intelectuali nu-și reprimă forme de adresare cât mai fără perdea, măcar între priteni, socotind că așa ceva este de *bon ton* și sfidează canoanele burgheze. „Poezia" unei astfel de atitudini de frondă este periculoasă în măsura în care se persevereză pe această cale, iar aria ascultătorilor potențiali ai unor asemenea spectacole lingvistice crește.

Există însă și o tendință diferită, absolut puritană, în care orice cuvânt „colorat" este aspru criticat de cei din jur. Se dau chiar și explicații sau temeiuri religioase pentru o asemenea aseptizare a limbajului. Nici o asemenea conduită nu este omenește recomandabilă, pentru că viața este plină de surprize și provocări.

Bunele maniere recomandă așadar folosirea unui vocabular cât mai îngrijit în toate situațiile, care să ateste

calitatea culturală şi de educaţie a fiecăruia. Dar nimeni nu trebuie să se ruşineze dacă îi mai scapă câte o vorbă spusă mai „fără perdea": niciodată în medii unde nu se cuvine.

Mai dificil este pentru cei obişnuiţi să spună asemenea cuvinte, pentru că oricând se pot trăda. Cine doreşte să renunţe la asemenea „slăbiciuni" trebuie să facă un efort de voinţă şi autocontrol.

LINGURA. Masa, la români, cuprinde de regulă un fel de mâncare care trebuie servit cu lingura. Dar şi la mesele mai festive se poate oferi o anumită mâncare (de obicei un *consommé*) pentru care avem nevoie de binecunoscuta lingură.

În orice caz, când se aranjează masa, lingura se aşază în dreapta farfuriei imediat după cuţit. Trebuie folosită în chip firesc, dar nu apucată de coadă cu toate degetele şi ţinută strâns ca un pumnal şi nici nu poate fi ţinută doar cu două degete; cel mai firesc este să fie ţinută cu trei degete, fără a ridica degetul cel mic în sus cum mai face câte cineva tocmai pentru a arăta cât este de rafinat.

Problema în legătură cu folosirea lingurii este legată de felul cum sorbim conţinutul. *În nici o împrejurare nu este recomandat să sorbim zgomotos sau să plescăim.* Dimpotrivă, trebuie să mâncăm în linişte, altfel riscăm să o păţim ca omul acela din anecdota bine ştiută care a fost prădat în timpul mesei deoarece n-a auzit mişcările hoţului din cauza sorbiturilor prea zgomotoase. Şi de asemenea repetăm sfatul pe care l-am dat şi anume să luăm cu lingura doar atât cât să nu riscăm să dăm conţinutul pe jos.

La sfârşit lingura este lăsată în farfuria adâncă sau în bolul din care s-a servit mâncarea.

Lingura pentru desert (când este cazul) se află la începutul mesei aşazată în faţa farfuriei, iar după ce ne-am folosit de ea se aşază în farfuria din care am mâncat.

La fel se procedează cu linguriţele pentru ceai sau cafea, cu precizarea că pentru a pune zahăr ne folosim de linguriţa care trebuie să se găsească în vasul cu zahăr.

Machiajul
Marea
Mâinile
Mănuşile
Medicul
Meniul
Mesele
Mijlocul mesei
Muzeul

M

MACHIAJUL. Termenul machiaj vine din limba franceză şi înseamnă aplicarea pe faţă a unor creme, farduri, ruj etc. De fapt încă din vremuri ancestrale s-au folosit de către oameni (atât de bărbaţi cât mai ales de către femei) diverse vopsele sau tincturi pentru faţă şi corp. Dacă la început vopsirea feţei avea şi un rol magic sau ritualic, treptat a rămas doar cel legat de menţinerea unui ten frumos sau de înfrumuseţare a chipului. De asemenea actorii de teatru şi de circ folosesc la rândul lor diverse tehnici ale machiajului; după cum un machiaj minim se face şi la televiziune.

Machiajul de zi al femeilor se aplică individual de către fiecare persoană în parte, după gust şi potrivit tehnicii

pe care o cunoaşte. Toate cărţile de bune maniere recomandă păstrarea măsurii în folosirea machiajului. Regula de bază o cunosc cam toate femeile: machiajul din timpul zilei trebuie să fie mai discret decât cel de seară, dar nici acesta nu trebuie exagerat. Trebuie ţinut seama că mai ales la vârstele tinere e preferabil să se păstreze prospeţimea naturală a feţei. Excesul în folosirea fardurilor poate duce la degradarea calităţii pielii. Niciodată nu trebuie neglijată demachierea (adică ştergerea fardurilor şi cremelor cu ajutorul unor soluţii demachiante). În timpul verii sau în alte perioade când se consideră posibil este bine să se facă unele pauze în aplicarea machiajului: pielea trebuie lăsată la starea ei naturală, să „respire" prin toţi porii deschişi.

Nu toate femeile au acelaşi ten: unele au tenul gras, altele ten uscat. Trebuie consultată o bună cosmeticiană care să vă recomande cremele şi fardurile cele mai potrivite.

MAREA. S-ar zice că nimic nu este mai inoportun decât un cod al bunelor maniere la mare, unde oamenii se simt liberi, descătuşaţi de regulile stricte ale vieţii din comunităţile sociale. Este adevărat că la plajă, în costum de baie, oamenii recapătă ceva din libertatea primordială. Totuşi anumite reguli de convieţuire socială nu trebuie uitate.

Pentru a veni pe plajă alegeţi îmbrăcăminte uşoară, colorată, veselă, cât mai confortabilă, dar nu faceţi excese exhibiţioniste de pectorali, la bărbaţi, sau de forme – ispiti-

toare – abil dezvăluite, la femei. De asemenea, costumul trebuie ales în conformitate cu vârsta şi forma corpului: o femeie mai plinuţă, care se luptă deja cu celulita nu va îmbrăca un bikini ca pe plajele din Copacabana. De asemenea reprimaţi-vă tendinţele automăgulitoare atunci când vreţi să arătaţi şi altora ce bun înotător sau ce minunat practicant al sporturilor de plajă sunteţi. Nu aruncaţi ziare, resturi de mâncare şi alte deşeuri pe plajă. Dacă sunteţi un grup vesel asta nu înseamnă că trebuie să tulburaţi dorinţa altora de a asculta doar vuietul mării; trebuie găsită măcar o cale de mijloc. Dacă faceţi volei sau alte sporturi de plajă nu-i bombardaţi pe alţii cu mingea.

Respectaţi minima „proprietate" a fiecăruia pe plajă; sunt însă exagerate şi tendinţele celor care vor să se instaleze pe o jumătate de hectar de plajă. Nu trebuie să veniţi pe plajă „cu cătel şi purcel", rezumaţi-vă la un minim de obiecte. Nu abuzaţi de amabilitatea vecinilor de cearşaf cerându-le tot timpul ba ziarul, ba mingea etc. Dacă sunteţi cu copiii la plajă nu uitaţi că aceştia devin din cauza soarelui mai iritabili, mai excitaţi, şi de aceea pot plânge mai uşor; nu-i ţineţi prea mult la soare şi încercaţi să nu-i deranjaţi pe cei din jur chiar dacă odraslele sunt „delicioase" şi atunci când fac prea mult zgomot; sau când aruncă cu nisip ori cu apă peste adulţii tolăniţi la soare. Şi când sunteţi la mare trebuie să respectaţi rândul la coada de bere sau în alte asemenea împrejurări. Aveţi grijă unde vă lăsaţi obiectele şi nu aduceţi bijuterii sau alte obiecte ispititoare pe plajă. Dacă nu vă puteţi despărţi de radio, ascultaţi fără să-i obligaţi pe cei din jur să facă acelaşi lucru.

Chiar dacă sunteţi foarte încrezători în performanţele proprii de înotător nu depăşiţi geamandurile şi nu intraţi în mare când este furtună.

MÂINILE. Mâinile, ca şi ochii, sunt acele părţi ale corpului care caracterizează în mare măsură o persoană. Cel care are degetele fine şi nervoase este sensibil şi voluntar, cel cu degetele groase se spune că este violent. În fine, specialiştii în chiromanţie stabilesc prin citirea liniilor din palmă caracterul şi câte ceva din destinul omului. Chiar dacă din punct de vedere ştiinţific nu este stabilită o relaţie precisă între acele semne şi soarta omului, este limpede oricum că mâna este o formă expresivă de manifestare a omului. Pe de altă parte, să nu uităm că mâna trădează cel mai mult vârsta reală.

Iată de ce este foarte important să acordăm poate ceva mai multă atenţie mâinilor. În orice împrejurare mâinile trebuiesc îngrijite, cu unghiile bine tăiate. Femeile obişnuiesc să-şi dea cu ojă, dar şi aici trebuie multă grijă în alegerea nuanţei celei mai indicate. Trebuie evitată folosirea tonurilor foarte violente, deşi uneori moda impune şi aşa ceva. Şi unii bărbaţi obişnuiesc să-şi facă manichiura. Oricum este suficient ca unghiile să fie permanent îngrijite.

Persoanele mai timide au adesea mâinile mai transpirate, dar pot fi şi unele cauze organice: pentru remedierea acestui inconvenient este bine să fie consultat un medic. Despre felul cum se foloseşte mâna când salutăm, sau când facem gesturi în societate pot fi găsite lămuriri la articolele speciale din acest dicţionar.

MĂNUŞILE. În timpul iernii mănuşile sunt purtate afară, dar imediat ce intrăm într-o încăpere le scoatem şi le punem fie în buzunarul paltonului, fie într-un loc sigur; ca şi umbrela, mănuşile se pot pierde foarte uşor. Ca regulă de bază a bunei cuviinţe nu se întinde mâna înmănuşată pentru a saluta pe cineva. Dacă situaţia o cere (din grabă sau din cauza surprizei) poate fi păstrată mănuşa, mai ales dacă şi celălalt procedează la fel.

Femeile care poartă mănuşi decorative la recepţii deosebite trebuie să le scoată atunci când mănâncă, când fumează sau beau.

MEDICUL. „Minte sănătoasă în corp sănătos", spuneau latinii, care recomadau implicit mişcarea fizică pentru a menţine o bună sănătate corporală. Dar sunt şi păreri tot mai numeroase care spun că nu poate fi o dezvoltare armonioasă a omului fără o componentă spirituală.

Oricât s-ar strădui, omul are însă nevoie de medic de-a lungul vieţii; unii mai mult, alţii mai puţin.

În raporturile dintre medic şi pacient trebuie păstrate şi anumite reguli de conduită: este vorba de instaurarea unor relaţii de încredere şi respect reciproc. Medicul trebuie să arate maximum de atenţie şi sinceritate faţă de bolnav, iar acesta este bine să dovedească respect, în limitele decenţei, desigur.

Deşi nu mai există moda medicului de familie, este recomandabil ca fiecare familie să cultive raporturile cu un medic de încredere care va avea avantajul că va cunoaşte

în detaliu „tabloul biologic" al fiecărui membru al familiei. În momentul în care medicul este chemat acasă, se cuvine ca lenjeria bolnavului să fie schimbată, iar camerele să fie aerisite. Nu trebuie să transformaţi vizita lui profesională în una obişnuită. De asemenea este bine să fie clarificate foarte bine problemele privind plata onorariului, pentru a şterge orice echivoc. Chiar şi în cazul în care relaţiile pacient-doctor sunt mai apropiate, nu trebuie abuzat solicitând ajutorul medicului la orice oră din zi şi din noapte pentru cea mai mică indispoziţie.

Când bolnavul merge pentru consultaţii în cabinetele doctorilor, se cuvine să aibă o îmbrăcăminte curată, îngrijită. Trebuie aşteptat cu răbdare până când vine rândul fiecăruia; unii bolnavi au impresia că viaţa lor este mult mai preţioasă decât a altora, dând buzna, fără să mai aştepte, în cabinetul doctorului. La rândul său, medicul nu trebuie să încurajeze asemenea „favoritisme" care îi dăunează reputaţiei şi reprezintă un semn de tratare discriminatorie a pacienţilor.

De asemenea, pacientul trebuie să manifeste o sinceritate totală faţă de medic, mărturisind toate simptomele bolii, chiar dacă unele amănunte sunt mai stânjenitoare. Dar, nici nu trebuie insistat asupra acestora dacă medicul nu o cere; în general răspunsurile la întrebările medicului să fie scurte, precise, fără autocompasiune.

Medicul, la rândul său, trebuie să prezinte bolnavului sau rudelor acestuia, pe cât posibil, starea reală a pacientului, fără să exagereze în nici un fel. Dacă bolnavul vrea să consulte şi un alt specialist, este liber să o facă,

dar nu trebuie să lase niciunuia dintre medici impresia că se află într-o competiţie cu alţii.

MENIUL. Atunci când ai musafiri este foarte greu să stabileşti un meniu perfect care să mulţumească toate gusturile, să fie bogat, variat etc., dar el trebuie să fie măcar bine pregătit şi cât mai divers. Depinde apoi şi de posibilităţile fiecăruia, de sezon, de factorul care a determinat invitarea musafirilor.

În orice caz este bine ca meniul să cuprindă acele feluri de mâncare pe care ştiţi să le pregătiţi cel mai bine şi care s-au bucurat deja de aprecierea unor comeseni; este mai riscant să experimentaţi atunci un fel care vă este mai puţin familiar. De asemenea mâncarea să fie aleasă în aşa fel încât să nu fie nici prea grea, nici prea frugală; dacă este posibil, să respectăm şi anumite obişnuinţe alimentare ale oaspeţilor (cu atât mai mult dacă ei vin din altă regiune a ţării sau chiar din altă ţară). Nu trebuie să lipsească salatele; este bine să se alterneze felurile foarte consistente cu unele mai uşoare. De asemenea trebuie bine alese băuturile în funcţie de mâncare (peşte sau carne etc.) şi nu trebuie să lipsească deşertul. Desigur, meniul pentru prânz diferă de cel pentru seară, care în general trebuie să conţină mâncare mai uşoară, mai lesne digerabilă. Nu trebuie neglijată nici fixarea succesiunii în servirea diferitelor feluri.

MESELE. În fiecare zi ne aşezăm la masă cam la aceeaşi oră urmând un ritual aproape neschimbat, care face parte din însuşi ritmul nostru biologic. Aşadar, principalele mese sunt micul dejun, prânzul şi cina, iar orele la care se servesc depind de anumite obişnuinţe. Fiecare la el acasă procedează aşa cum crede de cuviinţă, dar şi în cadrul intim nu trebuie să uităm să dăm o anumită notă de sărbătoare şi pace fiecărei mese. De altfel a mânca într-o stare de nervozitate este contraindicat şi din punct de vedere medical. Iar ca mesele să fie cu adevărat un moment deosebit, nu uitaţi ca din când în când, sau măcar la sfârşitul săptămânii să daţi meselor un caracter oarecum festiv. Multă lume preferă, din motive de comoditate, să ia masa cu invitaţii la restaurant: aşa se procedează în cazul meselor între oamenii de afaceri etc. Invitarea acasă presupune, aşadar, un grad sporit de apropiere între gazdă şi invitaţi şi trebuie tratată ca atare.

În cazul în care vrem să avem oaspeţi la prânz sau la cină (la micul dejun nu inviţi decât pe cineva care locuieşte temporar la tine) este bine aşadar să precizăm fără echivoc ora începerii mesei. Pentru musafiri (ca şi pentru gazde) punctualitatea este foarte importantă; musafirii pentru că li se acordă atenţie, iar gazdele pentru că fac tot posibilul ca toţi invitaţii să se simtă bine.

Pentru prânz nu este nevoie de o îmbrăcăminte specială, decât de una îngrijită şi potrivită invitaţiei. De aceea este bine să se ştie măcar vag cine sunt invitaţii şi cu ce prilej se organizează masa. Dacă este ceva neprotocolar se urmează eticheta obişnuită pentru asemenea situaţii.

Atât în cazul invitaţiilor la prânz cât şi la cină este recomandabil ca musafirii să aducă ceva frumos în dar gazdei: cel mai potrivit este un buchet frumos de flori, o sticlă de băutură fină sau dulciuri.

Pentru cină îmbrăcămintea poate fi mai deosebită, folosindu-se ceea ce se cheamă îmbrăcăminte de seară, dar nu atât de pretenţioasă ca atunci când mergem la operă. În lumea modernă a fost tot mai mult adoptată masa servită în picioare, gen bufet sau cocktail, dar dacă cercul de invitaţi este mai redus şi pentru o atmosferă mai familiară este preferabil ca masa să fie servită chiar stând la masă, urmându-se regulile bunei-cuviinţe.

După ce s-a servit ultimul fel de mâncare şi cafeaua, este bine ca musafirii să mai aştepte cel puţin încă o jumătate de oră la discuţii cu ceilalţi invitaţi, chiar dacă se plictisesc sau au alte motive de a pleca. De asemenea gazdele nu trebuie să dea semne de nerăbdare. De regulă cina durează între orele 20,00 şi 23,00, aşa că nu este bine să abuzăm de răbdarea gazdelor peste această oră.

MIJLOCUL MESEI. În cazul unor prânzuri sau cine cu un grup mai restrâns de persoane în centrul mesei se aşază un vas cu flori, un obiect preţios din porţelan, argint sau cristal, sau un suport cu lumânări aprinse. Masa va căpăta un aer mai romantic şi mai artistic, atmosfera devenind astfel mai intimă.

Un aranjament de fructe într-un vas deosebit poate să fie de asemenea foarte potrivit pentru asemenea împrejurări. Dacă masa este rotundă şi se consideră necesar,

se poate aşeza un mileu sub vasul respectiv. În cazul că sunt flori, aranjamentul trebuie făcut în aşa fel încât să nu împiedice musafirii să se privească şi să-şi vorbească. Alte vase cu flori pot fi aşezate pe alte mese din încăpere, în aşa fel încât totul să aibă un aer festiv.

Lumânărie din ceară fină (care nu scoate un miros neplăcut) sunt un amănunt plăcut pentru o cină intimă. În acest caz lumina electrică poate să rămână aprinsă întrucât lumânările au doar un rol estetic. În cazul unei mese rectangulare se pot aşeza două sau mai multe lumânări, iar în caz că masa e rotundă cel mai nimerit este să se aşeze un suport cu lumânări în centru. În momentul în care musafirii se aşează la masă lumânările trebuie să fie deja aprinse.

Prezenţa acestor obiecte nu trebuie să încarce prea mult masa, care trebuie oricum degajată pe măsură ce se servesc diversele feluri de mâncare.

MUZEUL. Muzeul este un loc public unde se cuvine să fie respectate anumite reguli care să facă civilizată şi chiar plăcută vizitarea lui. Operele expuse – fie ele vestigii istorice, fie obiecte de artă – nu se ating, iar dacă există indicaţii precise în acest sens, nu se fotografiază. Dacă vrem să admirăm mai mult o lucrare expusă nu stăm la nesfârşit în faţa ei, ne aşezăm în aşa fel încât să nu incomodăm pe alţii. Trebuie să respectăm indicaţiile custozilor sau instrucţiunile scrise. În caz că beneficiem de serviciile unui ghid, îi urmăm întocmai sfaturile, respectăm orele de întâlnire, punem întrebări după ce a terminat de explicat şi nu monopolizăm discuţia;

oricum muzeul nu este loc de conferințe, așa că explicațiile nu trebuie prelungite. În marile muzee sau la monumentele deosebite de artă unele lucruri nu pot fi văzute cu lumina corespunzătoare decât dacă introducem o monedă într-un aparat. Mulți obișnuiesc să parcurgă muzeele cu o carte în mână care cuprinde descrierea amănunțită a pieselor; pentru ușurarea vizitei este bine ca lectura să fie făcută înainte.

Pe cât posibil în muzeu se vorbește în așa fel încât să nu-i deranjăm pe ceilalți vizitatori. Atenție la copii: adesea ei se plictisesc, obosesc sau au tendința să se joace.

Nunta de argint,
nunta de aur
Nunta

N

NUNTA DE ARGINT, NUNTA DE AUR.

De-a lungul unei căsnicii – în special a celor considerate „reuşite" – soţul şi soţia îşi sărbătoresc anual ziua căsătoriei lor. O fac de regulă într-un cadru intim. Dar o atenţie specială este acordată marcării nunţii de argint (25 de ani de matrimoniu), de aur (la 50 de ani) şi diamant (60 de ani).

Pentru aceste jubileuri se fac pregătiri mai speciale. Soţii îşi dăruiesc obiecte din argint, aur, respectiv pietre preţioase, în funcţie de aniversare sau îşi fac daruri cu o anumită semnificaţie. Persoanele mai religioase cer chiar să li se facă de către preot o slujbă specială.

Dar la asemenea sărbători bucuria trebuie împărtăşită; aşa că sunt invitaţi în primul rând membrii familiei şi

prietenii apropiaţi. Pentru aceasta se fac invitaţii verbale, prin telefon sau chiar în scris, în care se precizează motivul, locul şi ora sărbătoririi. Se poate foarte bine organiza totul la restaurant, scutindu-i pe sărbătoriţi de grijile organizării unei mese acasă.

Oaspeţii aduc daruri şi flori. Pot fi agreabile mici discursuri aniversare, ori surprize plăcute, de orice fel, pentru sărbătoriţi. Aceştia pot să-şi ofere în dar chiar o mică vacanţă, în amintirea lunii de miere.

Pentru a marca momentul, rudele pot da anunţuri la mica publicitate felicitând perechea longevivă şi evocând, pe scurt, câteva din realizările ei.

NUNTA. Nunta este un moment unic în viaţa unui om şi are o valoare sentimentală deosebită pentru tinerii căsătoriţi. De aceea pregătirile pentru acest eveniment trebuie să înceapă cu mult timp înainte, pentru ca totul să fie reuşit. Bunele maniere trebuie să ţină seama, în acest caz, şi de obiceiul locului. Dar, indiferent de unele caracteristici specifice, se cuvine să fie respectate câteva reguli.

Mai întâi, toată lumea înţelege că mirele şi mireasa sunt personaje centrale ale unui spectacol unde, trebuie să li acorde toată consideraţia şi onoarea. Cei doi miri, împreună cu rudele, trebuie să aibă grijă de tot protocolul şi de toate pregătirile care trebuiesc făcute.

Îmbrăcămintea miresei este cea cunoscută, din material alb, lungă, cu toate elementele decorative pe care le consideră necesare potrivit momentului ales: mirele

poartă un costum de culoare închisă sau de culoare deschisă şi poartă papion sau cravată, totul de bună calitate (inclusiv pantofii şi lenjeria). Pregătiri vestimentare fac de regulă şi naşii şi rudele apropiate.

Invitaţiile se fac din timp şi ele trebuie să includă rude, prieteni, cunoscuţi, în aşa fel să nu fie omis nimeni. Un grup de invitaţi, de obicei nucleul format din rude şi prieteni apropiaţi, ia parte şi la ceremonia religioasă, care se desfăşoară după canoanele cunoscute. Invitaţii trebuie să respecte caracterul solemn al momentului; urmează apoi felicitările, îmbrăţişările, florile, dar şi aspectele practice (legate de plata unor servicii etc.).

În cele mai multe dintre cazuri, masa cu invitaţii constituie punctul culminant al nunţii în care protagonişti trebuie să rămână permanent mirele şi mireasa. Aceştia, ar trebui să aibă grijă să salute măcar o dată pe fiecare oaspete, mulţumindu-le că au venit la nuntă; iar invitaţii trebuie să manifeste îngăduinţă şi să nu se bosumfle dacă nu li s-a acordat cinstea pe care considerau că o merită; în astfel de situaţii se mai pot comite şi mici gafe.

Primirea felicitărilor, urărilor, dansul vor păstra tot timpul caracterul sărbătoresc, iar micile inconveniente trebuie depăşite prin buna-înţelegere. De momentele de protocol ale nunţii se ocupă de regulă persoane cu mai multă experienţă: socrii, naşii.

Musafirii aduc cadouri pentru miri; înmânarea acestora se face fie în mod discret, fie în văzul altor nuntaşi, după cum este obiceiul.

Nu trebuie uitate nici momentele „fixe" ale unei

nunţi: fotografia de familie sau de grup, un cântec special pentru miri sau un marş nupţial, coloana de maşini care se deplasează la sau de la biserică; înmânarea inelului la biserică (atentie să nu fie uitat acasă, asemeni documentelor de la căsătoria civilă!), tăierea tortului miresei etc. Toate acestea fac parte din ceremonial. Părinţii trebuie să evite să-i mai dădăcească pe noii căsătoriţi, lăsându-le acestora doar grija musafirilor şi asigurarea „scenariului" nunţii.

După nuntă se obişnuieşte să se plece în călătorie de nuntă. Acest obicei este considerat de mulţi desuet sau prea costisitor, dar fiind vorba de un moment unic merită acest efort.

Oaspetele
Obiceiurile alimentare

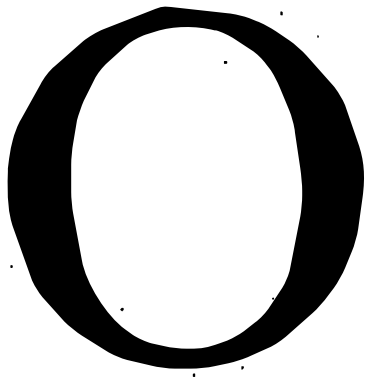

OASPETELE. Dacă suntem invitaţi să ne petrecem câteva zile în casa unor prieteni, trebuie să ţinem seama de câteva recomandări care să facă plăcută şederea, să nu dăuneze ci să întărească prietenia şi să nu devină o povară pentru gazde sau pentru oaspeţi.

De la început durata şederii să fie cât mai redusă posibil, de comun acord cu gazdele, care altfel se pot considera ofensate. Apoi trebuie instituit din capul locului un climat de toleranţă reciprocă. Pentru aceasta este bine să se ştie câteva reguli: musafirii să respecte un program minimal (ora mesei, a dormitului etc.); să păstreze curăţenie în spaţiul ce li s-a rezervat, să nu tulbure liniştea gazdelor, să nu le impună propriul program (dar nici viceversa); să aibă un comportament corect şi discret; să participe, dacă gazdele acceptă, la unele dintre cheltuielile

casei; să o ajute pe gazdă la bucătărie, cumpărături etc.; chiar dacă relațiile cu gazda sunt foarte prietenești nu trebuie să se abuzeze transformându-i casa în a sa proprie; să nu ocupe ore în șir baia, să nu dea drumul la aparatul de radio la maximum, la ore nepotrivite; să nu strâmbe din nas dacă ceva nu e în regulă – este preferabilă o discuție sinceră, lămuritoare; să nu preia din atribuțiile gazdei în problemele de administrare a casei; să nu dea telefoane în provincie de la telefonul gazdei etc.

Și gazdelor le revin, desigur, anumite obligații pe care și le-au asumat invitându-și musafiri în casă: să le ofere pe cât posibil camera de oaspeți sau cea mai bună; să pună pe pat lenjerie nouă; să respecte libertatea de program a oaspeților, propunându-le anumite puncte pe care le pot face în comun; să nu profite de amabilitatea oaspetelui care se oferă să facă anumite treburi în casă sau cumpărături, transformându-l într-un fel de servitor; în sfârșit, legea nescrisă a ospeției cere să se manifeste față de musafiri maximum de solicitudine.

Dar atât oaspeți cât și gazde trebuie să înțeleagă problemele sau dificultățile celuilalt și să facă tot posibilul ca șederea să fie cât mai agreabilă pentru ambele părți.

OBICEIURILE ALIMENTARE. Sunt diverse persoane care fac excepție de la ceea ce înseamnă hrana obișnuită. Este vorba de vegetarieni, de persoane care din anumite considerente medicale țin dietă sau este cazul persoanelor care fac parte din anumite confesiuni sau secte religioase. Față de acestea trebuie să se manifeste

înţelegere, chiar atunci când se cunosc sau nu se cunosc motivele reale ale preferinţelor culinare. Nu trebuie făcută o investigaţie specială în acest scop.

Atunci când sunt invitate la masă sau la cină, aceste persoane se găsesc adesea într-o situaţie delicată. Pe de o parte, ele nu pot refuza să servească mâncarea pregătită de gazde, pentru a nu le ofensa, iar pe de altă parte trebuie să-şi respecte conduita alimentară adoptată. În cazul când incompatibilitatea cu mâncarea servită este totală (cazul motivelor religioase) cel mai bine este să se explice deschis care sunt motivele reale. Eventual se poate invoca argumentul că cel în cauză a servit masa şi gazda nu trebuie să-şi facă griji speciale. În cazul în care incompatibilitatea nu este atât de categorică, fiind vorba de o dietă, pesoana respectivă poate „simula" că mănâncă, gustând câte puţin din fiecare fel, pentru a nu ofensa gazda. Dacă i se cer explicaţii se vor găsi scuze de circumstanţă.

Dacă însă gazda este la curent cu aceste „curiozităţi" alimentare ale invitatului, poate pregăti din timp ceva corespunzător explicând eventual celorlalţi comeseni de ce a făcut acea „discriminare".

Paharele
Pălăria, căciula
Papucii
Parcurile
Parfumul
Pâinea
Personal de serviciu
Peştele
Picnicul
Pieptănătura
Plicul
Politeţea
Prezentările
Prânzul de lucru
Prietenia
Puiul

P

PAHARELE. În toate împrejurările când avem invitaţi la masă, dar şi când suntem doar în familie, consumăm băuturile cu ajutorul unor pahare. De modul cum ştim să le folosim pentru fiecare situaţie în parte dovedim nu numai că ştim să ne comportăm civilizat, dar manifestăm şi faţă de musafirii noştri o maximă curtoazie.

Or, de la şampanie şi vin până la băuturile răcoritoare fiecare băutură are un anumit fel de recipient.

La masă trebuie să avem minimum două pahare, unul pentru apă şi altul pentru vin. Nu trebuie aşadar să obligăm musafirii să bea tot vinul pentru ca după aceea să-l putem servi cu apă şi viceversa. Paharul pentru apă se aşază puţin la dreapta farfuriei, în faţa cuţitului; mai spre dreapta se aşază paharul pentru vin care trebuie să fie ceva mai mic. Dacă se serveşte atât vin alb cât şi vin roşu paharele sunt aşezate în următoarea ordine, de la stânga spre dreapta: paharul mai mare de apă, celălalt mediu pentru vin roşu şi apoi cel mai mic pentru vin alb. Dacă se serveşte şi şampanie, paharul de formă alungită sau cupa se aşază fie în faţa celorlalte trei, fie este adus odată cu băutura.

Paharele rămân la masă atâta timp cât durează prânzul. Şi în nici un caz nu se folosesc în asemenea situaţii paharele din plastic.

Folosirea paharelor se face în modul cel natural, fără să ridicăm vreun deget; există desigur şi reguli pentru fiecare tip de pahar, dar ele ţin de un firesc al mişcării. Este bine ca înainte de a bea din pahar să ne ştergem cu şervetelul la gură pentru a nu lăsa eventuale amprente de grăsime. De asemenea femeile ar trebui să evite să bea atâta timp cât au un strat prea gros de ruj pe buze.

PĂLĂRIA, CĂCIULA. Pălăria, basc̦ul, căciula au devenit accesorii vestimentare facultative. Înainte vreme erau purtate în mod egal atât de bărbaţi, cât

şi de femei. Cei care poartă acum pălărie o fac mai cu seamă pentru rolul ei de protecție, şi mai puțin ca pe un accesoriu vestimentar cu funcție estetică.

Indiferent de motivație, cel care poartă pălărie, bonetă, basc etc. trebuie să ştie că nu se intră cu aceste obiecte pe cap în biserică, în instituții oficiale, în holul unui hotel. Dacă din anumite motive pălăria nu poate fi scoasă imediat, mâinile fiind ocupate cu bagaje, se face acest lucru imediat când operațiunea este posibilă. Bărbații care întâlnesc o femeie îşi scot pălăria. Dacă însă bărbatul se opreşte pentru a sta de vorbă cu femeia întâlnită, el îşi va pune pălăria pe cap. Se scoate pălăria şi când se întâlnesc doi bărbați, sau măcar se schițează acest gest. De obicei acelaşi gest este mai dificil de făcut când este vorba de o bonetă, basc sau şapcă.

Femeile, în schimb, nu-şi scot pălăriile pentru a saluta, dar nu le vor purta la teatru, cinema sau concert pentru că obturează privirea celor din spate. Pălăria poate fi păstrată în schimb când femeia merge la restaurant sau în alte locuri publice dacă păstrarea ei nu provoacă neplăceri celor din jur. În general pălăriile necesită o îmbrăcăminte adecvată. O pălărie cu boruri largi, de pildă, „cere" o îmbrăcăminte mai romantică.

La nunți sau botezuri naşele pot purta pălării adecvate costumului. Pălării prevăzute şi cu voaluri cernite se pot purta la funeralii.

Căciula este un „amănunt" vestimentar pentru cei care locuiesc în regiuni unde iernile sunt reci. Şi în cazul acestora la întâlnirea unui bărbat cu o femeie se schițează

gestul scoaterii căciulii de pe cap, şi chiar la întâlnirea dintre doi bărbaţi.

PAPUCII. Fiecare este „boier" la el acasă unde poate să stea în halat şi papuci. Pentru acasă cei mai mulţi folosesc papuci uşori şi moi; pe timp de iarnă în casele mai răcoroase se pot utiliza şi papuci căptuşiţi cu blană. Pentru baie este bine să se folosească papuci sport, de plajă, pentru că papucii din piele se pot deteriora. Este total inestetic şi nepotrivit ca papucii să fie folosiţi şi când ieşim din casă (sau apartamente de bloc) pentru a merge după cumpărături la magazinele din apropiere. Impresia este degradantă, în afară de faptul că papucii se strică şi apoi se transportă odată cu ei nisip şi praf care ajung pe covor.

Un capitol aparte trebuie acordat saboţilor. Aceştia sunt făcuţi cu o talpă mai rigidă din lemn sau alt material asemănător ca structură (plastic). Saboţii sunt purtaţi de obicei vara la mare sau pentru mici plimbări în zilele însorite. Cel sau cea care poartă saboţi trebuie să fie conştient de zgomotul pe care-l produce; de aceea este recomandabil să nu fie purtaţi saboţi când mergem în vizită într-un spital, într-o biserică, în biblioteci publice sau în alte instituţii unde este nevoie de multă linişte.

Seara este preferabil să nu fie purtaţi saboţii, chiar dacă vi se par comozi; mai bine purtaţi nişte sandale uşoare şi elegante care vă scapă de teroarea zgomotului pe care îl produceţi.

PARCURILE. Ca în orice alt loc public comportarea omului în parc trebuie să țină seama de ceilalti din jur. Aşadar trebuie respectate regulile bine cunoscute: să nu aruncăm hârtii sau alte deşeuri pe jos, să nu călcăm pe iarbă decât acolo unde acest lucru este permis, să nu rupem flori sau ramuri din copaci (chiar sau mai ales atunci când sunt înfloriți). De asemenea, în parcurile în care plimbatul câinilor nu este interzis trebuie să-i supraveghem pentru că pot speria copiii. Dacă suntem în grup la plimbare nu ocupăm toată lățimea aleii. Chiar dacă parcul transmite o anumită stare de libertate, nu țipăm, nu alergăm pe oriunde şi nu transformăm parcul într-o arenă sportivă, îmbrăcându-ne şi mai sumar în acest scop; cu atât mai puțin nu se pătrunde cu maşina în parc.

În rest, se aplică şi aici bine cunoscuta zicală: „ce ție nu-ți place altuia nu-i face".

PARFUMUL. A fi parfumat a ajuns să fie considerat identic cu a fi curat, ceea ce nu este întotdeauna aşa. Sunt persoane care se parfumează şi încă abundent, fără să fie la fel de zeloase şi în a se spăla. Deci înainte de a ne parfuma trebuie să avem grijă ca întreg trupul să fie curat. Nu numai femeile, dar şi bărbații se parfumează. Singura grijă este să nu se exagereze. Cei care lasă în urmă un val de parfum nu țin seama de faptul că unora poate să nu le placă, sau pur şi simplu să nu agreeze acel tip de parfum. În relațiile de muncă, la mese etc. un parfum discret este cel mai recomandabil. De asemenea este bine să

fie folosit un deodorant persistent în timp, dar nu violent la miros. Deşi s-ar putea spune că şi aici gusturile contează.

Există atât bărbaţi cât şi femei care folosesc acelaşi tip de parfum ani de zile, încât pot fi recunoscuţi uşor numai din punct de vedere olfactiv; alţii în schimb nu sunt atât de fideli. Deci nu există o regulă în această privinţă: important este ca un om civilizat să aibă un miros plăcut de la un parfum de calitate.

PÂINEA. Aproape nu există o masă fără pâine, care este adusă de regulă pe un platou special şi aşezată în aşa fel încât să se poată servi mai multe persoane, fără să se deranjeze între ele. Pâinea este adusă tăiată, de aceea niciodată nu se taie pâinea în bucăţi mai mici cu cuţitul şi nici nu se fărâmiţează cu mâna. Cu ajutorul unei mici bucăţi de pâine ne putem servi pentru a lua cu furculiţa mâncarea din farfurie. Dar niciodată nu vom face la masă, din nervozitate sau din distracţie, mici biluţe din pâine.

Dacă pâinea se termină sunt aduse alte felii tăiate pe un alt platou şi aşezată pe suportul pentru pâine unde a fost aşezată de la început.

Pâinea este unul dintre puţinele „feluri" de mâncare ce se serveşte direct cu mâna.

PERSONAL DE SERVICIU. A trecut de mult vremea când unii oameni îşi permiteau să ţină o persoană care să ajute la treburile din casă. Totuşi, mai cu seamă din cauza faptului că ambii soţi au de regulă un

erviciu, chiar şi pesoanele cu venituri mai modeste îşi pot permite să angajeze pe cineva să-i ajute, la anumite intervale, la curăţenie, sau să lase în grija lor copiii mici.

Faţă de aceste persoane trebuie să se adopte un anumit comportament prin care să li se respecte demnitatea, dar care să prevadă de asemenea drepturile şi obligaţiile fiecărei părţi. De aceea este bine să fie precizate de la început care sunt drepturile băneşti pentru o anumită activitate într-un interval de timp bine definit; orele suplimentare se cuvine să fie plătite în plus. Înainte însă de angajare aceste persoane trebuie să aibă o recomadare de la o persoană de încredere (sau mai multe) iar în cazul în care acest lucru nu este posibil, de la agenţia care o trimite. Dacă persoana respectivă este şi găzduită să i se stabilească un orar cu perioadele de odihnă.

Stăpânii casei şi toţi ceilalţi membri ai familiei vor vorbi cu persoana angajată în mod politicos, cu „dumnea-voastră" sau „dumneata" – este bine ca raporturile să nu depăşească un anumit grad de intimitate; de asemenea nu i se vor face reproşuri neîntemeiate şi nu se va ridica tonul asupra persoanei angajate; dacă ceva nu e în regulă trebuie ca totul să fie explicat şi pus la punct cu calm, în mod civilizat.

Stăpâna casei va avea grijă să asigure detergenţi, săpun, aspirator şi toate obiectele necesare efectuării activităţii în casă.

Pentru aşa-numitele „baby-sitter" (persoane care au grijă de copii între anumite ore) trebuie obţinute referinţe. Plata se face pe număr de ore.

Infirmierele angajate pe lângă o persoană bolnavă sau un bătrân trebuie să aibă calificarea sanitară corespunzătoare.

Fiecare dintre aceste persoane (în anumite cazuri pot fi şi bucătărese sau şoferi) pot fi „testate" sau controlate discret în legătură cu felul în care îşi desfăşoară munca, fără a le ofensa, dar lăsându-le să înţeleagă că nu sunt lăsate să facă numai ce vor, ci activitatea pentru care sunt plătite.

PEŞTELE. Peştele are un gust special, aşa că nu toate persoanele obişnuiesc să-l mănânce. De aceea, atunci când se serveşte peşte este bine să ştim dacă toată lumea îl agrează. În general peştele constituie felul „din mijloc", alternat cu un fel de mâncare din carne. Sunt diverse feluri de a pregăti peştele, inclusiv ciorbă. Ca regulă generală peştele trebuie adus întreg, netăiat, la masă; bineînţeles că nu e vorba despre peştii de dimensiuni mari. Dacă peştele este adus întreg, se detaşează capul şi coada care se pun deoparte. Apoi se taie în sens longitudinal cu ajutorul cuţitului pentru peşte, ajutându-ne de furculiţa specială. Se detaşează fileul şi se aşază alături pe farfurie. Când a rămas doar scheletul peştelui acesta se aşază alături de coadă şi cap. Această operaţiune delicată se face cu multă atenţie. În absenţa cuţitului se poate folosi doar furculiţa, ajutându-ne de o bucăţică de pâine.

La peşte se serveşte întotdeauna vin alb. Peştele se poate pregăti cu sos, cu lămâie, în saramură etc. sau este asezonat cu legume fierte etc.

PICNICUL. Prin picnic se înțelege a lua masa la iarbă verde, deşi acest eveniment poate avea loc la munte, pe o plajă sau în oricare loc în aer liber. Picnicul se organizează cu familia sau într-un mic grup de prieteni. Pentru aceasta trebuie pregătite din timp mâncarea – compusă în special din sandviciuri, tartine, salate, friptură rece, brânzeturi, prăjituri, fructe – dar şi farfurii, pahare şi tacâmuri, preferabil din plastic. Nu trebuie să lipsească o față de masă adecvată, şervețele, un termos pentru ceai sau cafea. Pregătirea la fața locului a mâncării are o anumită „poezie" dar se soldează de regulă cu distrugerea mediului: focul, lemnele rupte etc.

Picnicul transmite un anumit aer de libertate, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să aruncăm deşeurile la întâmplare (este bine să ne dotăm din timp cu un sac din plastic) sau să transformăm poienile în locuri de parcare şi teren de joacă. Natura merită mai mult respect, dacă vrem să ne bucurăm şi altă dată de frumusețea ei.

PIEPTĂNĂTURA. A avea părul pieptănat este o condiție minimă de decență pentru un bărbat sau femeie care iese în societate. Femeile se îngrijesc mai mult de acest capitol, aranjându-şi părul după cum este moda; există însă şi excepții când o femeie lasă părul nearanjat, nepieptănat cum trebuie, ceea ce produce o impresie absolut dezagreabilă. Se recomandă aşadar ca părul să fie spălat cel puțin odată pe săptămână (în funcție şi de cât este de gras sau uscat) şi coafat ori de câte ori este nevoie: sunt

însă şi persoane care în afară de tuns, pot să-şi întreţină foarte bine singure coafiura.

Nici femeile, nici bărbaţii nu se cuvine să se pieptene în public: se poate găsi, pentru această operaţiune, un loc mai retras. De asemenea nu este recomandabil să se treacă degetele prin păr: se poate strica pieptănătura şi totodată se murdăreşte părul; totuşi în mod obişnuit şi în chip reflex mulţi îşi trec degetele prin păr. În orice caz, trebuie evitată acestă mişcare la mese ori la reuniuni mai pretenţioase. De asemenea denotă o lipsă de educaţie scărpinatul în cap. Pentru a ne feri de această tentaţie părul trebuie să fie mereu curat.

PLICUL. Când trimitem o scrisoare trebuie să ţinem seama de felul în care completăm datele pe plic. Pentru corespondenţa pentru îndrăgostiţi unii preferă plicurile de format special, cu o hârtie colorată; în schimb pentru scrisori obişnuite, şi cu atât mai mult pentru cele cu caracter aproape oficial, hârtia ca şi plicul trebuie să fie de bună calitate, dar în nici un caz din cele pomenite mai sus.

Pe plic adresa se scrie citeţ, preferabil la o maşină de scris, cu indicarea numelui şi prenumelui destinatarului, a adresei şi a codului localităţii. În partea dreaptă sus se aplică timbrul, iar în stânga sus este lăsat loc pentru anumite indicaţii: Par Avion, Express etc.

Pe verso este bine să scriem adresa completă a expeditorului, pentru ca în caz de forţă majoră scrisoarea să revină celui care a trimis-o.

POLITEȚEA. Politețea, se spune, ține de cei „șapte ani de acasă". Chiar dacă nu este întru totul adevărat, totuși este limpede că o purtare politicoasă, curtenitoare, atentă primește elementele de bază în familie. Copiii trebuie să învețe de mici să fie respectuoși și prevenitori cu cei din jur. Mai târziu toate relațiile sociale trebuie să aibă ca element atenția față de cei din jur. Pentru că o purtare politicoasă, în afară de faptul că este civilizată, deschide căile înțelgerii, face atmosfera destinsă și chiar prietenească. De la felul în care poftești pe cineva în cameră, de la felul cum intri într-o încăpere și spui „bună ziua" și până la utilizarea frecventă a unor formule de genul „vă rog", „vă mulțumesc", „cu plăcere" totul creează o anumită impresie asupra interlocutorului. În plus, o purtare politicoasă poate deschide și uși considerate zăvorâte către sufletul cuiva.

Comerțul modern a devenit o industrie a zâmbetului, spunea un sociolog, bazându-se pe faptul că vinderea unor produse poate depinde în mare măsură de felul în care cumpărătorul este tratat politicos și este întâmpinat cu un surâs. De aceea toate reclamele pentru produse sunt însoțite de zâmbetul atrăgător al unor fete, de utilizarea unor formule îmbietoare.

Revenind însă la viața fiecăruia, purtarea politicoasă nu este dificilă dacă ea a intrat în reflexele profunde ale fiecăruia. Așadar trebuie ca orice acțiune care presupune o relație umană să fie tratată de o manieră politicoasă. Chiar și un ordin, sau anunțarea unei vești neplăcute poate avea un alt impact asupra celui care o

primeşte, dacă este transmisă într-un mod politicos, pe un ton prevenitor.

Politicos este cel care oferă locul într-un tramvai unui bătrân, cel care nu uită să spună „vă rog" atunci când cere un obiect de la un coleg sau de la un vânzător, cel care nu uită să spună „mulţumesc" pentru un serviciu cât de mic. Purtarea excesiv de politicoasă nu trebuie să se transforme în atitudine servilă, după cum contrariul este bădărănia, mojicia. Pentru că politeţea înseamnă în primul rând respectarea personalităţii şi sensibilităţii interlocutorului.

Politeţea devine astfel un fel de lubrifiant în relaţiile dintre oameni.

PREZENTĂRILE. Prezentările ajută la stabilirea contactelor sociale şi la lărgirea numărului de persoane cunoscute. Pentru a face cunoştinţă, orice întâlnire este favorabilă, mai puţin o înmormântare.

Bunele maniere spun că este prezentat bărbatul femeii, tânărul celui mai în vârstă şi persoana mai puţin importantă celui care se bucură de un mare prestigiu. În practică însă prezentările se realizează aproape simultan. În orice caz este necesar ca numele persoanelor prezentate să fie pronunţate clar, adăugându-se numele de familie, profesia sau alt reper care să ajute la facilitarea cunoaşterii; („Domnule doctor Ionescu, vi-l prezint pe domnul Vasile Olteanu, nepotul doamnei Tănăsescu"). De asemenea fiii sunt prezentaţi prietenilor. Cel prezent, dacă se află aşezat, se ridică în picioare; doamnele pot să rămână aşezate dacă le sunt prezentate bărbaţi, dar se ridică dacă este vorba de

o persoană mai în vârstă, sau o altă persoană căreia vor să-i arate considerație.

Cel care este prezentat nu întinde mâna primul, ci așteaptă să-i fie oferită. Formele de prezentare sunt oarecum fixe: "Permiteți-mi / am onoarea / aș dori să vi-l prezint pe ..." sau „Cunoașteți pe doamna X ?" După rostirea clară a numelui se rostesc de asemenea formule de genul: „Sunt (foarte) bucuros că v-am cunoscut", „Mi-a făcut plăcere să vă cunosc" etc., care pot fi rostite și la despărțirea de persoana abia întâlnită.

În anumite situații, când cineva pătrunde într-un loc (birou, sală de clasă, de conferințe etc.) în care nu există nimeni care să-l poată prezenta, poate s-o facă singur spunându-și numele și funcția și motivându-și eventual prezența acolo. La fel se procedează când sună la telefon o persoană necunoscută: „Îmi dați voie să mă prezint ...".

Dacă un grup este prezentat altui grup nu se insistă asupra numelor: „Vă prezint grupul de cercetători aflat la noi în țară în schimb de experiență ..."

Trebuie reamintit că atunci când se salută, persoanele trebuie să-și întindă cu convingere mâna, fără să strângă excesiv dar nici să lase mâna flască, lipsită de vlagă. Bărbații salută femeile fie înclinându-se, fie făcând gestul de sărutare a mâinii, fie – așa cum se poartă în România, Polonia, Rusia – sărutând mâna. Dar acest lucru nu trebuie considerat obligatoriu, iar femeile care nu sunt astfel salutate nu trebuie să se simtă ofensate. Este însă impardonabil ca un bărbat să sărute mâna unei femei într-un grup, și să nu facă la fel cu celelalte. De asemenea

este neelegant ca după ce un bărbat salută ceremonios o femeie, un altul din același grup să procedeze diferit.

PRÂNZUL DE LUCRU. Oamenii politici sau de afaceri obișnuiesc să-și întâlnească prietenii sau partenerii la un prânz de lucru, care este de fapt o masă în care pot fi abordate și unele probleme profesionale. Aceste mese au avantajul că se creează o ambianță mai puțin oficială și deci mai puțin rigidă, și permit o mai bună cunoaștere a partenerilor. În plus se câștigă timp pentru organizarea unor întâlniri în care problemele respective trebuie oricum discutate.

De regulă aceste întâlniri se organizează telefonic sau prin viu grai, programându-se ora și locul întâlnirii, cu precizie. Cel care a făcut invitația trebuie să rețină din timp masa la un anumit restaurant, interesându-se eventual și de meniu. Pentru reușita întâlnirii – în care miza poate fi foarte importantă – nu trebuie neglijat nici un amănunt.

Cel care invită plătește, chiar dacă oaspetele va insista să facă acest lucru.

De obicei conversația la masă trebuie să treacă de la probleme cu caracter general sau anecdotic pentru a ajunge către sfârșitul mesei la discuția de fond. Dacă problema este presantă și subiectul alunecă spre zona de interes a partenerilor el poate fi abordat în orice moment al mesei. Discuția nu trebuie să împiedice servirea mesei. În timpul acestor mese nu se gesticulează, se păstrează un aer calm și detașat și sunt, desigur, contraindicate mișcările largi sau bruște, și orice manifestare excesivă. Pe ca

posibil nu se aduc la masă documente, hărţi etc.

În măsura în care este necesar, la asemenea mese pot fi invitate şi soţiile sau prietenele. Meniul nu trebuie să fie abundent, ci de calitate. La fel şi băuturile.

PRIETENIA. „Fără prietenie n-ar vrea nimeni să trăiască, chiar dacă ar avea toate celelalte bunuri ..." Cuvintele marelui filozof grec Aristotel arată cât de important este acest sentiment pentru oameni. Trebuie însă făcută întotdeauna distincţia între prieteniile interesate sau trecătoare şi cele temeinice, bazate pe încredere şi stimă reciprocă.

„Prietenul sigur îl cunoşti în împrejurări nesigure", spune un proverb latinesc. Şi într-adevăr prieten în adevăratul sens al cuvântului se dovedeşte acela care ştie nu doar să-ţi vină în vizită, la aniversări, pentru a mânca şi a bea la masa ta, ci mai cu seamă acela care îţi poate fi reazem în situaţii mai puţin plăcute, când ai nevoie de ajutorul lui.

De aceea, dacă suntem prietenii cuiva, trebuie să contăm reciproc că ne vom acorda ajutorul sau sfatul, în orice ocazie. Această disponibilitate însă nu se cuvine să fie rău înţeleasă: nu trebuie să abuzăm în cererile noastre către un prieten, trebuie să înţelegem că şi el, la rândul lui, are propriile probleme, pe care este bine să le înţelegem. Între prietenii adevăraţi se stabileşte un fel de complicitate: cu un adevărat prieten ajunge să te înţelegi din priviri. Desigur pot fi şi „prietenii" care s-au stabilit pentru scopuri îndoielnice: şi hoţii sau criminalii pot să-şi

dovedească prietenie, dar este o complicitate în rău. De fapt nici unul dintre aceşti „prieteni" nu-şi dă seama de răul pe care-l face celuilalt. De aceea este bine să se facă distincţie între tipurile de prietenie: urmăreşte ea un scop pozitiv, vrea să ajute la împlinirea personalităţii celuilalt, sau este doar o coalizare pentru o fărădelege?

Prietenia se verifică prin deplina onestitate, prin lipsa de minciună şi ipocrizie. Dacă eşti nevoit să-i ascunzi unui prieten ceva, trebuie să-l avertizezi că nu poţi să-i mărturiseşti, nu din cauză că nu ai avea încredere în el, ci pentru că lucrul acela îţi aparţine doar ţie şi familiei tale.

Dacă se întâmplă să intervină anumite situatii ambigue, nelămurite între prieteni, este bine să fie provocată o discuţie lămuritoare. De asemenea trebuie ştiut că prietenii, oricât de apropiaţi ar fi, nu trebuie să depăşească un anumit grad al intimităţii fiecăruia: nu trebuie să ne băgăm nasul în treburile personale ale prietenului, dacă el nu consideră oportun să ne destăinuie acest lucru. Nu trebuie ca prietenia noastră să devină un lucru stingheritor, care să ne incomodeze. Dimpotrivă trebuie respectată libertatea fiecăruia. Şi încă ceva: să nu uităm că la fel ca şi în dragoste, şi în prietenie contează mult şi lucrurile aparent mărunte.

PUIUL. Este destul de dificilă operaţiunea de desfacere a cărnii de pui de pe oase atunci când ni se serveşte aşa ceva. Între prieteni sau în familie se poate încerca cu cuţitul şi cu furculiţa, iar când acest lucru nu mai este posibil ne putem folosi doar de degete. În acest

trebuie să avem grijă să nu ne murdărim de grăsime la gură și pe mâini. Mâinile pot fi curățate și în timpul ei cu ajutorul unui vas de apă cu puțină zeamă de mâie ștergându-ne apoi ușor cu șervețelul.

Dacă ne aflăm într-un cadru mai sofisticat este bine nu încercăm să consumăm toată carnea de pe oase; em însă continua daca gazda dă tonul în această vință.

La un picnic nu se folosesc deloc tacâmurile ci ar mâinile, evident curate.

Rămas bun
Răsuflarea
Restaurantul

R

RĂMAS BUN. Ca şi salutările de întâmpinare a prietenilor sau a cunoscuţilor şi cele de rămas bun trebuie să ţină seama de unele mici „detalii" care pot să strice o bună impresie generală, sau să reprezinte chiar o gafă. Aşadar când suntem în vizită trebuie să pornim de la principiul binecunoscut, dar sănătos, că „vizitele scurte sunt cele plăcute" şi să ne despărţim de gazdă cât mai curând, fără ca plecarea să pară nepoliticoasă. Dacă am fost însă invitaţi la o masă sau la o serată cu o durata mai mare (de regulă cam două ore) la sfârşit anunţăm că trebuie să plecăm, nu înainte de a ne manifesta regretul că trebuie să părăsim o reuniune atât de plăcută. Trebuie oferită de asemenea o explicaţie amabilă, dar nu neapărat de complezenţă, atunci când trebuie să plecăm mai devreme.

Este politicos ca gazdele să insiste pentru prelungirea şederii, dar vor ceda treptat. Dacă oaspeţii depăşesc cu mult timpul plecării, gazdele îi pot face cu tact şi delicateţe să înţeleagă că a sosit vremea despărţirii. Dar nu după exemplul popular: „Fii cuminte, mamă, că nenea vrea să plece acasă", spus ca un apropó cât se poate de transparent.

Despărţirea propriu-zisă se face nu înainte ca oaspeţii să mai mulţumească odată. Ei vor fi conduşi la uşă de gazde, care nu trebuie să-i părăsească imediat ci să aştepte până vine liftul, sau să-i conducă până la poartă. Salutările nu se fac prea în grabă, dar nici nu trebuie să se întârzie, mutând reuniunea în pragul uşii. Cu atât mai mult nu se cuvine aşa ceva dacă alţi musafiri încă nu au plecat.

În cazul unor reuniuni mai numeroase, când unul dintre musafiri este nevoit să plece mai devreme este bine să o facă în mod discret pentru a nu sugera, implicit, celorlalţi că este timpul să se pregătească de plecare.

RĂSUFLAREA. Nimic mai neplăcut decât atunci când stai de vorbă cu cineva căruia îi miroase gura. Subiectul este neplăcut chiar să fie tratat şi teoretic, dar impune câteva precizări care sunt necesare. Desigur neplăcerea este în primul rând a celui care este nevoit să suporte pe cineva cu o răsuflare „grea". În asemenea situaţii metoda cea mai bună este să facem în aşa fel încât să stăm cât mai la distanţă. A-i face observaţie interlocutorului aflat într-o situaţie atât de jenantă este destul de delicat. Totuşi între priteni este recomandabil ca abordând

problema în termeni generali să-i atragi atenţia celui care se află în situaţia respectivă că ar fi bine să consulte un medic pentru că ar putea fi vorba fie de o problemă de digestie, fie de una stomatologică.

În cazul că şi cel cu probleme de acest tip înţelege că ceva nu este în regulă nu trebuie să neglijeze acest lucru: ar putea fi vorba de ceva trecător, care se poate agrava dacă nu se iau măsuri. Pentru situaţii de „criză" soluţia poate fi o bomboană mentolată sau guma de mestecat înainte de întâlnirea cu cineva. Dar aceasta nu este o soluţie, ba poate chiar agrava problemele de digestie dacă aceasta este cauza.

Spălatul frecvent pe dinţi şi controlul sistematic la doctor ne poate feri însă de o situaţie atât de stânjenitoare.

RESTAURANTUL. Comportamentul la masă, la restaurant nu se deosebeşte de cel de acasă. Există însă la restaurant câteva momente care impun o anumită comportare elegantă.

Astfel la intrarea în restaurant, când bărbatul este însoţit de o femeie, intră el primul. Apoi aşteaptă împreună până vine un chelner. Când acesta îi însoţeşte la masă, femeia merge înaintea bărbatului. Dacă intrând sau ieşind din restaurant femeia zăreşte persoane cunoscute la vreo masă, bărbaţii se ridică pentru a o saluta, în timp ce femeile rămân aşezate. Dacă bărbatul întâlneşte cunoştinţe, în nici un caz nu se opreşte la masa lor pentru a saluta. La masă femeia este aşezată în locul cel mai bun, cu faţa către sală.

După ce este adus meniul, chelnerul ia comanda mai întâi de la femeie, apoi de la bărbat: ei pot cere lămuriri în legătură cu lista prezentată. Femeia poate ea însăşi să comande, fără să ceară bărbatului să fie intermediar. Cine este invitat la restaurant nu trebuie să comande felurile cele mai scumpe, dar nici pe cele mai ieftine. În timpul mesei chelnerul nu este chemat bătând în masă, fluierând sau ţipând: poate fi atenţionat când trece prin apropiere.

La masă bărbatul trebuie să fie atent ca însoţitoarei să nu-i lipsească ceva; de exemplu poate pune vin în paharul ei, dacă nu este chelnerul în apropiere.

Când sunt mai mulţi invitaţi la masă este bine ca să se alterneze femeile cu bărbaţii şi să nu fie aşezaţi soţul şi soţia unul lângă altul; cel care invită achită nota de plată cât mai discret. Când la masă participă un grup de colegi sau prieteni care plătesc „nemţeşte" achită unul dintre ei, urmând ca socotelile să se facă altădată şi în altă parte.

În cazul unei perechi plăteşte bărbatul, evaluând rapid nota şi fără să insiste asupra detaliilor; dacă nota de plată conţine erori serioase se cere o discuţie lămuritoare discretă cu şeful de sală sau cu chelnerul.

La plecare bărbatul o ajută pe femeie şi merge în spatele ei până la uşă, când el va ieşi primul şi va ţine uşa deschisă.

Şi la restaurant se impune un comportament discret şi măsură: nu trebuie exagerat cu băutura. Bărbatul trebuie să se arate un perfect *gentleman*, iar femeia să fie discretă şi moderată, rezistând tentaţiei de a atrage atenţia asupra ei.

Salata
Saluturi
Scobitorile
Scrisorile
Scrumiera
Semnătura
Snobismul
Sportul
Strănut, sughiț, căscat

S

SALATA. Salata este sau ar trebui să fie folosită la masă în special alături de mâncărurile pregătite cu carne. Este adusă în unul sau mai multe castroane (în funcție de numărul invitaților). Castroanele pot fi din cristal, ceramică sau plastic (dar în nici un caz din tablă sau din argint) împreună cu tacâmuri speciale (lingură şi/sau furculiță) cu care fiecare să se poată servi. Dacă salata nu este codimentată după gust, atunci se aduce alături într-un bol şi „sosul" făcut de obicei cu lămâie, ulei special şi sare, pantru ca fiecare să-şi pună după gust. Comesenii îşi pun salată în platourile pentru salate, sau în farfurii.

Se obişnuieşte uneori ca salata, mai bogată, să constituie un fel de mâncare, de obicei aperitivul, iar

atunci este adusă de la început în farfurii sau boluri speciale. Se serveşte cu furculiţa, care la sfârşit se aşază pe farfurie sau în bolul din care am mâncat.

SALUTURI. În vremurile mai îndepărtate salutul constituia o adevărată ceremonie. Astăzi a devenit un gest obligatoriu de politeţe faţă de persoanele cunoscute pe care le întâlnim. Dar pot fi de asemenea salutaţi vânzătorul dintr-un magazin, recepţionerul de la hotel sau o persoană aflată în lift, chiar dacă nu le cunoaştem.

În locul formulelor pretenţioase, astăzi se salută simplu cu „Bună ziua", „Bună seara" etc. şi se spune la despărţire „La revedere" sau, mai intim, „Pa". Există, la români, şi alte formule: „Salut(are)", „Noroc", „Să trăiţi" (mai reverenţioasă, când nu este linguşitoare). Toate aceste formule sunt de regulă însoţite de o strângere de mână care trebuie să nu fie nici indiferentă (o mână moale, lipsită de vlagă), dar nici prea viguroasă. La noi, bărbaţii salută femeile pe care le cunosc cu formula: „Sărut mâna", care nu este obligatorie, cum de asemenea nu este obligatoriu nici gestul ca atare. Într-un grup, dacă cineva sărută mâna unei femei se cuvine să procedăm cu toţii la fel, chiar dacă nu suntem partizanii unei asemenea forme de salut.

Într-un loc public atunci când intră o femeie sau o persoană mai în vârstă care salută este politicos să ne ridicăm în picioare. Nu este elegant să întrerupem brusc o conversaţie pentru a saluta sau a ne lua rămas bun; aşteptăm până se face o pauză. De asemenea salută mai întâi cel tânăr pe cel bătrân, bărbatul pe femeie, cel inferior

în grad pe şef, deşi de regulă gestul ca atare se face aproape concomitent.

Pe stradă sunt salutate toate persoanele cunoscute, dar cu decenţă. Bărbaţii cu pălărie obişnuiesc şi astăzi să şi le scoată atunci când salută o persoană. Este o dovadă de lipsă de educaţie dacă atunci când o persoană cu care nu mai suntem în raporturi de pritenie ne întinde mâna, nu răspundem la salut, mai ales în societate.

SCOBITORILE. Scobitorile sunt folosite în special pentru a servi mai uşor anumite tartine. La masă sunt aduse pentru orice eventualitate, dar folosirea lor pentru curăţirea dinţilor nu este recomandată la masă. Dacă totuşi se întâmplă să avem nevoie de scobitoare ne retragem discret într-un colţ sau mergem la baie. Metoda acoperirii cavităţii bucale în timp ce se continuă operaţiunea de curăţire a dinţilor nu este elegantă şi prin urmare nu este recomandată de bunele maniere. Dimpotrivă, procedând astfel abia atragem atenţia asupra noastră.

Dacă totuşi situaţia cere folosirea unei scobitori acest lucru se face rapid şi cât mai discret. *Sub nici un motiv nu se ţine scobitoarea în gură, ca un trofeu.* La restaurant, dacă se întâmplă să avem nevoie solicităm acest lucru cât mai discret şi le folosim aşa cum am arătat mai sus.

SCRISORILE. Astăzi lumea preferă tot mai mult să folosească telefoanele sau faxul pentru a comunica, reducând adesea mesajul la un text cât mai sintetic; s-a

renunțat prin urmare la tonul confensiv din scrisori. Aceasta ca impresie generală, pentru că de fapt numărul celor care, dintr-un motiv sau altul, comunică în continuare prin scrisori este destul de mare.

Dar cum trebuie scrise aceste scrisori pentru a păstra un ton adecvat? Punctele cele mai „sensibile" sunt începutul şi finalul scrisorii, pentru că în rest fiecare găseşte cuvintele potrivite pentru a spune ce are de spus. Avem în vedere, evident, scrisorile cu caracter personal, pentru că acelea cu caracter oficial au o structură proprie, nu mai puțin importantă.

Dacă suntem în relații mai familiare cu destinatarul vom folosi aşadar o formulă de tipul „Dragă ..." (în care vom folosi prenumele celui căruia ne adresăm). Dacă cel căruia ne adresăm ne este familiar, dar nu putem să-i spunem pe nume ne adresăm cu formula „Dragă Domnule Profesor" (sau „Scumpă Doamnă Ionescu"), sau, în anumite cazuri, „Mult stimate Domnule Doctor" etc.

La sfârşit se scrie „Al Dumneavoastră" („Al tău") şi se semnează cu prenumele, (dacă nu există nici un dubiu asupra expeditorului) sau adăugând şi numele: „Al Dumneavoastră Sorin (Popescu)". Semnătura este precedată de formula: „Cu salutări prietenești", „Cele mai calde (sincere, bune) salutări din partea lui ...". Iar dacă relația este mai puțin familiară: „Cu deosebită stimă (considerație etc.)".

Cât priveşte modul de redactare, scrisoarea începe prin consemnarea în dreapta sus a datei şi locului de unde este scrisă: „Băile Herculane, 3 aprilie 1996". Urmează

formula de adresare de început, scrisă mai jos şi mai spre stânga, apoi şi mai jos, de obicei scris mai spre dreapta începe redactarea textului. Se lasă, evident spaţiu de doi-trei centimetri la stânga foii de hârtie precum şi pentru marcarea paragrafelor, dacă se consideră necesar. La sfârşit semnătura mai spre dreapta paginii.

Scrisorile de dragoste se scriu tot mai rar, iar bărbaţii sunt şi mai puţin dispuşi să o facă, de teamă de a nu lăsa, probabil, o mărturie scrisă a dragoestei. Numai că în adolescenţă elanurile de dragoste îşi găsesc chiar o anumită clarificare prin scrisori. Dar şi aici este bine să se manifeste o anumită reţinere: în fond o scrisoare este o hârtie scrisă care poate nimeri şi sub ochii altcuiva. Iar unei persoane neutre efuziunile sentimentale i se pot părea ridicole. La acesta capitol este greu de dat sfaturi, aşa că cel mai sigur este ca fiecare să-şi asculte propriile impulsuri. Totuşi, nu stăruiţi să scrieţi cuiva care nu vă răspunde.

Tonul ironic, aluziile uşor maliţioase „dau bine" în scrisorile dintre prieteni, în schimb tonul sfătos, profesoral este de evitat. De asemenea nu este cazul să transformăm scrisorile în dizertaţii sau eseuri dând citate din autori mai mult sau mai puţin celebri.

Scrisorile cu „poezele" folosite cândva de cătane, trebuie de asemenea evitate, fiind expresia unei lipse de mijloace de exprimare şi a copierii unor formule absolut nefericite.

Pentru a conchide, scrisorile trebuie redactate în aşa fel încât să ne exprime şi să păstreze cât mai bine raporturile cu destinatarul; de aceea ele trebuie să fie sincere, directe, spontane, să justifice trimiterea lor.

SCRUMIERA. Cel care fumează trebuie s se servească obligatoriu de o scrumieră. Când un fumăto este invitat undeva, absența scrumierei de pe masă poate f un semn că gazda nu dorește să se fumeze; dacă fumător vrea totuși să-și aprindă o țigară trebuie să ceară vo gazdei și să ceară o scrumieră.

Fumătorul trebuie să evite să fumeze la masă s să arunce scrumul pe o farfurie sau un alt vas improviz De asemenea chiștocurile nu se aruncă la întâmplare, ci s sting și se așează tot în scrumieră. Nici când se fumează p stradă nu se aruncă resturile de la țigară la întâmplare. S pot produce incendii și în același timp se produce poluare a mediului ambiant.

Fumătorii trebuie să aibă grijă să scuture din ti țigara în scrumieră pentru a nu scăpa scrumul pe covor.

SEMNĂTURA. Semnarea unei scrisori s document oficial este obligatorie pentru a confir autenti-citatea acestora. Pentru semnătură se scrie mai înt prenumele și apoi numele de familie. Semnătura, așa cum și-a conceput-o fiecare, servește în bănci pentru recunoașterea unui document de credit și deci ea nu trebuie schimbată. Prin urmare este bine să fie mult timp exersată pentru a evita posibilitatea apariției unor variante.

În cazul în care un anumit document are prevăzută indicația „semnătură lizibilă" atunci se semnează în așa fel încât să fie cât mai citeață. În corespondență este bine să semnăm cu prenumele pentru prieteni și cu semnătura

întreagă pentru persoanele care sunt mai puțin familiarizate cu numele nostru.

Dacă o scrisoare sau o ilustrată este semnată de ambii soți, prima semnătură este cea a soției. În semnăturile de documente cu caracter personal, cum ar fi scrisorile, ar fi ridicol și pretențios să se treacă și titlul. În schimb în scrisori cu caracter oficial uneori este obligatoriu alteori facultativ să se treacă și titlul: Doctor, Director general, Inspector șef etc.

SNOBISMUL. Snobismul, spune dicționarul, este atitudinea de „admirație nefirească și fără discernământ pentru tot ce este la modă". Este vorba, la urma urmelor, de o atitudine tolerabilă și destul de răspândită, în diverse grade, în rândul oamenilor. Unii sunt snobi vrând să se poarte după ultimul jurnal de modă, deși nu au nici conformația fizică și nici posibilitatea de a-și confecționa obiecte asemănătoare cu cele văzute. Alții își manifestă snobismul vrând să arate că sunt la curent cu ultimele noutăți literare, culturale, sau când vor să demonstreze că se află în relații intime cu personalități proeminente. Este vorba într-un fel, de un fenomen de automăgulire a propriei personalități. Snobul are întotdeauna nevoie de spectatori.

În societate însă comportarea snoabă (care este de fapt o mică impostură) poate fi ușor descoperită. Așadar se cuvine să ne comportăm natural, să ne recunoaștem anumite limite, să nu ținem cu tot dinadinsul să arătăm că suntem mai grozavi decât în realitate. Efortul de a părea

altfel şi de a ne asemăna cu cineva nu ne poate face decât ridicoli.

În societate snobii sunt trataţi cu condescendenţă sau cu ironie, dar atunci când depăşesc anumite limite, prin insistenţă, riscă să devină tot mai puţini agreabili. Soluţia este, pentru ei, comportarea naturală, fără ifose şi închipuiri.

SPORTUL. S-ar putea spune că toată lumea face sport, dar ideea este inexactă. Tineretul într-adevăr este cuprins în formele de practicare a sportului în şcoli, dar este vorba doar de formele elementare de mişcare. Adulţii sunt şi mai puţini cei care fac sport cu o anumită periodicitate, iar bătrânii cu atât mai puţin. Şi totuşi interesul pentru sport este constant la toate vârstele, măcar din punct de vedere al spectacolului.

Cuvântul sport care vine din engleză are rădăcini în limba latină şi înseamnă recreere, divertisment. Şi totuşi latinii susţineau că „mintea e sănătoasă într-un corp sănătos". Lumea sportului este aşadar veche şi destul de cunoscută. Ea are regulile ei care trebuie aplicate de cei care practică vreo ramură sportivă, dar este bine ca ele să fie cunoscute şi de susţinătorii sau simplii spectatori.

În primul rând, fiecare sport are regulile sale proprii pe care orice practicant trebuie să le cunoască şi să le respecte. Dacă acest lucru nu se întâmplă spiritul jocului este viciat, iar acest fapt se transmite şi spectatorilor. În ceea ce-i priveşte, spectatorii trebuie să-şi susţină favoriţii tocmai în spiritul respectării regulilor şi să accepte că

sport câştigă cine este mai bun. Acesta este de altfel sensul expresiei engleze *fair-play*, adică spiritul de corectitudine.

Pentru ca atât în rândul sportivilor cât şi al susţinătorilor să nu existe suspiciuni, sportivii trebuie să nu conteste autoritatea şi deciziile arbitrilor, să nu-şi insulte adversarii şi să accepte sportiv înfrângerea, sau dimpotrivă să-şi respecte adversarul chiar dacă a fost învins. Acesta este spiritul sportului pe care mulţi ar vrea să-l transfere şi în viaţa de zi cu zi.

Comportamentul sportiv presupune de asemenea înţelegere şi atenţie faţă de adversar: o victorie nu trebuie obţinută în orice condiţii. Păstrarea relaţiilor amicale între adversarii de pe terenul de sport şi chiar a stimei reciproce sunt fapte care le citim în presă din declaraţiile marilor sportivi. Marii sportivi ştiu să se aprecieze între ei; îşi dau seama că superioritatea lor asupra adversarului poate să dureze o vreme, pentru ca apoi să fie ei cei înfrânţi.

Pe de altă parte, sportivii nu vorbesc disprețuitor despre adversarii lor pentru că în felul acesta şi triumful lor eventual ar fi diminuat.

Cunoscătorii spun că sportul dă multe lecţii de viaţă: între sportivi se păstrează relaţii de prietenie pentru toată viaţa; se dezvoltă spiritul de echipă care merge până la sacrificiu de sine. Cel mai bun exemplu este alpinismul, unde practic viaţa fiecăruia depinde de talentul şi capacitatea profesională a coechipierului.

Dar şi sporturile individuale, cum ar fi schiul, înotul etc. pun în valoare spiritul de întrajutorare între sportivi.

O altă lecţie de viaţă indirectă o dau însă şi acei

sportivi care din cauză că nu respectă rigorile de viaţă şi de antrenament eşuează şi ratează cariera, chiar dacă erau dotaţi pentru marea performanţă.

În concluzie sportul oferă bune exemple de comportare corectă şi civilizată între oameni, după cum poate oferi şi pilde ale lipsei de respect şi de cuviinţă.

STRĂNUT, SUGHIŢ, CĂSCAT.

Strănutul, sughiţul, căscatul sunt reflexe fiziologice datorate fie unei răceli, fie oboselii, fie unei digestii greoaie. De aceea trebuie privite cu înţelegere. În acelaşi timp cel care este confruntat cu asemenea manifestări ale firii trebuie să rămână cât mai discret, să facă minimum de zgomot.

În cazul strănutului trebuie să avem la îndemână o batistă, evitând pe cât posibil să stropim în jur: este şi nesănătos şi neplăcut. Nu trebuie să facem eforturi pentru a ne reprima strănutul, dar nici nu trebuie să facem un zgomot de trompetă spartă. Cine ştie că strănută frecvent trebuie să evite să meargă la teatru sau concert şi să se trateze din timp. Dacă strănutul nu încetează este bine să ne retragem politicos la toaletă sau în altă parte până ne clamăm.

Sughiţul este tot fiziologic, dar mai neplăcut. De aceea de la prima manifestare trebuie să ne retragem şi să încercăm să ne liniştim: pentru unii se dovedeşte eficient să înghită o linguriţă de lămâie, sau puţin zahăr, alţii îşi rezolvă acest disconfort cu un pahar cu apă sau pur şi

simplu respirând adânc. Dacă ni se întâmplă aşa ceva ne cerem discret scuze, fără a insista asupra incidentului.

Căscatul poate fi cauzat de oboseală, sau de plictiseală şi monotonie, dar şi de o funcţionare mai lentă a ficatului. Trebuie să avem grijă să punem mâna la gură şi să încercăm prin respiraţie adâncă sau prin concentrarea atenţiei să-i punem capăt. Dacă se întâmplă să căscăm spontan în timpul unei conversaţii, ne cerem scuze. În afară de faptul că este dezagreabil, interlocutorul ar putea să creadă că aceasta s-ar datora felului său plictisitor de a fi.

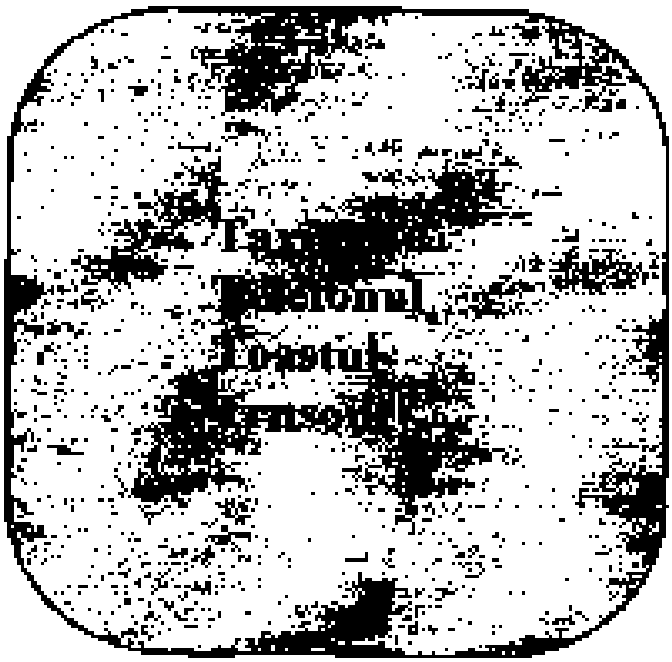

T

TAXIUL. Oricine a folosit cândva un taxi, fie că are fie că nu are maşină proprie. Primul lucru de ştiut este că taxiul este o casă pe roţi în care suntem oaspeţi: deci se cuvine să spunem „bună ziua" sau „bună seara" când urcăm în maşină şi să comandăm pe un ton normal (nu răstit, dar nici pe un ton umilitor) unde vrem să fim transportaţi. În taxi nu se fumează decât după ce vom cere voie şoferului, nu se aruncă lucrurile la întâmplare, nu se mănâncă. De asemenea nu trebuie să obligăm şoferul să ne răspundă la sutele de întrebări, sau să participe la discuţii interminabile: el trebuie să fie atent şi pe unde merge. Totodată, nu se cade să abordăm subiecte intime, nici teme care pot să nu-i facă plăcere.

Nu trebuie să „conducem" în locul lui, dându-i indicații pe ce stradă să o ia. Numai dacă face un ocol prea mare putem să-i atragem atenția. De asemenea trebuie plătit atât cât se cuvine, fără să ajungem la tocmeli penibile, dar fără să ne lăsăm „jefuiți".

Atenție să nu lăsăm pe banchetă sau în portbagaj geamantanul sau sacoșele pe care le-am avut: din spirit de prevedere mulți obișnuiesc să rețină numărul de înmatriculare al autorizației sau alt semn distictiv al șoferului sau mașinii.

TELEFONUL. Telefonul este un mijloc de comunicare atât de folositor încât aproape nu ne putem închipui cum s-a putut trăi fără el. Folosirea acestei minunate invenții moderne necesită însă reguli, care adesea sunt ignorate.

De exemplu nu se dă telefon la ore „mici" din noapte, decât în cazuri cu adevărat serioase. Nu se telefonează, de asemenea nici în orele de odihnă de după-amiază sau dimineața foarte devreme. Nu trebuie exagerată vorbăria la telefon: unii au timp de așa ceva, alții nu, unii au dispoziție să asculte, alții mai puțin. Altfel există riscul ca totul să se transforme într-o comedie: în timp ce unul vorbește celălalt face cu totul altceva spunând doar din când în când „Da" sau „Nu". Dacă din întâmplare se face o legătură proastă nu trebuie bruscat cel care a greșit numărul: și nouă ni se poate întâmpla la fel. Unii profită de anonimat pentru a deveni bădărani: nu trebuie să li se răspundă la fel, ci e mai simplu să punem telefonul în furcă.

Cel care a format numărul greşit trebuie să-şi ceară politicos scuze.

Atunci când ne aflăm în casa cuiva nu punem stăpânire pe telefon şi mai ales nu facem convorbiri interurbane. Dacă avem nevoie să dăm un telefon, trebuie să cerem voie. Convorbirile scurte sunt preferabile şi la telefonul public.

Trebuie evitate convorbirile prea intime la telefon; s-ar putea ca din greşeală să fiţi ascultat.

TOASTUL. Rostirea unui toast la o masă festivă nu este un obicei prea răspândit la români; alte popoare şi-au creat o faimă în această privinţă. Totuşi există şi situaţii când se preferă rostirea câtorva cuvinte: la o reuniune cu colegii, atunci când cineva pleacă sau vine, la promovarea în funcţie, la alte sărbători în familie (aniversări, nunţi de argint, la naşterea unui copil).

Cel care rosteşte toastul nu trebuie să facă o demonstraţie de elocinţă, şi cu atât mai puţin de elevaţie, dând citate etc. Dimpotrivă trebuie să fie un discurs direct, dacă se poate plin de umor, rostit cu sinceritate, în care să fie adus un omagiu celui în cinstea căruia se rosteşte.

La sfârşitul alocuţiunii se aplaudă, se ciocnesc paharele cu băutură (cea mai potrivită este şampania). Dacă numărul invitaţilor este prea mare, doar se ridică paharul în semn de salut şi omagiu.

Persoana în cinstea căreia s-a rostit toastul poate spune un simplu mulţumesc sau poate rosti câteva cuvinte. În ambele situaţii după rostirea cuvintelor participanţii la

sărbătoare trebuie să bea măcar puțin din pahar. În alte părți există obiceiul ca după astfel de momente paharul să fie golit.

Chiar și persoanele care nu consumă băuturi alcoolice trebuie ca la momentul toastului să țină în mână un pahar cu băutură și să guste cât de puțin.

Momentul toastului este ales fie la începutul mesei, fie mai spre sfârșit, atunci când de regulă se servește șampania.

TRUSOUL. Pe vremea bunicilor noștri pregătirea trusoului fetei era o preocupare de lungă durată a părinților acesteia. În vremurile actuale mulți părinți au renunțat la acest obicei preferând să cumpere lucrurile necesare atunci când fiica se căsătorește. Sunt multe situații când pentru completarea trusoului participă atât familia fetei, cât și cea a băiatului.

Totuși pentru a se evita anumite reproșuri de după căsătorie din partea familiei băiatului, familia fetei se poate îngriji de preocuparea măcar a unei părți din ceea ce se cheamă trusou. Prin trusou se înțelege aici nu toată zestrea care poate să o aducă fata, ci procurarea lenjeriei de pat (cearșafuri, fețe de pernă, pături, cuverturi etc.), a celei de baie (prosoape de toate mărimile și chiar halate de baie), de masă (fețe de masă, tacâmuri, veselă) sau de bucătărie. Cantitatea pieselor procurate depinde de posibilitățile ficcăruia dar un set complet se consideră cel pentru 12 persoane (tacâmuri, veselă, șervețele etc.).

Ținând seama de destinația acestor obiecte fiecare

familie cumpără seturi de bună calitate. Dacă ele pot fi mai multe vor avea şansa să fie utilizate pentru mai multă vreme.

În unele familii se face şi un trusou de lenjerie personală, dar aici trebuie ţinut seama şi de modă.

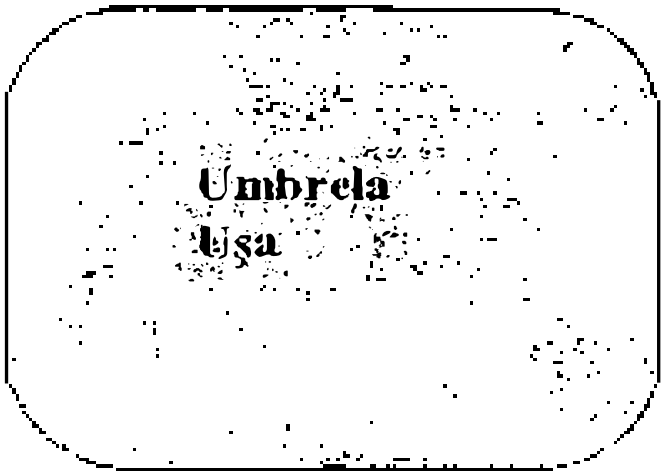

U

UMBRELA. Cândva (a se vedea filmele despre atmosfera primelor decenii din acest secol) umbrela era un obiect mult mai prezent în „ținuta" unor persoane elegante. Acum se folosește îndeosebi umbrela de ploaie și mult mai rar cea de soare (în special de către femei mai în vârstă sau persoane care nu suportă razele soarelui).

Închisă, umbrela bărbătească poate fi purtată ca un baston mânuit însă cu nonșalanță. Majoritatea umbrelelor sunt acum pliante fiind scoase numai atunci când este nevoie. Ele trebuie mânuite cu grijă: atunci când sunt strânse putem să înțepăm din neatenție pe altcineva în autobuz sau pe stradă; când sunt deschise putem să lovim cu marginea lor persoanele din jurul nostru. Atenție ca atunci când plouă să nu lăsăm apa să curgă de pe „streașina" umbrelei pe hainele cuiva. Când intrăm într-o casă, umbrela este strânsă și așezată într-un ungher în așa

fel încât să nu ude pe jos; dacă este spațiu poate fi lăsată deschisă pentru a se usca, dar numai după ce am obținut consimțământul gazdei.

Dacă în timp ce plouă întâlnim un prieten îi oferim cu generozitate protecția umbrelei, chiar dacă riscăm să fim ușor udați. Și încă ceva: umbrela este obiectul pe care îl uităm cel mai frecvent (în autobuz, la magazin etc.) întrucât nu suntem obișnuiți s-o avem mereu în mână.

UȘA. Un test util de politețe îl poate da oricine când se află în situația de a sosi, în același timp cu o altă persoană, în fața unei uși. Regulile civilizate de urmat sunt simple, dar nu toți sunt dornici să le aplice.

Bărbații trebuie să dea întâietate femeilor, iar tinerii celor mai în vârstă. De asemenea cel care iese pe ușă dă prioritate celui care intră. Această preferință are probabil și rațiuni practice. Se consideră că persoana care iese și-a rezolvat problemele pe care le-a avut înlăuntrul clădirii, care poate fi o instituție; în plus cel care intră poate că vine din frig și din ploaie și deci este dornic să scape mai repede de aceste neplăceri.

Într-un local public (restaurant, teatru, cinema) după ce femeia intră prima pe ușă, se oprește lăsând bărbatul în față să o conducă. În felul acesta se evită impresia că femeia este neînsoțită.

Înainte de a intra printr-o ușă care a fost închisă, și are o sonerie sau un alt sistem de comunicare cu persoanele dinlăuntru se așteaptă până vine răspunsul și încuviințarea de a intra.

V

VÂNĂTOAREA. Vânătorii sunt văzuți de către persoanele care nu au această pasiune ca niște oameni bizari. Nu se înțelege cum pot aceşti oameni să-şi petreacă zile şi chiar nopți întregi urmărind un animal sălbatic pentru a-l ucide. Unii cred că este ceva barbar, alții din contră că este o îndeletnicire nobilă. De altfel, la curțile regale şi princiare, întotdeauna vânătoarea a constituit un moment de vârf al vieții. Se respecta un protocol strict, totul era ca o sărbătoare, ca o delectare cu emoții tari pentru aristocrați.

Acum obiceiul s-a democratizat, dar vânătorii formează un fel de „castă" aparte. Desigur este proverbială lăudăroşenia lor, dar de fapt este vorba de o simplă manifestare a unui orgoliu profesional.

Adevăraţii vânători sunt de fapt nişte iubitori ai naturii. Între vânător şi animale se stabileşte o anumită relaţie: de multe ori vânătorii (cei adevăraţi) protejează vânatul, şi nu sunt ucise animalele din speciile periclitate. Pe de altă parte vânătorul trebuie să fie un profund cunoscător al comportamentului animalelor. Altfel nu va şti când şi unde să le găsească, nu va şti care sunt habitudinile şi chiar şiretlicurile acestora.

Dar dincolo de aceste considerente morale vânătorul are de făcut ceva anume şi anume să hăituiască animalele pentru a căuta trofee cinegetice. În lumea vânătorilor, ca şi în cea a sportivilor, trebuiesc respectate anumite reguli de educaţie, care ţin uneori şi de o anumită iniţiere. Astfel când mai mulţi prieteni merg la vânătoare nu se trage asupra unui animal care a fost zărit prima dată de un alt vânător, ci doar în cazul în care celălalt îngăduie acest lucru. După o campanie de vânătoare, de obicei, „recolta" este împărţită între prieteni, fiecare mulţumindu-se cu partea ce-i revine în funcţie şi de performanţele din acea zi. Nu este valabil acelaşi lucru în cazul când s-a vânat un trofeu deosebit. Unii vânători îşi decorează încăperile cu asemenea trofee sau participă la concursuri.

În afară de aceste reguli de camaraderie, vânătorii nu trebuie să încalce pe cele, foarte importante, ale prudenţei: nu se îndreaptă niciodată arma spre un alt vânător pentru că din greşeală se pot întâmpla tragedii; înainte de a trage trebuie verificat dacă arma este în bună stare, dacă muniţia este suficientă; trebuie multă atenţie faţă de acei vânători care sunt miopi sau faţă de cei

emotivi. În general echipa de vânători se formează din persoane care ajung să se cunoască bine şi care au încredere una în cealaltă.

Un alt capitol important este felul de a se îmbrăca al vânătorilor. Necunoscătorii găsesc costumul acestora pretenţios, dar el este conceput din raţiuni de camuflaj, de rezistenţă şi din motive de ordin practic (cu mai multe buzunare, cu îmbrăcăminte de protecţie etc.).

VECINII. Prima probă de sociabilitate este dată în raporturile cu vecinii. Atât folclorul popoarelor cât şi diverşi oameni de spirit au relevat importanţa menţinerii unor bune relaţii cu cei care trăiesc în imediata noastră apropiere. Un proverb ceh spune că „Dacă vrei să ştii ce se discută despre tine, supără-l pe vecin" în timp ce Benjamin Franklin nota în „Memoriile" sale: „Nu arunca piatra în vecini dacă ferestrele tale sunt din sticlă".

Rezultă aşadar că a menţine raporturile bune cu vecinii reprezintă o operaţiune foarte delicată de care depinde nu numai felul cum este transmisă „imaginea" noastră, ci însăşi convieţuirea fără dificultăţi într-un spaţiu limitrof.

În marile oraşe relaţiile cu vecinii se rezumă adesea la simple saluturi. Se cunosc cazuri când anumite persoane s-au cunoscut în alte împrejurări pentru a constata că locuiesc pe aceeaşi scară a unui imobil, fără ca unul să ştie de existenţa celuilalt. Chiar şi în asemenea condiţii de raporturi distante, cel puţin între vecinii apropiaţi trebuie să existe nişte relaţii civilizate. Deci se recomandă să nu

stricăm liniştea dând drumul la radio sau la televizor la volumul maxim, lăsând copiii să ţipe sau să tropăie, sau câinele de apartament să latre, mai ales în timpul orelor de odihnă. De asemenea vom avea grijă de instalaţiile sanitare pentru a nu-i inunda pe vecinii de la etajele inferioare. Atunci când avem invitaţi şi când se şi dansează este bine să-i prevenim pe vecini, cerându-ne scuze pentru disconfortul produs. Asemenea sindrofii nu trebuie să fie prea dese.

Raporturile cu vecinii pot să devină şi mai apropiate, prieteneşti, dar nu într-atât încât să fie tulburată intimitatea fiecăruia. Vecinii trebuie totodată să coopereze pentru menţinerea curată şi în bune condiţiuni a spaţiului comun: scări, dependinţe etc.

În cazul vecinilor de casă raporturile sunt mai directe, dar uneori mai complexe. De obicei între aceştia, în special în spaţiul rural, se stabilesc relaţii de strânsă întrajutorare, după cum se pot întâmpla şi relaţii tensionate, duşmănii care se pot transmite şi generaţiilor ulterioare. Literatura este plină de asemenea cazuri.

Buna cuviinţă cere aşadar ca să păstrăm cât mai cordial posibil relaţiile cu vecinii, fără să fie depăşit un anumit prag al caracterului privat al vieţii fiecăruia.

VINUL. Vinul nu reprezintă numai o băutură, ci dezvăluie o adevărată cultură. Cunoscut încă din antichitate, i-au fost lăudate virtuţile euforice, dar în acelaşi timp s-a spus că vinul ascunde multe „capcane" pentru cei care

Folosit în timpul mesei cu ponderație vinul asigură nu numai o bună digestie, dar poate determina o atmosferă sărbătorească. Pentru servirea vinului trebuie ținut seama de unele mici secrete care la cunoscători sunt destul de complicate.

La un prânz normal se poate servi un singur fel de vin care să poată fi agreat de toată lumea și să se potrivească diverselor feluri de mâncare servite. Dacă avem o recepție mai importantă, în schimb, se pot oferi mai multe feluri de vin – dar nu mai mult de patru – și nu în mari cantități. În astfel de cazuri trebuie ținut seama de o anumită gradație: dacă se servesc vinuri de aceeași culoare vinul sec se bea înaintea celui dulce; cel ușor înaintea celui mai consistent și cel nou înaintea celui vechi. Se merge în ordine crescătoare de la un vin cu mai puține calități la cel de calitate deosebită. De asemenea nu se bea vin roșu înainte de vin alb.

Ca regulă generală vinul alb se servește la pește și cel roșu la carne; vinul roșu se servește la temperatura camerei, cel alb dulce se servește rece, iar cel sec cât mai rece; la fel șampania. Atenție ca vinul să nu aibă sedimente pe fundul sticlei: înseamnă că nu este „curat". Se servește la masă din dreapta comeseanului. Ați observat cum chelnerii răsucesc puțin gâtul sticlei înainte de ultima picătură, pentru ca aceasta să nu cadă pe fața de masă: așa trebuie să procedăm și noi când avem invitați sau când, din spirit cavaleresc, vrem să ne servim vecina. Aceeași grijă să nu răsturnăm paharele pe masă. La restaurantele care se respectă, vinul, adus întotdeauna la masă în sticla sa, este

oferit pentru a fi degustat doamnei, care decide dacă să fie sau nu servit.

Cunoscătorii pot să comande de la început vinul dorit.

„In vino veritas", spuneau latinii observând că atunci când cineva a băut un pahar în plus începe să spună şi lucruri pe care altfel nu le-ar mărturisi. Este implicit un sfat la cumpătare: ce este mult strică (şi sănătăţii şi „imaginii" pe care o transmitem celor din jur).

SUMAR

A

Adolescenţii 5
Aeroportul 7
Angajarea în serviciu 9
Anecdotele 10
Animalele domestice 11
Aniversarea 13
Apa 13
Aperitivul 14
Ascensorul 15
Autobuzul sau mijloacele de transport în comun 16
Automobilul 18
Avionul 20

B

Bagajul 23
Barba, mustăţile, pletele 24
Batista 26
Bârfa 27
Bătrânii 28
Berea 29
Bijuteriile 30
Biroul 31
Boala 32
Botezul 33
Brânza 34
Bronzajul 35

C

Cafeaua 37
Carnea 38

Cărțile de vizită 39
Celibatarii 40
Cererea pentru un loc de muncă 41
Cinemaul 41
Ceaiul 42
(La) Coadă 43
Cocktailul 44
Comesenii 45
Complimentele 47
Comportamentul copiilor 48
Comportamentul în străinătate 50
Comportamentul la masă 51
Comportamentul pe stradă 53
Concertul 54
Condimentele 55
Condoleanțe 55
Consommé-ul 56
Conversația 57
Conviețuirea 60
Copiii 61
Cortul 62
Cravata 63
Cumpărăturile 64
Curriculum vitae 65

D

Darurile 67
Desertul sau dulciurile 69
Discoteca 70
Divorțul 71
„Dumneavoastră" sau „Tu" 72

F

Farfuriile 75
Florile 76
Fructele 78
Fumatul 79
Funeraliile 80
Furculița 81

G

Gafa 83
Gelozia 84
Graviditatea 85
Guma de mestecat 86

H

Handicapații 89
Hotelul 90

I

Ilustratele 93
Inelul 94
Invitațiile 95
Iubirea 97

Î

Îmbrăcămintea 99
Îmbrăcămintea de mireasă 101
Împrumutul 103
Încălțămintea 105
Înghețata 106
Întâlnirea 106

J

Jocul de cărți 109
Jurămintele 111

L

Lăcașul de cult 113
Limbajul vulgar 114
Lingura 115

M

Machiajul 117
Marea 118
Mâinile 120
Mănușile 121
Medicul 121
Meniul 123
Mesele 124
Mijlocul mesei 125
Muzeul 126

N

Nunta de argint, nunta de aur 129
Nunta 130

O

Oaspetele 133
Obiceiurile alimentare 134

P

Paharele 137
Pălăria, căciula 138

Papucii 140
Parcurile 141
Parfumul 141
Pâinea 142
Personal de serviciu 142
Peştele 144
Picnicul 145
Pieptănătura 145
Plicul 146
Politeţea 147
Prezentările 148
Prânzul de lucru 150
Prietenia 151
Puiul 152

R

Rămas bun 155
Răsuflarea 156
Restaurantul 157

S

Salata 159
Saluturi 160
Scobitorile 161
Scrisorile 161
Scrumiera 164
Semnătura 164
Snobismul 165
Sportul 166
Strănut, sughiţ, căscat 168

T

Taxiul 171
Telefonul 172
Toastul 173
Trusoul 174

U

Umbrela 177
Uşa 178

V

Vânătoarea 179
Vecinii 181
Vinul 182